

39. møde

Onsdag den 12. januar 2005 kl. 10.00

Dagsorden

1) Forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren [om krigen mod Irak har formindsket terrortruslen].

Af Villy Søvndal (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 7/10 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 20/10 2004).

2) Forespørgsel nr. F 14:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren [om et nationalt kompromis om EU-forfatningstraktaten].

Af Keld Albrechtsen (EL) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 28/10 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 5/11 2004).

3) Spørgsmål til ministrene.

(Spørgetiden).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Styrket undervisning i dansk som andet-sprog, herunder ved udvidet adgang til at hen-vise tosprogede elever til andre skoler end di-striktsskolen).

(Lovforslag nr. L 161).

Skatteministeren (Kristian Jensen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om beskatning af søfolk.

(Lovforslag nr. L 162).

Forslag til lov om ændring af tonnageskatteloven. (Gennemførelse af ændrede EU-retningslinjer for statsstøtte til søtransportsektoren). (Lovforslag nr. L 163).

Medlem af Folketinget Ester Larsen (V) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om et røgfrit Folketing.

(Beslutningsforslag nr. B 115).

Medlemmer af Folketinget Sophie Hæstorp Andersen (S), Jette Bergenholz Bautrup (S), Poul Qvist Jørgensen (S) og Lone Møller (S) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af hepatitis B-vaccination i børnevaccinationsprogrammet.

(Beslutningsforslag nr. B 125).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

»Er regeringen af den opfattelse, at krigen mod Irak har formindsket eller har udsigt til at formindske terrortruslen, og vil regeringen redegøre for overvejelser om andre strategier i kampen imod terror?«

Af Villy Søvndal (SF), Aage Frandsen (SF) og Holger K. Nielsen (SF).

(Forespørgslen anmeldt 7/10 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 20/10 2004).

Formanden:

Jeg skal gøre opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til i morgen, torsdag den 13. januar 2005.

Begrundelse

Villy Søvndal (SF):

SF har ønsket denne forespørgsel knap 2 år efter, at den danske regering tilsluttede sig den ameri-

kansk ledede krig mod Irak. Vi ønsker således ikke en debat om alle de forkerte begrundelser. Den har vi jo haft nogle gange, og det er vel efterhånden bredt erkendt, at en efter en er alle de centrale begrundelser for at gå i krig faldet. De var opdigtet til lejligheden.

En af de af Bushregeringens centrale begrundelser var kampen mod den internationale terror. Bushadministrationen har anvendt argumentet så ofte, at et flertal af amerikanerne stadig går rundt i den overbevisning, at Irak stod bag terrorangrebet på USA den 11. september 2001. Alle med indsigt ved vel i dag, at der før krigen ingen forbindelser var mellem det irakiske styre og international terror.

Til gengæld er terroren eksploderet efter krigens start og bliver stadig mere omfattende. Terroren rammer først og fremmest den irakiske civilbefolkning med en overdødelighed på over 100.000 efter The Lancets opgørelser. Hertil kommer 400.000 børn, der lider af kolera og andre alvorlige mavelidelser på grund af vandforsyningen, der ikke fungerer. Hertil kommer den generelle sociale situation i Irak, hvor 35-40 pct. af irakerne er arbejdsløse med de uroligheder, det giver anledning til.

Forsvarets Efterretningstjeneste pegede i sin seneste rapport på, at situationen lokalt har »karakter af guerillakrig«, og at:

»Motiverne for deltagelse i modstandskampen skal bl.a. findes i frustration over økonomisk ruin, ønske om blodhævn efter nære familiemedlemmers død, eller irakisk/arabisk nationalisme, ... I de områder i det centrale Irak, hvor modstanden er stærkest, bakkes modstandsgrupperne op af lokalbefolkningen.«

Terroren vokser i Irak uge for uge, måned for måned, dag for dag. Derudover vokser modsætningsforholdet mellem befolkningerne i de arabiske lande og de vestlige landes regeringer til et punkt, der må bekymre enhver, der er optaget af at bygge bro over spændinger og modsætninger.

Vi er spændt på at høre regeringens vurdering af spørgsmålet, om krigen mod Irak efter regeringens opfattelse har formindsket terrortruslen, og ikke mindst den sidste del af forespørgslen, hvor vi beder regeringen overveje andre strategier i kampen mod terror eller det, som i dag i en rapport fra World Watch Institute bliver kaldt kampen mod ondskabens akse, nemlig fattigdom, sygdom og dårligt miljø.

Kl. 10.05

Besvarelse

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen): Vi har jo efterhånden drøftet Irak og terrorisme adskillige gange, og jeg har svaret på mange spørgsmål både mundtligt og skriftligt.

Lad mig starte med at slå en ting fast: Den militære aktion i marts 2003 var ikke begrundet i kampen mod terrorisme. Regeringen støttede den militære aktion mod Irak på grund af landets manglende samarbejde med FN. Den centrale begrundelse var, at Saddam Hussein ikke ville benytte sig af den sidste chance, som et enigt Sikkerhedsråd havde givet ham, til at samarbejde øjeblikkeligt, aktivt og betingelsesløst med FN. Det har vi drøftet mange gange før her i salen.

Irak er i gang med at omskabe sig fra et diktatur til et frit og moderne demokrati. Den politiske proces er fastlagt i Sikkerhedsrådets resolution 1546, en proces, der bliver støttet af hele det internationale samfund. Næste milepæl er afholdelsen af valg. Det vil ske om 18 dage, og det er i sig selv en kæmpe bedrift, at Irak mindre end > 2 år efter Saddam Husseins fald er i stand til at afholde valg.

Det største problem, vi står over for, er sikkerhedssituationen i Irak. Det er en situation, der giver anledning til dyb bekymring, og det skyldes ikke mindst de forfærdelige anslag fra terrorister, som ikke ønsker et frit og demokratisk Irak. Terroristerne, hvad enten det er elementer fra Saddam Husseins faldne regime eller elementer forbundet med Al-Qaeda, skyr ingen midler. De bruger bilbomber, civile bliver angrebet, nødhjælpsarbejdere bliver kidnappet og henrettet, nogle af dem er formodentlig blevet henrettet i de torturkamre, som koalitionsstyrkerne har fundet i Falluja, ja, selv neutrale organisationer som FN og Røde Kors bliver angrebet.

Det er klart, at disse anslag har vanskeliggjort den politiske proces og har vanskeliggjort genopbygningen. De har også besværliggjort forbedelsen og gennemførelsen af valget, men valget skal holdes, processen er i gang.

Regeringens strategi for bekæmpelse af terrorisme er klar. Den er udførligt beskrevet i regeringens redegørelse om indsatsen mod terrorisme fra juni 2004. Her fremgår de tre overordnede målsætninger for vor nationale og internationale indsats:

For det første bliver der sat ind over for terrorisme her og nu. Vi skal bekæmpe konkrete ter-

rornetværk og -grupper, herunder ved at afskære finansieringen af deres aktiviteter og ved at hindre deres adgang til masseødelæggelsesvåben.

Samtidig skal vi for det andet gennem en langsigtet indsats modvirke terrorismens grundlæggende årsager, herunder gennem konfliktforebyggelse og gennem udviklingsbistand.

Endelig skal vi for det tredje i Danmark sikre et robust beredskab med fokus på beskyttelse af borgere og vitale samfundsinteresser mod terrorangreb.

Vores samlede tilgang af kort- og langsigtede indsatser afspejler, at terrortruslen er sammensat, og at den er kompleks. Det kræver, at vi tager alle midler i brug i kampen mod terrorisme.

Regeringens indsatser mod terrorisme omfatter derfor en bred vifte af tiltag: Diplomatisk indsats, politi- og efterretningsvirksomhed, kontrol med pengestrømme, grænsekontrol, udviklingsbistand, krisestyring og beskyttelse af civilbefolkningen. Samtidig skal vi hindre spredning af masseødelæggelsesvåben til terrorister. Hvis terrorister nemlig får adgang til masseødelæggelsesvåben vil det mangedoble truslen og konsekvenserne af et terrorangreb.

Kl. 10.10

Vor tids terrorister agerer på tværs af grænser, og derfor er det internationale samarbejde så vigtigt. For Danmarks vedkommende foregår det internationale samarbejde først og fremmest inden for FN og EU. Med Danmarks indtræden i Sikkerhedsrådet vil vi i de kommende 2 år spille en særlig aktiv rolle i den globale indsats mod terrorisme. Jeg tror, man kan sige, at der er store forventninger til vores indsats, og det er forventninger, som regeringen har til hensigt at indfri.

Med den internationale terrorisme står vi over for en trussel, der vil kræve en håndfast, målrettet og langvarig national og international indsats. I kampen mod terror vil vi også opleve tilbageslag, men der er ikke noget alternativ til at fortsætte kampen. Vi vil beskytte vores åbne samfund. Vi vil beskytte vores værdier. I dagens globaliserede verden kræver det en aktiv indsats, både hjemme og ude.

Truslen om terror må ikke afholde os fra at kæmpe for vore værdier. Vi skal ikke vige, vi skal værne om vor frihed og vort demokrati.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Som statsministeren nævnte, er Irak i gang med at omskabe sig fra et diktatur til et moderne demokrati. I den forbindelse er næste milepæl af-

holdelsen af valg den 30. januar i overensstemmelse med den køreplan, som FN har etableret.

Den uafhængige irakiske valgkommission har det overordnede ansvar for valgenes afholdelse. FN har opfordret alle medlemslandene til at støtte valgkommissionen i dens arbejde og stiller selv et stort antal eksperter til rådighed. Efter det oplyste går forberedelserne tilfredsstillende de fleste steder, situationen taget i betragtning.

Der vil efter planen blive afholdt valg over hele Irak, ligesom der skal afholdes valg for eksilirakere i 14 lande, herunder i Danmark. FN's generalsekretær og dennes særlige repræsentant i Irak har gjort et stort arbejde for at understøtte en inklusiv politisk proces op til valget.

Valget monitoreres af irakiske valgobservatører, der bl.a. er blevet uddannet med støtte fra EU. Derudover er der et canadisk initiativ om international observation, som vi fra dansk side vil medvirke i, hvis det gennemføres.

Danmark gør også en særlig indsats for at sikre et vel gennemført valg. Vi har bidraget med 25 mio. kr. til FN's valgfond, og Danmark var sammen med den uafhængige irakiske valgkommission og FN medarrangør af et meget vellykket valgseminar i Kuwait den 11.-12. december, hvor op mod 100 kandidater fra Basraprovinen deltog. Ud over at støtte arrangementet finansielt deltog to danske professorer med oplæg. Dette seminar har bidraget til at styrke deltagernes forståelse for demokratiets spilleregler.

Hvad angår de 15.000 stemmeberettigede irakere herhjemme, så har vi i samarbejde med DSB sikret, at disse stemmeberettigede kan komme uden økonomiske omkostninger for dem, hvis de bor uden for Hovedstadsområdet.

Efter et forhåbentlig veloverstået valg vil vi i forårets løb forud for udløbet af det aktuelle folketingsmandat for det danske styrkebidrag nøje analysere situationen. Efterhånden som genopbygningen og irakiseringen af sikkerhedsstrukturen i landet skrider frem, kan der vise sig grund til at foretage justeringer i det danske civile og militære engagement. En justering til fordel for det civile engagement kan således vise sig mulig.

Samtidig må vi desværre konstatere, at der finder en række terrorangreb sted i Irak. Terrorangrebene rammer først og fremmest de kræfter i Irak, som vil demokratiet. Det er den almene vurdering, at Irak tiltrækker terrorister fra andre områder. De vil gøre Irak islamistisk og indføre totalitær fundamentalisme, som vi så det i Af-

ghanistan og i Falluja. Det er helt afgørende, at vi håndterer den trussel, både af hensyn til vores egen og ikke mindst af hensyn til irakernes sikkerhed.

Kampen mod terror har flere fronter, og det er klart, at Irak er en af dem. Vi må derfor støtte den irakiske regering i forsøget på at drive en kile ind mellem fundamentalisterne og de moderate kræfter. I det lys er det opmuntrende, at en række sunnitiske partier trods megen tale om boykot alligevel stiller op til valget. De gør det med livet som indsats, og dermed vælger de at blive en del af den fremtidige politiske proces i Irak.

Kl. 10.15

Et moderne og demokratisk Irak, som lever i fred med sine omgivelser, kan blive et eksempel for det øvrige Mellemøsten. Jeg tror, at en sådan udvikling ville kunne være med til at forebygge terrorisme i fremtiden. Medvirkende hertil vil det ligeledes være, hvis man får udnyttet de nye muligheder efter præsidentvalget i Palæstina og regeringsændringerne i Israel til nu at komme videre med fredsprocessen og tostatsløsningen.

Som statsministeren nævnte, er Danmarks strategi for terrorbekæmpelse klar. Vi vil bekæmpe terrorismen uden tøven, men også uden at kompromittere de værdier, der er bærende for vort samfund, ellers risikerer vi jo at miste det, vi netop ville beskytte.

Et tæt internationalt samarbejde er en forudsætning for at bekæmpe terrorisme. FN og EU er de centrale aktører i det internationale samarbejde om terrorbekæmpelse. Terrorbekæmpelse er en af regeringens hovedprioriteter for det danske medlemskab af Sikkerhedsrådet, som nu er begyndt, og Danmark vil kunne spille en særlig vigtig rolle i styrkelse og videreudvikling af det internationale samarbejde.

Omdrejningspunktet for Sikkerhedsrådets arbejde med terrorbekæmpelse er Komiteen for Terrorbekæmpelse, CTC. Komiteen har til opgave at overvåge og at fremme gennemførelsen af sikkerhedsrådsresolution 1373, der blev vedtaget umiddelbart efter terrorangrebene i USA den 11. september 2001.

Danmark vil som medlem af CTC og fra den 1. april 2005 som formand arbejde for at udvikle arbejdet i CTC, bl.a. sikre fokus på at yde teknisk bistand til de lande, der har den politiske vilje, men ikke den nødvendige kapacitet til at bekæmpe terrorisme.

Som medlem af Sikkerhedsrådet er vi ligeledes medlem af Al-Qaeda-Taleban-komiteen, der

skal overvåge overholdelsen af sikkerhedsrådsresolution 1267, som blev vedtaget i 1999, og som indførte sanktioner mod Al-Qaeda og Taleban. Komiteen har til opgave at identificere de individer og grupper, som er omfattet af sanktionsregimet.

Vi sidder også i den midlertidige arbejdsgruppe, som blev nedsat ved Sikkerhedsrådets resolution 1566, og som bl.a. skal se på, hvordan Sikkerhedsrådets samlede indsats mod terrorisme kan styrkes.

Som statsministeren nævnte, vil terrortruslen blive mangedoblet, hvis terrorister får adgang til masseødelæggelsesvåben. Derfor vedtog Sikkerhedsrådet i april 2004 resolution 1540, som indeholder en række foranstaltninger, der har til formål at forhindre spredning af masseødelæggelsesvåben til ikkestatslige aktører, herunder terrorister.

Vi er med vores indtræden i Sikkerhedsrådet blevet medlem af den komité, som skal påse implementeringen af resolutionen. På det praktiske plan yder Danmark allerede et aktivt bidrag i relation til ikke-spredning. Det sker igennem det såkaldte Proliferation Security Initiative (PSI), der styrker det internationale samarbejde om pågribelse af masseødelæggelsesvåben under ulovlig international transport. Formålet er at forebygge, før skaden sker.

I overensstemmelse med den traditionelle danske indstilling til internationalt samarbejde vil regeringen arbejde for, at synergien mellem disse komiteer og arbejdsgrupper styrkes. Det vil i sig selv føre til en styrket international terrorbekæmpelse.

Danmark spiller således en central rolle i det internationale arbejde med her og nu at sætte ind mod terrortruslen, men som nævnt må der samtidig hermed gøres en langsigtet indsats og sættes ind mod de grundlæggende faktorer, der leder til støtte og rekruttering til terrorisme. Danmark har taget en lang række initiativer på dette område. Konkret er det sket i forhold til Irak, hvor vi understøtter skabelsen af et frit og moderne Irak med en flerstrengt strategi, der sigter på at fremme sikkerhed og stabilitet, at gennemføre den politiske proces, der sigter på genopbygningen, samt en humanitær indsats.

Vi har afsat betydelige beløb hertil. I 2003-04 var der afsat 350 mio. kr. Selv om der har været en del forsinkelser på grund af sikkerhedssituationen, er størstedelen af midlerne kanaliseret ind i projekter, om end alle midler endnu ikke er brugt. Bestræbelserne fortsætter med igangsat-

telse af nye aktiviteter, og på finansloven for 2005 er der afsat yderligere 250 mio. kr. for perioden 2005-06.

Helt overordnet er formålet med regeringens arabiske initiativ ligeledes at fremme reformer i den arabiske verden.

Desuden har regeringen med »Principplan for dansk udviklingsbistand til kampen mod den ny terrorisme« fra februar 2004 sat fokus på særlige, ekstra indsatser, der enten direkte styrker de fattige landes muligheder for at bekæmpe den internationale terrorisme, eller som er rettet mod sårbare grupper i lande og områder, hvor udviklingen peger mod en mærkbar radikalisering af samfundet. Regeringen har øremærket 145 mio. kr. til sådanne nye, konkrete indsatser i perioden 2004-06. I Asien fokuseres der f.eks. på Indonesien, hvor vi har valgt tre indsatsområder: Fremme af moderat islam, støtte til retsvæsenet samt støtte til politiet.

KL 10.20

Denne gennemgang af regeringens politik viser efter min opfattelse klart, at regeringen har både den rigtige politik og har skabt de instrumenter, som er nødvendige for at gennemføre politikken. Regeringen fokuserer her som på andre udenrigspolitiske områder på at sikre sammenhæng, så alle de værktøjer, vi har til rådighed, anvendes, så de understøtter og supplerer hinanden. I det langsigtede opgør med terrorismen skal der bruges både hårde og bløde midler. Kun på denne måde kan vi sikre den effektive terrorbekæmpelse, som er en forudsætning for at beskytte og videreudvikle vore demokratiske samfund og sikre en positiv global udvikling.

Forhandling

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil takke for besvarelsene.

Jeg vil godt starte med det positive først, nemlig til ting i udenrigsministerens tale, jeg vil kvittere for. Udenrigsministeren nu har sikret, at herboende irakere kan blive transporteret til valgstederne i Tåstrup. Jeg skrev et brev til udenrigsministeren i sidste uge om det, og jeg vil godt kvittere for, at udenrigsministeren har sørget for, at den ordening er etableret.

Jeg vil også ønske udenrigsministeren alt muligt held og lykke med planen for fred og for tostatsløsningen i Mellemøsten. Jeg tror, der bliver brug for alle mulige ønsker om held og lykke,

jeg tror, der bliver brug for alle initiativer, men man står jo netop nu med en historisk mulighed for at etablere en situation, der både giver en levedygtig palæstinensisk stat og samtidig større sikkerhed for Israel, og held og lykke med det.

Udenrigsministeren omtalte, at det var vigtigt, når vi deltog internationalt, at vi ikke kompromitterede os selv i forhold til de værdier, der er de bærende. Jeg ved ikke, hvad udenrigsministeren tænkte på, jeg ved ikke, om han tænkte på vore allieredes fremfærd i de irakiske fængsler. Hvis han gjorde det, er jeg helt enig i, at det jo netop er sådan noget, der kompromitterer. Jeg ved heller ikke, om udenrigsministeren tænkte på meldingerne i går i Newsweek, i dag i danske medier, om, at amerikanerne er på vej mod at lave dødspatroljer, som vi kendte dem fra El Salvador.

Jeg vil godt spørge udenrigsministeren: Er regeringen informeret om dette skridt? Hvad vil regeringen holdning være? Vil regeringen melde meget klart ud til amerikanerne, at det vil kompromittere samtlige de værdier, vi står for, hvis man begynder at indføre dødspatroljer i krigen her? Jeg vil godt have udenrigsministerens meget præcise svar på, om vi er informeret, og hvad den danske reaktion vil være.

Så vil jeg vende mig mod statsministerens besvarelse, hvor jeg til gengæld syntes, det var sværere selv med meget god vilje at finde de steder, hvor det er nemt at rose. Jeg har faktisk sidet og øvet mig på det, men jeg syntes, det var svært.

Statsministeren gentager, at den danske regering havde sin helt særegne begrundelse for at føre krig, altså ikke alt det der, som hele den øvrige verden var optaget af, med terrorforbindelsen, som for Bush og Blair var meget vigtig, med masseødelæggelsesvåben, som for Bush og Blair var meget vigtig og i øvrigt også for statsministeren, der sagde, at masseødelæggelsesvåben ikke er noget, vi tror, det er noget, vi ved at Saddam har. Statsministeren fortsætter illusionen med, at Danmark havde en hel særegen begrundelse, der var fuldstændig anderledes end den øvrige verdens begrundelse, dog medgav statsministeren, at Irak ikke var noget arnested for international terror. Sådan hørte jeg statsministeren.

Jeg vil godt spørge, om det er rigtigt opfattet, at statsministeren i dag klart har tilkendegivet, at Irak ikke var noget arnested for international terror. Det var et ondsindet styre af mange andre grunde, den opfattelse deler SF, som statsmini-

steren ved, men det var ikke noget arnested for international terror. Sådan hørte jeg statsministeren i dag. Det var altså opgøret med endnu en dansk illusion om krig.

Så vil jeg vende mig lidt til valget den 30. januar, hvor statsministeren var optaget af, at det forhåbentlig blev et godt valg. Det ønske tror jeg vi er mange der deler. Det er vel et af de få lysglimt i den nuværende situation, at det lykkes ikke alene at afholde et valg, men også at afholde et valg, der giver tilstrækkelig legitimitet for dem, der bliver valgt. Det er vel det helt afgørende spørgsmål, for der er jo forskellige advarsler i den nuværende situation.

Kl. 10.25

Allawi udtaler i dag, og jeg citerer det fra Ritgau, at valget formentlig ikke kan gennemføres i alle dele af Irak. Jeg vil godt spørge: Hvor store dele af Irak skal ikke være omfattet af et valg, for at man stadig vil anerkende det som legitimt?

Jeg vil også henvise til, at den tidligere amerikanske nationale sikkerhedsrådgiver under den tidligere Bush, Brent Scowcroft, citeres i Berlingske Tidende i går for, at den forestående afstemning i Irak 30. januar ikke tegner lovende og desværre kan forværre konflikten – forværre konflikten!

Jeg vil godt have regeringens vurdering af, om man deler den amerikanske vurdering, for indtil nu har argumentationen jo været, at når vi bare overstod det punkt, der hed den 30. januar, så var situationen forbedret. Men det er jo ikke første gang, vi har hørt, at når vi bare havde overstået et bestemt punkt, så var situationen forbedret. Engang hed punktet, når Saddam Hussein var tilfangetaget. Det blev han så. Engang hed argumentet, når vi fik en midlertidig irakisk regering. Det fik vi så. Engang hed argumentet, at når Falluja var faldet. Falluja faldt så. Nu hedder argumentet, når vi overstår den 30. januar, så skal det nok lykkes.

Jeg tror desværre ikke, det er så enkelt, og jeg tror, at det er et skønmaleri, som regeringen vover sig ud i at male, selv om jeg heller ikke ser mange andre gode muligheder end netop en situation, hvor valget faktisk lykkes. Men det forudsætter, at det bliver et respekteret valg, at det fremstår for irakerne som et legitimt valg.

Så vil jeg sige om statsministerens vurdering af, at det er Al-Qaeda-oprørere og gamle Saddamkredse, at det jo er en vurdering, der ikke svarer til Forsvarets Efterretningstjenestes vurdering, som jeg læste op i starten. De siger tværtimod, at det er en bred og stadig bredere

folkelig forankret modstand, der finder sted. Iraks efterretningstjenestes leder anslår, at der er 200.000 aktive i oprøret. 200.000 er det dobbelte af, hvad der blev gættet på ved amerikanernes seneste gæt i oktober.

Jeg vil runde af med på vegne af Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten at fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer, at krigen mod Irak ikke har formindsket, men tværtimod forstærket terrortruslen, opfordrer Folketinget regeringen til at erkende,

- at krigen blev startet på et usandt og manipuleret grundlag,
- at den irakiske civilbefolkning har betalt en uhyggelig høj pris, og
- at krigen er slået fejl både militært og moralsk.

Derfor pålægger Folketinget regeringen at trække sig ud af den USA-ledede koalition, at øge indsatsen for genopbygning af Irak samt at arbejde for, at den irakiske befolkning får den bestemmende rolle til med bistand fra FN at afgøre landets fremtid.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 23).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Så er der en kort bemærkning til ordføreren fra hr. Ulrik Kragh.

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Nu holdt SF's ordfører jo et sædvanligt malerisk indlæg af en karakter, hvor man kan blive i tvivl om, hvorvidt de overhovedet fra SF's side har nogen svar på, hvad vi egentlig skulle gøre i den situation, vi står i.

Når vi ser den vurdering, som Forsvarets Efterretningstjeneste gav i forbindelse med forlængelsen af det sidste mandat, var vurderingen, at den gruppe i Irak, som ønsker at destabilisere tingene og skaber den terror, som vi diskuterer i dag, udgør 1-2 pct., og så er der nogle, der støtter det. Men der må man spørge sig selv og især spørge SF: Skal de 1-2 pct. have lov til med terrorens virkemidler at ødelægge det for de øvrige 22 millioner mennesker i Irak? Eller skal man

lade det irakiske folk, de 22 millioner mennesker, med den støtte, som vi kan give via at have de danske soldater til at være der, og som jeg kunne forstå at SF's forslag til vedtagelse siger vi skal trække ud, i stikken og sige: Vi er ligegladede med, at der er nogle, der bruger terroren som virkemiddel?

Kl. 10.30

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Undskyld, pointen er vel den modsatte, at netop den militære tilstedeværelse er årsag til, at hver gang, vi i øjeblikket modtager en rapport fra Forsvarets Efterretningstjeneste, stiger problemerne.

Det er jo ikke sådan, at vi kom fra en situation lige efter krigen, hvor problemerne var tårnhøje, og at vi så løser problemerne via den modsatte situation. Vi er i en situation, hvor problemerne vokser hver uge, hver måned. Det tror jeg hr. Ulrik Kragh vil medgive, både hvis man vurderer med hensyn til tabstal og med hensyn til dræbte irakere.

Det vil sige, at hr. Ulrik Kragh sammen med Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti har været med til at etablere en situation, der giver grobund for terror. Hvorfor det? For når irakere oplever i hundredtusindvis blive dræbt og blive beskudt og blive bombet i deres huse, så tror jeg, de reagerer ligesom alle andre. Mennesker, der har mistet en nær ven, en pårørende, reagerer imod det, reagerer imod uretfærdigheden, og reagerer i det her tilfælde ikke ved en meget snæver modstand, men ved en meget bred modstand.

Nu er det jo ikke mig, der skal stille spørgsmål, men jeg er sikker på, at hr. Ulrik Kragh ville kunne bekræfte, hvis jeg havde måttet stille spørgsmål, at modstanden i dag af den irakiske efterretningschef er anslået til at udgøre 200.000 mennesker eller det tidobbelte af, hvad amerikanerne gættede på så sent som i oktober måned.

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Når hr. Villy Søvnald siger, at terroren er en reaktion mod uretfærdighed, så er det, jeg må spørge hr. Villy Søvnald: Mener hr. Villy Søvnald, at uretfærdighed kan begrunde og retfærdiggøre terror, der går ud over helt almindelige irakiske mennesker, der ønsker at deltage i og skabe et frit og demokratisk Irak, bl.a. ved at melde sig til at være en del af politistyrkerne,

som er under demokratisk kontrol? Er det den form for aktivisme, som hr. Villy Søvnald synes er retfærdig og kan begrunde?

Med det syn synes jeg egentlig, at SF bevæger sig ud i en situation, hvor SF understøtter og accepterer terroren som virkemiddel i stedet for at sige, som statsministeren meget rigtigt sagde, at terroren er et virkemiddel, vi ikke vil ligge under for, men derimod et, vi skal værne os imod for at sikre vores frihed og demokrati.

Hvis det er sådan, at SF virkelig mener det, så tror jeg, der i fremtiden vil blive sat et stort spørgsmålstegn, om ikke endnu større spørgsmålstegn, end der allerede bliver i dag, ved SF's dømmekraft, når det gælder bekæmpelse af terrorisme.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg tror ikke, at hr. Ulrik Kragh hørte min ordførelsetale, eller også valgte han ikke at ville høre den.

Hr. Ulrik Kragh ved vel bedre end nogen, at SF altid har taget afstand fra terror mod civilbefolkninger i enhver form – i enhver form.

Jeg vil godt sige det meget tydeligt: Der er efter SF's opfattelse intet, der noget som helst sted i verden begrunder at tage uskyldige børns, kvinders, voksnes, gamles liv i en eller anden politisk sag. Det synspunkt har SF altid stået for, det synspunkt vil SF vedblive med at stå for.

Men når man så vurderer, hvem der i dag udgør modstanden i Irak, så tror jeg, den udgøres af tre grupper. Den udgøres af nogle religiøse fanatikere, formentlig i størrelsesordenen ca. 1.000, hvis man tror på amerikanernes gæt om, hvor mange der er kommet ind i Irak; så udgøres den af nogle gamle Saddamkredse, der ikke vil give afkald på deres magt. Men så udgøres den ifølge Forsvarets Efterretningstjenestes rapport af en stadig bredere forankret modstand i lokalbefolkningen plus mennesker, der over blodhævn som hævn for, at deres familiemedlemmer er blevet dræbt.

Det er den sidste del af billedet, som vel er det for alvor foruroligende, det er det, der giver en bred, folkelig modstand i den nuværende situation.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Jeg vil godt stille hr. Villy Søvnald et næsten personligt spørgsmål. Det bygger på min egen oplevelse af at være i Irak i oktober måned, hvor jeg

synes, det var utrolig oplysende at se situationen, fordi man blev klar over, at den var helt anderledes hverdagsagtig og rolig, i forhold til hvad man så beskrevet i aviserne.

Kl. 10.35

Derfor vil jeg spørge hr. Villy Søvndal, i anledning af at hr. Villy Søvndal jo ustandselig er oprørt over tilstanden i Irak og situationen dernede:

Har hr. Villy Søvndal selv været i Irak? Og i givet fald, hvis han ikke har været der, og jeg ved, at Det Udenrigspolitiske Nævn og Forsvarsudvalget har været dernede for nylig, sådan at han kunne danne sig et personligt indtryk af situationen dernede, eventuelt sammen med hr. Søren Søndergaard, der jo er medforslagsstiller på forslaget til vedtagelse, så vil jeg spørge: Hvorfor har hr. Villy Søvndal ikke været dernede?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det er jo dejligt, når et medlem af Folketinget stiller et spørgsmål, som vedkommende derefter selv besvarer.

Hr. Søren Krarup indledte med at spørge, om Villy Søvndal havde været der, og endte så med at konstatere, at det havde han ikke. Og jeg kan afsløre, at det er helt rigtigt. Villy Søvndal deltog ikke i rejsen til Irak, fordi han ikke kunne af grunde, som jeg antager at jeg ikke skal redegøre for over for Dansk Folkeparti.

Men i øvrigt vil jeg godt sige, at jeg så godt, da jeg jo forstår, at man har besøgt Irak, vil høre Dansk Folkepartis vurdering af, hvordan situationen var i de meget belastede områder, f.eks. i Falluja. Jeg vil godt høre, om hr. Søren Krarup har besøgt Abu Ghraib-fængslet for personligt og også som præst at få indsigt i, hvordan det var med den type nedværdigende behandling, som fangerne dér blev udsat for, og hvilket indtryk det har gjort på hr. Søren Krarup at opleve den umenneskelighed og gru, der altså også er en del af krigen.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Jeg takker for hr. Søvndals tiltro til, at jeg havde haft mulighed for at øve sjælesorg i Abu Ghraib-fængslet – det havde sikkert også været rigtigt.

Men det korte af det lange er, at ved at være i Irak – i mit tilfælde var det i Basraprovincen, og det er også en del af Irak, der dog siger noget om situationen – får man faktisk en viden om det,

man så meget gerne vil tale om i bl.a. SF. Og derfor må jeg tilstå, at det undrer mig noget. Jeg får nu at vide, at hr. Villy Søvndal har haft tre muligheder for at komme til Irak, og mærkværdigvis har han i alle tre tilfælde været forhindret.

Nu er hr. Villy Søvndal ked af, at jeg selv besvarer de spørgsmål, jeg stiller – det er måske, fordi jeg vil have et præcist svar – men så kan jeg nøjes med at stille spørgsmålet: Er der en dybere grund til, at SF ikke har været interesseret i at opleve den virkelighed, man kan se i Irak, og hvor det får helt andre dimensioner end dem, der optræder i avisernes overskrifter?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Ja, jeg synes bestemt, det er vigtigt at besøge steder, hvor danske soldater befinder sig. Jeg har selv i sin tid deltaget på ture i Bosnien osv., så det er ikke på den måde et ønske om ikke at deltage. Men jeg foretrækker meget, hvis jeg skal deltage, at deltage i ture, der viser kompleksiteten af det land, man besøger.

Jeg hørte det næsten, som om hr. Søren Krarup ville tegne et rosenrødt billede af situationen i Irak. Jeg ved ikke, om det er rigtigt forstået, at det efter hr. Søren Krarups opfattelse er sådan, at situationen i Irak sådan er harmonisk, og at alt foregår pænt og ordentligt. I så fald tror jeg, at hr. Søren Krarup har brug for en langt, langt større tur rundt i Irak for at få et billede af, hvordan situationen i virkeligheden er.

Men selvfølgelig er situationen yderst forskellig fra det ene område af Irak til det andet, og det er jo en kendt sag, at de danske soldater befinder sig i et af de områder i Irak, hvor problemerne, hvor konflikterne er færrest. Men det giver da ikke noget som helst retvisende billede at tage det som et udtryk for, hvordan situationen er i Irak, hvor drabene, hvor kaoset, hvor vildskaben, hvor uhyrlighederne stiger dag for dag.

(Kort bemærkning).

Jens Hald Madsen (V):

Nu tror jeg, at hr. Villy Søvndal begynder at bevæge sig ud på noget tyndt is. Der har været rige muligheder for hr. Villy Søvndal og også for hr. Søren Søndergaard til at deltage i ture til Irak.

Så nævnes der noget om kompleksitet. Jeg kan sige, at jeg som nævnsformand tilbyder Nævnets medlemmer at udforme og at være med til at udforme turene.

Vi har besøgt hospitaler, vi har talt med civile, vi har haft mulighed for at tale med civilbefolkningen – alle de muligheder, der kunne gøre os til det, som hr. Villy Søvndal jo netop gør i Danmark, nemlig at udpege sig selv som specialist i, hvad der foregår i Irak.

Kl. 10.40

Hver gang, man kan tage af sted til Irak, så kan hr. Villy Søvndal ikke. Skyldes det måske, at det er for svært for hr. Villy Søvndal at se virkeligheden med egne øjne og lytte til, hvad befolkningen rent faktisk siger, nemlig at langt den største del af befolkningen er overlykkelige over at være kommet af med en fæl diktator og at have fået lov til at bygge deres egen fremtid?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Den største del af den irakiske befolkning tror jeg – jeg er ikke ekspert, jeg orienterer mig sådan almindeligt i den irakiske debat ved at samtale med forskellige irakere og andre, der kender området – mener to ting. Den ene er, at de var meget glade for at slippe for Saddam Hussein, det er jeg ikke et øjeblik i tvivl om, og de er derfor også noget forbitrede over, at hr. Jens Hald Madsen sammen med andre var med til at forlænge de sanktioner, der gav Saddam Hussein så stærk en basis, som tilfældet er.

Det andet, de ville sige, er, at de ikke ønsker at være besat, også fordi de har nogle erfaringer fra tidligere med at være besat udefra. De ønsker at afgøre deres skæbne selv. Og der vil jeg så synes, at det er lidt underligt, hvis man efter at have lavet en tur, hvor man besøger et meget lille område, der er kendt som et af de områder, der indeholder de færreste konflikter, vender tilbage med den tro, at nu er man fuldstændig i stand til at ændre det billede, som indtil nu er blevet tegnet af situationen i Irak.

Nu tilkommer det jo ikke mig at stille spørgsmål, men mener hr. Jens Hald Madsen virkelig, at det er et fortegnet billede, at Irak synker længere og længere ned i kaos, synker længere og længere ned i modsætninger, i mord, synker længere og længere ned i en social situation, hvor arbejdsløsheden stiger osv.?

(Kort bemærkning).

Jens Hald Madsen (V):

Isen bliver tyndere og tyndere. Det betyder altså, at de to ture, som jeg personligt har været på, gør, at jeg har ringere viden om, hvad der fore-

går i Irak, end hr. Villy Søvndal, som slet ikke har deltaget i noget som helst.

Hr. Villy Søvndal bruger utrolig meget tid på at mistænkeliggøre alle former for offentlige myndigheder specielt inden for forsvaret, men den eneste reference, hr. Villy Søvndal har i dag, er Forsvarets Efterretningstjeneste.

Jeg havde lejlighed til at sammenligne med mit besøg fra december 2003 og til nu, og der kunne jeg se, at infrastrukturen var blevet bedre, at lokalbefolkningen havde fået bedre økonomisk grundlag, at der var flere olieledninger, der fungerede, altså at der var sket nogle fremskridt. Det havde jo været en fordel, hvis hr. Villy Søvndal havde deltaget og havde kunnet se de fremskridt, der i virkeligheden er. For jeg erkender, at der er områder, hvor det går dårligt, men det vil være herligt, hvis hr. Villy Søvndal også ville erkende, at der er områder i Irak, hvor det går godt.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det er sådan en lidt speciel debatform, hr. Jens Hald Madsen anvender. Jeg har aldrig beskyldt hr. Jens Hald Madsen for at have ringere viden, fordi han har været på en tur. Det ville da være absurd – det ville være absurd. Jeg henholder mig til en vurdering af, hvordan situationen i almindelighed er i Irak, og at det indtryk, man får ved at besøge Basra, ikke er dækkende for situationen i Irak. Det er vel indlysende. Og der synes jeg altså, det er en ganske smart afledningsmanøvre, det må jeg jo medgive, at forsøge at dreje det her ind på en 3-dages-tur til Irak, og at de, der har været med på den, kan ytre sig meningsfyldt om situationen i Irak. Alle andre, dvs. hovedparten af den danske befolkning, hovedparten af Folketingets politikere, har ingen adgang til at vurdere noget som helst, for de har ikke indhentet baggrunden for den kloge vurdering, som hr. Jens Hald Madsen har. Det er da en fuldstændig absurd debatform.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg undrer mig noget over hr. Villy Søvndals svar både til hr. Søren Krarup og til hr. Jens Hald Madsen, for det, som jeg har fået ud af hr. Søvndals svar, er, at hr. Søvndal kommenterer manglende kompleksitet i de ture, som det danske parlament har taget til Irak, på trods af at hr. Søvndal ikke selv har deltaget i nogen af turene. Dermed synes jeg, det måske er lidt besynder-

ligt, at hr. Søvnald så kan vurdere kompleksiteten i turene.

Derudover lytter jeg mig også til, at hr. Søvnald synes, at der sådan set ikke er nogen grund til at tage derned, for der er ikke nogen grund til at få et nuanceret billede af, hvordan situationen er i Irak. Jeg kan fortælle hr. Søvnald, at det faktisk giver vældig stor viden, og at man kan få et nuanceret billede af, hvad det er, der foregår i Irak.

Og så til mit egentlige spørgsmål. Jeg synes ikke rigtig, vi har fået svar på, om hr. Søvnald faktisk mener, at det er i orden, at de 1-2 pct. af oprørere i Irak skal have lov til at diktere, og at de skal have lov til at hæmme udviklingen af demokratiet, eksempelvis i forbindelse med valget den 30. januar.

Kl. 10.45

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Så tror jeg, at det skyldes, at fru Gitte Lillelund Bech ikke har ønsket at høre efter. Jeg redegjorde meget præcist i mit svar til hr. Ulrik Kragh for, at SF tager afstand fra terror mod civilbefolkningen som politisk middel under alle forhold. Det har vi altid gjort, og det vil vi altid blive ved med at gøre. Derfor forstår jeg ikke, at fru Gitte Lillelund Bech ikke har hørt svaret, men nu har fru Gitte Lillelund Bech fået det for anden gang. Så håber jeg, det er hørt.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Så vil jeg fortsætte i sporet af det nuancerede billede. Jeg vil sådan set bare spørge hr. Søvnald, om hr. Søvnald ønsker at deltage, når vi nu forhåbentlig til sommer med Forsvarsudvalget og Nævnet skal til Irak igen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det afhænger fuldstændig af, om det passer ind i de ting, jeg i øvrigt skal. Men det afhænger også af, om der tegner sig et billede, hvor vi får lov at besøge de steder i Irak, som er de besværlige steder, men hvor sikkerhedssituationen jo er af en sådan art, at det ikke kan lade sig gøre. For jeg ønsker med sådan en tur at få et billede, som ikke kun er et på forhånd tegnet billede af et område, som ikke er et af de mest farlige områder i Irak. Hvis man skal tage ture, synes jeg, at hensigten skal være at snakke med forskellige grup-

per, at få at se et meget facetteret billede af situationen i Irak.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Det er et spørgsmål til hr. Villy Søvnald, som har bevæget sig ind i en lang forklaring på, hvorfor det ikke er særlig vigtigt at besøge Irak. Men mener hr. Villy Søvnald ikke, at det er vigtigt for en politisk debat, som man må sige at hr. Villy Søvnald har blandet sig gevaldig meget i, og at det er bedre at besøge dele af Irak end at skulle besøge hele Irak på en gang?

Var det ikke et fremskridt, om hr. Villy Søvnald, hvis hr. Villy Søvnald kunne finde tid i den meget pressede kalender, som jeg jo ved at han har, kunne prioritere at tage et par dage af sted til den sydlige del af Irak for på den måde ved selvsyn at konstatere, hvordan udviklingen er? Jeg er helt overbevist om, at forsvarsministeren vil stille sig meget beredvilligt til rådighed for at kunne finde tid, sådan at det passer ind i hr. Villy Søvnalds kalender.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det forekommer mig bare at være fuldstændig absurd i forbindelse med det, vi diskuterer om forholdene i Irak, at hovedpunktet for Venstre, som jeg forstår er kommet med hele holdet i dag, er at gøre det til en debat om, hvilke folketingsmedlemmer der har besøgt Irak. Det viser bare, hvor ualvorlig og hvor fuldstændig arrogant, synes jeg, den danske debat om Irak er blevet. Det synes jeg er beklageligt med tanke på de problemer, man står med i Irak. Det skulle være mit svar til hr. Troels Lund Poulsen.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Igen må jeg sige til hr. Villy Søvnald, at vi heller ikke på det her punkt har den samme opfattelse. Jeg mener netop, at det er seriøst at besøge Irak, når det er sådan, at det danske Folketing har besluttet at udstationere soldater. Jeg mener, at det er meget arrogant af hr. Villy Søvnald at sige, at det ikke er en seriøs debat.

Det, at der er gruppelemmer fra Venstres folketingsgruppe, der stiller det spørgsmål, er selvfølgelig, udtryk for, at hr. Villy Søvnald gentagne gange har fået spørgsmålet om, hvorvidt han planlægger at aflægge Irak, herunder også det danske kontingent af soldater, et besøg.

Der må man bare konstatere, at hr. Villy Søvndal ikke har formået at finde tidspunkter, der passer ind i kalenderen, uanset at forsvarsministeren ønsker at stille sig beredvilligt til rådighed. Det er da en meget vigtig debat, når det er sådan, at hr. Villy Søvndal, når vi diskuterer og har diskuteret Irak, ikke engang ved selvsyn ønsker at konstatere, hvordan det irakiske samfund også fungerer.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det forekommer mig stadig væk ikke at have så meget at gøre med den debat, vi har i dag. Forespørgslenes ordlyd udtrykker et ønske om at diskutere, om det er regeringens opfattelse, at krigen i Irak har formindsket terrortruslen, og om man vil overveje andre strategier. Der synes jeg, det er lidt ærgerligt, at Venstre vælger en debat, der ikke har noget som helst med den diskussion at gøre, men det er selvfølgelig et udtryk for, at man ikke ønsker den debat, at man ønsker en helt anden debat.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg synes også, at det er en lidt underlig debat. Jeg kørte jo nødhjælpskonvojer i Bosnien under krigen, og jeg kan ikke huske, at jeg en eneste gang har brugt som argument over for en lang række personer, der lystigt udtalte sig om krigen i Bosnien, at det havde de ikke særlig anledning til, fordi de ikke havde kørt nødhjælpskonvojer, kendte til det eller var blevet beskydt.

Men o.k., jeg vil lade argumentet stå for sig selv og spørge hr. Villy Søvndal, om hr. Villy Søvndal tror, at det er bevidst, at man, ligesom dengang vi havde høringsen, meget præcist vælger at besøge et bestemt område af Irak og fravælger andre områder, og at man meget præcist og omhyggeligt undgår, at der bliver mulighed for at diskutere med modstandsfolk og folk, som tager afstand fra det nuværende regime.

Tror hr. Villy Søvndal, at der ligger en eller anden bevidst holdning bag det her?

Kl. 10.50

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil uden at være dybdepsykolog gætte på, at det bestemt er ærindet, men jeg synes egentlig stadig væk, det underlige er, at en debat af den her art, som er en alvorlig debat om en situation i Irak, der til stadighed udvikler sig til det værre,

bliver til en debat om, hvilke folketingsmedlemmer der har deltaget og ikke har deltaget, underforstået, at hvis man ikke har deltaget, kan man ikke med samme tyngde deltage i debatten. Det er simpelt hen for absurd.

Det er for absurd med tanke på de problemer, som den krig, som Venstre og Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti indgik i, har sikret der er i dag. Det er en fuldstændig absurd debat.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg er sådan set enig med hr. Villy Søvndal i, at det er helt bevidst. Også på venstrefløjen har der været erfaringer med det, man kunne kalde guidede tours, hvor man ligesom blev vist rundt til alle de pæne steder. Så kunne man nikke, og så gik idioterne hjem og fortalte om det billede, de havde fået, som om det var det billede, der var udtryk for sandheden.

Så jeg er sådan set meget enig med hr. Villy Søvndal, men jeg synes, der mangler et klart svar fra SF, og det klare svar vil vi godt give fra Enhedslisten. I det omfang, der bliver lavet en balanceret tur, hvor man besøger alle relevante områder, hvor man får mulighed for at komme ind og snakke med f.eks. nogle af de fanger, som er blevet udleveret til tortur osv., burde det da ikke skorte på vilje til deltagelse fra SF.

Jeg tror, der mangler et klart svar på det, for ellers kan det komme til at fremstå, som om det er ture i al almindelighed, SF ikke ønsker at deltage i, og ikke bare de guidede ture, som bliver arrangeret, for at man skal komme hjem med et positivt billede af, hvad der foregår i Irak, mens det går værre og værre.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg må for mit vedkommende sige, at jeg, som det vil være forskellige medlemmer af Folketinget bekendt, gerne deltager i ture der, hvor jeg synes, at vi når at få et indblik. Jeg tror, at jeg i en af de korte bemærkninger redegjorde for, at jeg har rejst i Eksjugoslavien.

Jeg har rejst mange steder, men jeg synes stadig væk, det er absurd, at man skal afkræves svar på, om man tror, at man for at kunne deltage i en debat om terror situationen i Irak i dag nødvendigvis skal have deltaget i en tur til Irak, hvis det er underforstået, at de, der har deltaget, har kvalificeret sig til at diskutere, og de, der ikke har deltaget, har diskvalificeret sig selv. Det

er simpelt hen det mest absurde teater, jeg har deltaget i i de 10 år, jeg har siddet i Folketinget.

Formanden:

Så er der vist ikke flere korte bemærkninger.

Så er det hr. Troels Lund Poulsen som ordfører.

Troels Lund Poulsen (V):

I Venstre er vi optaget af, hvordan udviklingen i Irak forløber, og derfor kan vi konstatere, at det på baggrund af SF's forespørgsel endnu en gang er muligt at diskutere tingenes tilstand.

For det første kan vi konstatere, at terrorvirksomheden i Irak optrappes, efterhånden som vi nærmer os de afgørende situationer og begivenheder, hvor man skal tage stilling til den fremtidige magtfordeling i Irak f.eks. i forbindelse med det forestående valg, simpelt hen fordi der er terrorgrupper, fundamentalistiske grupper, som ønsker at stoppe processen frem mod valg. Derfor er det noget, som man også skal være opmærksom på i den debat, vi har her i dag.

For det andet mener jeg, at det er helt ude af proportioner med virkeligheden at fremstille det, som om Irakkrigen skulle være en udløsende årsag til terrorisme. Allerede før Irakkrigen iværksatte Al-Qaeda jo terroraktioner rundt omkring i verden, mest spektakulært den 11. september 2001 i New York og i Washington. Men vi har også før været vidne til Al-Qaeda-aktioner i Tunesien, i Kenya, i Pakistan og også på Bali. Det er alt sammen noget, som ikke har haft nogen sammenhæng med den forestående og igangværende konflikt, som vi har i Irak.

For det tredje synes jeg, der er en foruroligende tendens til, at en hel del mennesker ikke stiller sig selv det spørgsmål, hvem der i øjeblikket ønsker at skabe uro og ustabilitet gennem deres terrorvirksomhed i Irak.

Jeg vil i dag gerne slå meget klart fast, at når koalitionsstyrkerne i disse dage og uger kæmper hårdt for at skabe ro i forbindelse med afholdelserne af de første frie valg i Irak den 30. januar, er det hverken oprørere eller frihedskæmpere, de kæmper imod. Det er derimod ekstremistiske grupper. Det er grupper, som måske har været tilhængere af eller er tilhængere af den styrtede diktator Saddam Hussein. Det er udefrakommende individer og terrorgrupper, som bestemt ikke ønsker, at Irak skal udvikle sig til at blive et frit, moderne og demokratisk samfund. Det er middelalderlige kræfter, som ønsker, at gamle fundamentalistiske regler skal gælde igen, og at

der skal være et mørke over det Irak, som vi ser blive skabt nu.

Kl. 10.55

Det er alle dem, som ikke ønsker, at Irak skal stå som et lysende eksempel for de andre lande i Mellemøsten, som også har brug for, at man får indført demokrati. Det er alle kræfter, som gennem terror prøver at dræbe uskyldige mennesker.

Lige før jul kunne vi også erfare, at Al-Qaeda i en båndoptagelse klart gav udtryk for, at de irakere, som stemmer, er vantro og fraskriver sig deres store gud. Derudover kunne vi også konstatere, at man nu fra Al-Qaedas side klart forsøger at sætte en ny dagsorden ved klart og målrettet at være aktive i kampen i Irak.

Min pointe med det er, at Al-Qaeda-folkene tilsyneladende er stærkt involverede i de kampe, som foregår i Irak. De hader alt, hvad der har med vestlig levevis og kultur at gøre, og derfor har de nu fundet en mulig anledning til at rekvirere og også engagere nye grupper i Irak, som ønsker at bekæmpe den koalitionsenhed, som vi har, og som Danmark støtter.

Hvordan vi skal udvikle os i de kommende år, også over for den kommende terrortrussel, er det meget svært for mig at give et eksakt bud på, men jeg må tilslutte mig det, som statsministeren og udenrigsministeren har sagt i deres besvarelse, hvilket fint dækker Venstres holdning. Vi må sige, at der allerede i dag bliver gjort meget. Det arabiske initiativ er jo netop en satsning med henblik på at være med til at fremme og modernisere demokrati i den arabiske verden.

Derudover kan vi også konstatere, at et frit Irak også hænger sammen med, at man generelt i Mellemøsten koncentrerer sig om at skabe nogle nye og varige perspektiver for fred.

Derfor kan vi også kun hilse den udvikling velkommen, vi har set i Mellemøsten gennem den seneste uge, bl.a. i form af valg af ny leder for det palæstinensiske selvstyremråde og også i form af den nye brede regering, der er etableret i Israel.

Vi er klar til at fortsætte ad demokratiets vej. Vi er klar til at være med til at sikre, at valg-handlingen kan blive afholdt, for for Venstre er det afgørende, at det ikke er terroristerne, der får lov til at sætte dagsordenen. For Venstre er det afgørende, at man ikke kan bombe sig til politisk indflydelse, og derfor er det også vigtigt for Venstre, at vi fastholder det fokus, som der allerede er sat på Irak, og at vi dermed også bliver ved med at følge det spor, som er så nødven-

digt, for at Irak bliver et samfund, hvor demokratiet får lov til at råde.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Nu ved jeg selvfølgelig ikke, om de, der har skrevet vurderingen i Forsvarets Efterretningstjenestes rapport, selv har været i Irak, og det er klart, at jeg derfor ikke i medfør af den forrige debat ved, om de ifølge Venstres folk her i Folketingssalen overhovedet har nogen ret til at ytre sig. Men i modsætning til hr. Troels Lund Poulsens vurdering af, at det er nogle få, der udgør oprøret og modstanden, betegner man det i Forsvarets Efterretningstjenestes rapport således:

»Motiverne for deltagelse i modstandskampen skal bl.a. findes i frustration over økonomisk ruin, ønske om blodhævn efter nære familiemedlemmers død, eller irakisk/arabisk nationalisme«.

Det er jo et helt andet billede, end at det er religiøse fanatikere. Det her er et billede af en skuffet civilbefolkning, der er presset socialt, og hvor mange har fået dræbt pårørende.

Jeg vil spørge: Er det, fordi Forsvarets Efterretningstjenestes folk, der har skrevet det her, ikke har været i Irak, at de ikke har den samme præcise viden som hr. Troels Lund Poulsen?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg går selvfølgelig ud fra, at Forsvarets Efterretningstjeneste som en helt naturlig ting leverer pålidelige og troværdige oplysninger. Jeg vil blot i den forbindelse læse lidt op af en anden del af rapporten, som hr. Villy Søvndal glemte at læse op, nemlig følgende:

Sunniekstremistiske terrorgrupper har en bredere islamisk dagsorden med deres modstandskamp end de nationalistiske sunnitiske grupper.

Med det vil jeg sige til hr. Villy Søvndal, at det, som vi oplever nu, er, at der desværre er en klar dagsorden fra grupper, som ønsker, at irakerne ikke skal have det første frie valg. Og hvorfor så det? Netop fordi det, hvis der bliver afholdt det første frie valg i Irak den 30. januar og det forløber tilfredsstillende, så bliver dybt problematisk for de kommende terrorgrupper og også for de grupper af personer, der ønsker at blive ved med at have terrorvirksomhed, at blive ved med at fastholde den modstand. Det er netop det, som de frygter, og derfor er det så vigtigt, at man gennemfører det frie valg.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg har brug for et meget enkelt svar fra hr. Troels Lund Poulsen. Er vi efter Venstres opfattelse i en situation, hvor modstanden bliver mindre, eller er vi i en situation, hvor modstanden forøges? Og er det et rigtigt billede, der tegnes af lederen af irakisk efterretningstjeneste – han har i hvert fald været i Irak, han bor der – når man siger, at modstanden i dag udgøres af 200.000 mennesker, hvilket er ti gange flere, end hvad amerikanerne i oktober måned gættede på, nemlig at det var 20.000? Er det et rigtigt billede af modstanden, at den udgøres af 200.000, som chefen for den irakiske efterretningstjeneste siger? Spurgte man om det, da man besøgte Irak?

Kl. 11.00

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg kan jo desværre kun igen beklage, at hr. Villy Søvndal på baggrund af en meget presset kalender ikke havde mulighed for at stille de her spørgsmål i Irak, for havde hr. Villy Søvndal haft mulighed for det, så havde han jo også haft mulighed for at have en dialog med de kræfter i den sydlige del af Irak, som kunne være med til at give hr. Villy Søvndal et nuanceret svar.

Men det er jo ganske korrekt, at der findes 1 pct. i Irak, som ønsker at være med til at bombe samfundet væk fra demokrati. Det er jo den gruppe, som vi nu skal sørge for ikke får lov til at bestemme over de 99 pct. andre. Og det er meget, meget vigtigt, at man holder politisk fokus på det, og det er afgørende for Venstre, at vi sikrer os, at det ikke er de ekstremistiske grupper, som får lov til at løbe af med sejren, men at det er den brede befolkning, som får adgang til demokrati.

Det ville hr. Villy Søvndal også let kunne have fået adgang til, hvis han havde haft mulighed for at deltage i turen, som jeg mener var yderst relevant, når man sidder i Folketinget, og når man også er medlem af Det Udenrigspolitiske Nævn.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg lyttede meget omhyggeligt til statsministeren, og jeg lyttede meget omhyggeligt til udenrigsministeren, og så lyttede jeg også meget omhyggeligt til Venstres ordfører, for jeg synes jo egentlig, at spørgsmålet, der er stillet i denne her forespørgsel, er relativt simpelt. Så vidt jeg kan

læse oppe på tavlen, står der, om krigen mod Irak har formindsket terrortruslen. Og der er ligesom tre muligheder: Man kan svare nej, man kan svare ved ikke, eller man kan svare ja. Altså vanskeligere er det jo ikke. Og så kan man bag efter nuancere og snakke udenom, men hvis man skal forholde sig til forespørgslen her, så er der sådan grundlæggende set de tre muligheder.

Jeg hørte ikke hverken statsministeren eller udenrigsministeren besvare spørgsmålet. Jeg hørte sådan set heller ikke Venstres ordfører besvare spørgsmålet, så derfor, da der nu ikke er så lang tid under de korte bemærkninger: Kunne vi få et ja, et nej eller et ved ikke.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Det kan man sagtens, og hvis hr. Søren Søndergaard havde lyttet specielt intensivt til min ordførertale, havde det også været muligt. Men det, som er sket, er jo, at situationen i Irak har været med til at gøre, at vi har oplevet klare fremskridt gennem de seneste næsten 2 år, hvor Saddam Hussein ikke har haft magten.

Vi oplever nu en situation, hvor terroren tilspidises, men det, som har været hele omdrejningspunktet og er hele omdrejningspunktet, er jo også det svar, som jeg gav til hr. Villy Søvndal umiddelbart før hr. Søren Søndergaards spørgsmål, som går ud på, at sikrer vi de frie valgs afholdelse, så er vi også med til at sikre på sigt, at terroristerne får sværere ved at rekvirere og også skabe opbakning til deres aktiviteter, for på den måde smuldrer deres grundlag.

Så ja, på sigt får vi en klar forbedring af situationen i Irak. I øjeblikket oplever vi nogle udfordringer i forbindelse med afholdelse af valget, fordi de her grupper selvfølgelig ønsker at forhindre demokratiets indførelse.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Troels Lund Poulsen ville gerne, men gjorde det så ikke. Vi prøver én gang til, ikke på sigt osv. Spørgsmålet lyder: Har krigen mod Irak formindsket terrortruslen? Der er tre muligheder: ja, nej, ved ikke.

Jeg forstår simpelt hen ikke, hvorfor hr. Troels Lund Poulsen skal bruge så meget tid til at snakke udenom og snakke om på sigt og engang, og hvad der er sket før. Spørgsmålet er enkelt: Har det formindsket terrortruslen? Ja. Har det ikke formindsket terrortruslen? Nej. Ved hr. Troels Lund Poulsen det ikke? Ved ikke. Ét eneste ord

fra Venstre, ét eneste ord i en debat, man har haft 2 år til at forberede sig på, bare ét eneste ord, ikke andet. Kan vi få det ord?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Så må jeg sige til hr. Søren Søndergaard, at vi jo ikke har haft 2 år til at diskutere den her forespørgsel. Den blev vist fremsat for et par måneder siden, så det er jo ikke rigtigt, som hr. Søren Søndergaard siger, at jeg har haft 2 år til at forberede mig, det ved hr. Søren Søndergaard jo også godt.

Men så for at svare meget klart, hvilket forhold bentlig er så klart, at hr. Søren Søndergaard også forstår det, vil jeg sige, at jeg jo for det første i min ordførertale var klart inde på, at de terroraktioner, vi ser rundt om i verden, kendte vi også til før krigen, før afsætningen af Saddam Hussein. Men det, som står tilbage, er jo, som statsministeren også var inde på, at det jo ikke var terrorvirksomheden, som var baggrund for den danske beslutning.

Det, vi kan konstatere i forbindelse med Saddam Husseins styre, som jeg også er helt overbevist om at hr. Søren Søndergaard klart kan huske, er, at Saddam Hussein jo var med til at finansiere penge til de palæstinensiske selvstyreområder, at han var med til at finansiere, når nogle sprængte sig selv i luften, sådan at de, der så blev efterladt, fik penge fra Saddam Hussein. Og det er da, hvad jeg vil karakterisere som international terrorisme. Det er der blevet sat en stopper for nu, og det glæder jeg mig over.

Kl. 11.05

Formanden:

Tak til hr. Troels Lund Poulsen. Den næste ordfører er hr. Jeppe Kofod.

Jeppe Kofod (S):

Krigen mod Irak blev som bekendt gennemført af en lille gruppe lande med USA i spidsen uden om verdenssamfundet og i strid med FN og folkeretten, samt uden en plan for at vinde freden i landet. Derfor var Socialdemokraterne mod krigen. Grundlaget var ikke i orden, og desuden fik splittelsen om Irakkrigen desværre den kedelige konsekvens, at verden er blevet et mindre sikkert sted at leve.

Vi beklager også, at den danske regering valgte at bryde den traditionelle brede alliance bag dansk udenrigspolitik ved at skifte FN-spo-ret ud med Bushsporet og gå i krig på et grund-

lag, der ikke var i orden, hvilket oven i købet har fremmet terrortruslen frem for at mindske den.

Ikke bare den brede danske alliance om udenrigspolitikken led et alvorligt knæk, men også den globale og efter min opfattelse meget enestående stærke alliance bag kampen mod terror efter 11. septembers forfærdelige terroranslag mod USA mistede sin styrke.

Bushregeringen har koblet Irakkrigen sammen med kampen mod den internationale terrorisme, selv om der f.eks. ikke var den påståede forbindelse mellem Al-Qaeda og det irakiske regime og det ikke kunne fastslås.

Men forespørgslen i dag handler som bekendt om, hvorvidt Irakkrigen har bidraget positivt til kampen mod terrorismen, som andre har bemærket. Her er der ingen tvivl om, at man i hvert fald på kort sigt kan svare klart nej. Irakkrigen har været en julegave, der dumpede ned i Osama bin Ladens turban – som en tidligere ledende skikkelse i CIA's antiterrorenhed så malende har beskrevet konsekvenserne af Irakkrigen.

Også det anerkendte britiske International Institute for Strategic Studies i London fastslår, at Irakkrigen har hjulpet Al-Qaedas rekruttering, og taler om, at op til 1.000 udenlandske hellige krigere angiveligt har infiltreret landet. Ydermere citerer instituttet konservative efterretninger, der estimerer, at Al-Qaeda og lignende grupper har omkring 18.000 potentielle operative støtter og er til stede i mere end 60 lande verden over.

Vores eget Dansk Institut for Internationale Studier udgav i september 2004 en rapport under overskriften »Hvordan Vesten slog Al-Qaeda – og forærede den internationale terrorisme en sejr i første runde«. Den rapport er på skræmmende vis illustreret med bl.a. meningsmålinger fra den arabiske og muslimske verden, hvor den folkelige tilslutning til voldelig hellig krig er høj, f.eks. i Jordan, hvor angiveligt 86 pct. af befolkningen et år efter Irakkrigen støtter selvmordsaktioner og anden vold mod vestlige civile i Irak.

I samme rapport hedder det bl.a. også:

Med invasionen af Irak, tortur i det irakiske Abu Ghraib-fængsel samt vilkårene for de tilbageholdte på USA's Guantánamobase kan den vestlige verden således siges at have spændt ben for sig selv i kampen mod terror.

Med andre ord kan man jo sige, at nogle af de mest kritiske bemærkninger, som de ansvarlige regeringer har fået på baggrund af Irakkrigen og dens rolle i kampen mod international terroris-

me, kommer fra anerkendte institutioner og helt centrale personer fra de selv samme lande. Hvis Irak ikke på lang sigt skal ende med at blive den bedste gave til bin Laden og terrorismen, er der brug for et eklatant kursskifte i landet, så irakerne får selvbestemmelse over eget land.

Socialdemokraterne har fra starten efterlyst, at FN fik en ledende rolle i landet, og at der skete en irakisering for at vinde og sikre freden i landet. Desværre har den danske regering efter vores opfattelse alt for ukritisk støttet Bushregeringens meget kritiserede håndtering af situationen i landet.

Valget den 30. januar i Irak kan forhåbentlig føre til en egentlig irakisering og et farvel til de facto amerikansk styring af landet. Socialdemokraterne giver sin fulde støtte til denne proces, og vi mener, at Danmark, som man også gør, skal bidrage alt det, man overhovedet kan, til at sikre, at valget bliver gennemført under rimelige omstændigheder.

Vores klare opfattelse er også, at lige så konsekvent som vi skal være i bekæmpelsen af terrorismen, lige så konsekvent skal vi være i bekæmpelsen af årsagerne til, at terrorismen opstår. Derfor må vi kaste alle kræfter ind på at hjælpe til en løsning af Israel-Palæstina-konflikten, der efter det velykkede palæstinensiske valg står over for nye muligheder, ligesom der selvfølgelig eksempelvis også må findes en politisk løsning på Tjetjenienkonflikten.

Helt afgørende er det for os, at kampen mod terrorisme forankres i et globalt samarbejde, herunder i FN og EU, der bygger på fremme af retsstatsprincipper, menneskerettigheder, demokrati og ikke mindst opgør med de uretfærdigheder, som mennesker udsættes for, bl.a. i de førnævnte konflikter, men også som følge af økonomiske og sociale forhold og politisk undertrykkelse. Kun på den måde kan vi også på længere sigt hive tæppet væk under terroristerne og forhindre rekrutteringen af nye terrorister. Det kræver eksempelvis mere international bistand og dermed et opgør med den nedskæringslinje, som regeringen har stået for i de sidste 3 år.

Kl. 11.10

Danmark kan og skal bidrage til en effektiv kamp mod terrorismen. I den forbindelse er vores medlemskab af FN's Sikkerhedsråd og det kommende formandskab i FN's Antiterrorkomité afgørende, og vi synes, det er flot, at det lykkedes at få den post.

En effektiv bekæmpelse af både terrorismen og dens årsager kræver en stærk global alliance, der bygger på respekten for folkeretten og adresserer både de rige og fattige landes trusler og også er med til at modernisere den arabiske/muslimske verden.

Konsekvent bekæmpelse af uretfærdigheder og en global indsats for bæredygtig udvikling er den første forsvarslinje mod nye trusler, herunder terrorisme. På det punkt gøres der alt for lidt. Engagementet er for lille, men her i Danmark kan vi med en aktivistisk udenrigspolitik og en øget international bistand gøre en forskel og være med til at sikre, at vi vælger den rette strategi for effektivt at kunne bekæmpe terrorisme.

Så skal jeg på vegne af partierne Socialdemokraterne, Venstre, Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget hilser velkommen, at Danmark beklæder formandsposten i FN's Sikkerhedsråds Antiterrorkomité. Formandsposten er et godt udgangspunkt for en stærk dansk indsats for både at bekæmpe og forebygge terrorisme.

Folketinget udtrykker håbet om, at valgene i Irak den 30. januar 2005 kan afvikles fredeligt og føre til dannelsen af en regering, som afspejler den irakiske befolknings anskuelser og følgelig opfattes som legitim. Dannelsen af en sådan regering, der vil have den fulde bestemmelsesret i Irak, er et afgørende skridt på vejen til mere demokratiske og fredelige tilstande i Irak. En ny start for fredsprocessen i Mellempøsten er en helt væsentlig forudsætning for at forebygge terrorisme. Valget af en ny præsident for palæstinerne og dannelsen af en bred regering i Israel skaber nye muligheder for fredsprocessen.

Folketinget opfordrer regeringen til i FN's Sikkerhedsråd og i andre internationale organisationer at arbejde for, at de nye muligheder udnyttes.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 24).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er jo en meget bred alliance, vi ser her i dag, fra hr. Jeppe Kofod til og med hr. Søren Krarup i spørgsmålet om Irak.

Jeg vil godt spørge hr. Jeppe Kofod, hvordan det føles at samles så bredt i et spørgsmål, der jo, må man sige, er et af de afgørende spørgsmål, der deler landet i en situation, hvor europæiske lande er på vej ud, Ukraine, og hvor en række lande har trukket sig ud, et land som Norge, som er et af de lande, vi sædvanligvis orienterer os imod. Hvordan føles det egentlig i dag at stå og være enig fra hr. Jeppe Kofod til og med hr. Søren Krarup?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Hvis hr. Villy Søvnald kaster et blik på det forslag til vedtagelse, jeg har fremsat, så håber jeg sådan set også, at hr. Villy Søvnald og SF vil stemme for det, for det er et glimrende forslag, der understreger, at det valg, der skal være den 30. januar, må vi gøre alt for at sikre bliver gennemført under rimelige omstændigheder. Det understreger, at den fulde bestemmelsesret skal overdrages til en ny folkevalgt irakisk regering, det understreger, at Danmark kan spille en rolle i FN's Sikkerhedsråd og i FN's Antiterrorkomité, bl.a. som formand for komiteen. Det understreger så mange gode ting, som jeg håber at SF og andre partier også kan bakke op omkring.

Jeg har ikke noget imod, at andre partier i Folketinget kan bakke op om det her gode og fornuftige forslag til vedtagelse.

Kl. 11.15

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hvis man kigger sig rundt i salen, synes jeg, at de, der ser allermest tilfredse ud i dag efter denne her brede forsoning i irakspørgsmålet, ikke alene er hr. Søren Krarup, der smiler meget huldsligt, men statsministeren vandrer så tilfreds rundt i salen, og det kan man jo godt forstå. Det her betyder, at ved det folketingsvalg, der formentlig udskrives i næste uge, det ved statsministeren jo bedre end nogen, har man nu sikkerhed for, at i det mest afgørende spørgsmål, nemlig spørgsmålet om krig og fred, er der fra hr. Jeppe Kofod til og med hr. Søren Krarup sikkerhed for, at statsministeren udtaler sig på alle de partiers vegne. Det må i sandhed være let at

være statsminister i en situation, hvor oppositionen har så svært ved at finde sine ben.

Så kan hr. Jeppe Kofod sige, at det er tekstlæsning, der er det afgørende. Nej, det afgørende er politik, og statsministeren smiler bredere og bredere for hver dag, det viser sig, at Socialdemokraterne og for den sags skyld også De Radikale fuldstændig opgiver ævred i kampen mod krigen i Irak.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Med fare for at være meget uhøflig så synes jeg ikke, at det, som hr. Villy Søvndal beskriver her, er særlig rigtigt. Jeg understregede i min ordførertale, at Socialdemokraterne var imod Irakkriegen, men at det var der også mange andre partier der var. Faktisk var et stort mindretal i Folketinget enige om, at det var en krig på et forkert grundlag. Tre af de partier, der er med til at fremsætte det her forslag til vedtagelse, var enige om det.

Når man kigger på teksten, som jo er fremadrettet og handler om, hvad vi kan gøre for at sikre, at vi får Irak på rette spor igen, så efterlyser jeg stadig væk et svar fra hr. Villy Søvndal: Er SF enig i det, der står her? Vil man stemme for?

Jeg må jo altså forstå hr. Villy Søvndals spørgsmål, som om man ikke kan støtte det, der står her, og det synes jeg er ærgerligt, for der er altså nogle gode ting. Jeg nævnte tidligere, hvor vigtigt det er, at det valg, der skal være den 30. januar, fører til dannelsen af en egentlig legitim, folkevalgt irakisk regering, som overtager den fulde bestemmelsesret i Irak, sådan at vi kan få denne her amerikanske de facto styring tilendebragt. Det er jo det, der er afgørende. Det må vel også være afgørende for SF, Enhedslisten og andre partier, at vi kan sikre irakerne selvbestemmelse over deres eget land. Derfor ser jeg frem til, at man stemmer for denne her vedtagelse, når den kommer til afstemning senere.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg skal jo ikke beklage, at Socialdemokratiet fastlægger sin politik, det er jo altså op til Socialdemokratiet. Men bare for at få fuldstændig klarhed over det: Betyder det, at forskellen mellem Socialdemokratiet og den nuværende regering i spørgsmålet om Irak er af ren historisk karakter, dvs. et spørgsmål om fortid, om, hvad man skulle have gjort? Er der altså nu enighed mellem Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre

og regeringen om, hvad linjen er i forhold til situationen i Irak?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg gjorde nu meget ud af i min ordførertale at understrege to ting. For det første, at vi var imod krigen på det grundlag, den blev ført, og for det andet, at vi syntes, at den danske regering har været alt for ukritisk og følgagtig over for Bush-regeringens håndtering af situationen efter krigen, det projekt, der hedder at vinde freden. Det synes jeg at jeg gjorde meget ud af at understrege.

Det, der står i det her forslag til vedtagelse, peger på noget, som jeg håber vi alle sammen er enige om. Jeg hørte også hr. Villy Søvndal sagde, at valget den 30. januar var afgørende og vigtigt. Det har vi understreget her, og der synes vi, at alle, der kan gøre en positiv indsats for at bidrage til, at det valg bliver en succes, da må stå sammen.

Jeg håber også, at hr. Søren Søndergaard synes, det er et vigtigt valg, der skal afholdes den 30. januar, specielt hvis det kan føre til dannelsen af en regering, der har selvbestemmelsesret i Irak, og hvis vi får mere fredelige og demokratiske forhold i landet. Det er jo det, der står i den her vedtagelse, og det er da en klar forudsætning for, at alle de fejltagelser, der er blevet begået tidligere, forhåbentlig kan blive tilendebragt.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg takker for bekræftelsen af, at forskellen mellem Socialdemokratiet og regeringen i irakspørgsmålet nu er af ren historisk karakter, at det er noget for historiebøgerne at beskæftige sig med.

Jeg vil så godt spørge, hvad det konkret får af konsekvenser, for vel er det her valg vigtigt, men der kommer jo også et valg efter det, der kommer jo et parlamentsvalg inden for et år. Det er vel også vigtigt, og den samme målestok må også bruges der. Det vil sige, at der skal Danmark også med tropper bidrage til, at det valg kan afholdes. Nu ved vi jo, hvordan alle andre er ved at trække sig ud, stort set alle andre er ved at trække sig ud, senest har Ukraine meddelt, at de vil trække 1.500 tropper hjem, og de skal jo erstattes.

Så med den betoning, der er her, ligger vel også et tilsagn fra Socialdemokratiets side om

yderligere tropper til Irak, hvis det bliver nødvendigt for at sikre, at det næste valg og det næste valg og det næste valg bliver gennemført på en ordentlig måde. Eller er de næste valg måske ikke vigtige? Det er måske kun lige det her valg, der er det vigtigste.

Kl. 11.20

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Nej, må jeg sige til hr. Søren Søndergaard, at også valget i december måned, hvor der skal være et egentlig parlamentsvalg, er helt afgørende vigtigt, og også det, at der skal udarbejdes en forfatning i Irak efter det her valg den 30. januar, er helt afgørende vigtigt for landets fremtid.

Hr. Søren Søndergaard ved jo godt, at vi aftalte, at efter valget den 30. januar vil regeringen komme tilbage til Folketinget med en redegørelse, et forslag til, hvordan vi kan yde den bedst mulige danske indsats i forhold til Irak, se på, hvad behovet er efter et valg. Et tæt samarbejde har vi som forudsætning med en nyvalgt irakisk regering og selvfølgelig med FN og andre, der er i landet.

Det er det, vi har aftalt med regeringen, og vi er tilfredse med, at man ser på, hvordan situationen ser ud efter valget.

Formanden:

Tak til hr. Jeppe Kofod. Så er det hr. Søren Krarup som ordfører.

Søren Krarup (DF):

Vi mener, at krigen mod Saddam Husseins Irak har formindsket terrortruslen, fordi krigen har demonstreret en vestlig vilje til at stå op imod terror. Denne vilje til ikke at lade sig skræmme er efter vores mening afgørende for terrorismens succes, for terror er forsøget på at skræmme en modpart. Denne vilje til at slå igen hårdt og resolut er efter vores mening også afgørende for terrorismens forløb, for terror sigter efter at forvandle modparten til en svag og føjelig størrelse, som ikke tør slå igen.

Irakkriegen er den vestlige verdens selvforsvar mod den moderne terrorisme. Irakkriegen bidrager derfor på længere sigt til at formindske terrortruslen, idet den dokumenterer for terroristerne, at de ikke får deres vilje, fordi de øver terror.

Forrige efterår var jeg i USA til FN's generalforsamling og fik her et levende indtryk af den situation, USA befinder sig i efter terrorangrebet

den 11. september 2001. Det var tydeligt, at USA var blevet chokeret af angrebet mod World Trade Center i New York.

Det var tydeligt, at USA, som hidtil havde kunnet leve i sikkerhed imellem Stillehavet og Atlanterhavet, var blevet rystet over at opleve sig angrebet på egen jord. Der var tale om noget ganske nyt og noget hidtil ukendt, og USA følte sig i denne situation stående i en selvforsvars-krig, som kaldte på alle nationens ressourcer både materielt og mentalt.

Det slående for en europæisk besøgende var da at opleve den beslutsomhed og viljestyrke, som prægede amerikanerne. Den var først kommet til udtryk i det sene efterår 2001, hvor USA gik til angreb på Al-Qaeda i Afghanistan og fordrev det morderiske talebanstyre. Her vendte man ikke fronten den anden kind til. Her hengav man sig ikke til lunkne dialoger og til tale om tolerance, hvormed dele af Europa har demonstreret deres svaghed og vankelmod. USA slog igen. USA slog hårdt og ufortøvet igen imod den islamiske terrorisme, der udførte angrebet den 11. september, og som i de seneste årtier har angrebet den vestlige verden.

Hermed kommer vi til det, der jo er kernen i problemet, nemlig at dele af islam befinder sig på krigsfod med det Vesten, der stemples som vantro og ugudeligt, og som det fundamentalistiske islam derfor vil udslette.

Vi kan i nyere tid sætte begyndelsen af den islamiske revolution til Iran i 1979, hvor ayatollahens islam erklærede krigen imod den store sattan, sådan som USA og Vesten karakteristisk nok benævnes af disse fundamentalister. På ny bliver man tvunget til at erkende sandheden i den historieopfattelse, som Samuel Huntington udformede i sin bog og sit begreb »Civilisationernes Sammenstød«, for det er jo dette sammenstød, vi står i.

Det er dette sammenstød imellem islamismen og det Vesten, der er et andet ord for kristenheden, som vi oplever i moderne tid. Her er situationen og perspektivet, at her må vi vælge. Vi kan vælge at gøre det som den del af Europa, der synes bestemt af en slags dødsdrift, og som derfor bøjer hovedet og vælger dialogen og selvgivelsen. Det kan vi gøre, og det er ynkeligt og usselt.

Kl. 11.25

Men vi kan også vælge at gøre, hvad USA og den hæderligste del af Europa, bl.a. England og Danmark, har gjort. Vi kan nemlig se virkeligheden i øjnene, optage kampen og forsvare os

imod den terrorisme, der sigter efter at udslætte os som det, vi er, for i stedet at tvinge os at blive noget andet, til at blive undertvungne folkeslag, blive til de andenrangsborgere, der går under islams åg og accepterer en tilværelse som trælle. Dette er valget.

Vi siger, at gud ske tak og lov er der et USA og en del af Europa, der tager udfordringen op fra den terrorisme, som findes, og nægter at gå under åget. Det er jo ikke blot frihedens mulighed, der således hævdes, men det er også muligheden for at formindske og forhåbentlig helt standse den terrorisme, der lever af Vestens svaghed og frygt.

Ingen kan i dag bagatellisere de vanskeligheder, vi står over for. Ingen, allermindst de, der selv har haft lejlighed til at besøge Irak, kan i dag lukke øjnene for de utallige udfordringer, som de vestlige lande og det irakiske styre præsenterer os for her, hvor valget skal afvikles. Men der er ingen anden vej end den, vi har valgt, og der er ikke anden mulighed for at bekæmpe terror end den beslutsomme kamp imod terroristerne.

Vi i Dansk Folkeparti støtter naturligvis det fremsatte vedtagelsesforslag.

Formanden:

Tak til hr. Søren Krarup, og så er det hr. Helge Adam Møller som ordfører.

Helge Adam Møller (KF):

Hr. Søren Søndergaard efterlyste for en 20 minutters tid siden nogle helt klare svar på de tre spørgsmål, som forespørgslen drejer sig om.

Det første hedder: Har krigen mod Irak formindsket terrortruslen? Svaret er klart: Ja!

Det andet spørgsmål i forespørgslen: Har krigen udsigt til at formindske terrortruslen? Svaret er igen fra konservativ side: Ja!

Det tredje spørgsmål i forespørgslen er: Overvejes der andre strategier i kampen mod terror? Og svaret er: Nej! De er jo iværksat, som det også fremgik klart af talerne fra både statsministeren og udenrigsministeren.

Jeg vil selvfølgelig godt begrunde de tre svar lidt nærmere.

Der er jo ingen tvivl om, at der i disse måneder og dage og sikkert også timer sker grufuld terror i Irak. Der dræbes nødhjælpsarbejdere, der dræbes journalister, der dræbes FN-udsendinge, dommere, politielever i hobetal. Det er klart, at de, der er imod et frit og demokratisk samfund, selvfølgelig heller ikke ønsker, at der

skal være et politi til at sikre dette. Der dræbes mennesker, der ønsker at stille op til det demokratiske valg om 18 dage, og der dræbes hundredvis, ja, tusindvis af helt uskyldige og tilfældige irakere, der bare er der, hvor terrorbomberne udløses.

Man kunne så spørge: Hvad er alternativet? Skal vi give op over for terroren? Skal vi lade dem, som dræber uskyldige mennesker, få deres vilje? Nej, selvfølgelig ikke, for hvis vi ville gøre det, så ville det jo betyde, at så skulle Saddam Hussein og kemiske Ali sættes på fri fod igen. Skulle vi så give dem deres diktatoriske beføjelser tilbage til det system, vi havde for 2½ år siden? Skulle vi have genoprettet det irakiske hemmelige politi? Nej, det skulle vi nok ikke, for der var jo i virkeligheden langt mere terror tidligere.

Jeg hørte hr. Villy Søvndal sige på DR2 her kl. 9.55, altså for lidt over 2 timer siden, direkte på skærmen: Terroren i Irak er langt mere ondartet, end vi før har set. Citat slut. Men det er jo ikke rigtigt, det er jo langtfra rigtigt.

Kl. 11.30

Se, den terror, der var i årtiet før krigen mod Irak, var jo en statsterror, men en terror, som var 10, 20 måske 30 gange værre også i antal menneskeliv end det, vi ser i dag. Det var dengang, Saddam Hussein havde magten. Ja, han dræbte jo, som vi alle ved, langt over 10.000 af sin egen befolkning, kurderne, med giftgas, som har været forbudt siden Genèvekonventionen i 1921. Han overfaldt et fredeligt land, Kuwait, dræbte ved den lejlighed mange tusinde og startede dermed den første Golfkrig, som kostede over 100.000 irakere livet; han sendte raketter mod israelske storbyer, på trods af at han ikke var i krig med israelerne, han og hans hemmelige politi henrettede tusinder og atter tusinder af helt uskyldige mennesker, og deriblandt lod han henrette et par af sine egne svigersønner.

Det var terrorisme, der ville noget, og der må vi sige, at de 10-20 drab, som terroristerne har ansvaret for stort set hver dag i Irak, jo er næsten ingenting – det er 10 eller 20 for meget, men i forhold til, hvad Saddam Hussein stod for, er det jo meget lidt.

Derfor må vi konstatere, at terroren tidligere var langt værre, og det er jo også derfor, at vi skal fortsætte med den indsats, som vi er blevet bedt om af et fuldstændig enigt Sikkerhedsråd.

Når hr. Villy Søvndal og hr. Søren Søndergaard siger, at vi skal trække os ud, er det jo i modstrid med, hvad Sikkerhedsrådet den 8. juni

appellerede til hele verden om, nemlig at sende soldater ned, der kunne understøtte den valg-handling, som finder sted den 30. januar, den genopbygning af landet til et demokrati. Den bedste sikring mod at undgå terror i Irak og andre steder er simpelt hen at få opbygget demokratier, at give folk muligheden for at gå til stemmeurnen, i stedet for at de skal få deres synspunkter igennem ved hjælp af sprængstoffer og pistoler og raketter.

Så det er det, der er den danske regerings langsigtede politik både i Irak og andre steder: sammen med andre lande at medvirke til at sikre, at de lande, hvor der tidligere har været diktatorer eller er diktatorer, hvor folk ikke har selvbestemmelsesret, får et demokratisk styre, hvor den enkelte kan udtrykke sin holdning, ikke med sprængstof og med terror, men ved hjælp af en stemmeseddel.

Det er konservativ politik, og derfor stemmer vi meget glade og meget tilfredse for det forslag til vedtagelse, der er fremsat af hr. Jeppe Kofod på vegne af et stort antal af Folketingets partier.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil ikke sige, at hr. Helge Adam Møllers tale indeholdt de store overraskelser – det er selvfølgelig heller ikke påkrævet – den tale kunne såmænd være holdt og er utvivlsomt blevet holdt under Vietnamkrigen med nøjagtigt det samme indhold. Så logikken, som hr. Helge Adam Møller repræsenterer, er jo i hvert fald konservativ.

Men jeg kunne godt tænke mig for opklaringsens skyld bare at få ét spørgsmål afklaret, og det er, om hr. Helge Adam Møller opfatter alle, der gør modstand mod den amerikanskledede besættelse i Irak, som terrorister, eller om hr. Helge Adam Møller har den opfattelse, at der er folk, der gør modstand mod besættelsen uden nødvendigvis at være terrorister.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Fordi man gør modstand mod en regering, behøver man jo ikke at være terrorist. Mig bekendt er der nogle i dette Folketing, der er modstandere af den politik, regeringen fører, og derfor er de jo ikke terrorister – det er et led i demokratiet. Men hvis man bruger terrorens våben, altså dræber uskyldige, kvinder og børn, så er man terrorist.

At være modstander af et styre er da legitimt. Det er faktisk det, vi arbejder for i Irak, at give

irakerne muligheden for at udtrykke deres modstand – både mod dette og andre styre – ved hjælp af en stemmeseddel, og det er det, de 532 danske soldater og de 150.000 andre fra 31 forskellige lande er medvirkende til at gøre i disse dage.

Vi er mange, der har haft lejlighed til at besøge dem dernede et antal gange, og jeg håber også, at hr. Villy Søvndal en dag får tid til at deltage i dette.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg bemærker, at hr. Helge Adam Møller bruger formuleringen dræber uskyldige. Som også hr. Villy Søvndal har gjort opmærksom på, er det jo noget, som vi fra venstrefløjens side er fuldstændig enige i: at ramme uskyldige mennesker er – det er ganske korrekt – terror, som må afvises.

Men der er jo to muligheder, når hr. Helge Adam Møller bruger betegnelsen uskyldige: enten at hr. Helge Adam Møller har den opfattelse, at alle, der bliver angrebet i Irak, er uskyldige, inklusive den besættelseshær, der er kommet ind, eller at hr. Helge Adam Møller anerkender, at der altså er folk, der gør modstand mod besættelsen, også med væbnet magt, som man ikke kan karakterisere som terrorister, men som gør det, fordi de har den opfattelse, at besættelsen er illegitim.

Det er derfor, jeg godt vil have, at hr. Helge Adam Møller en gang til gør det klart, om man opfatter alle, der deltager i en kamp mod besættelsesmagten – og med kamp mener jeg virkelig kamp – som terrorister.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg gør opmærksom på, at der jo ikke er nogen besættelsesmagt. Det var der frem til den 1. juli 2004. FN's Sikkerhedsråd – et enigt Sikkerhedsråd, alle 15 medlemmer – vedtog jo den 8. juni resolution 1546, som bekræftede, at besættelsen ophørte den 30. juni. Det er derfor, de danske soldater er i Irak – fordi den irakiske regering ønsker det, og fordi FN har bedt os om det.

Kl. 11.35

Hvis FN i en kommende resolution ville bede os om at trække os ud, eller hvis en kommende frit valgt irakisk regering ville sige, at de nu kunne klare sig selv, og bede os om, at vi trak os ud, så ville Det Konservative Folkeparti sige: O.k., vi har gjort det, vi blev bedt om, nu beder

den lovligt valgte regering eller FN os om at trække os ud, og så vil vi gøre det.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg vil godt prøve at få afklaret rækkevidden af enighed mellem hr. Jeppe Kofod og hr. Helge Adam Møller.

Hr. Jeppe Kofod holdt, inden han kom til konklusionen om stemmeafgivning, en klog tale, synes jeg, hvor han gjorde opmærksom på, at krigen mod Irak ikke havde svækket terrortruslen, og han dokumenterede det med adskillige internationale vurderinger.

Hr. Helge Adam Møller kom frem til det stik modsatte i svaret på spørgsmålet fra hr. Søren Søndergaard om, hvorvidt det var hr. Helge Adam Møllers vurdering, at terrortruslen var formindsket, for der svarede hr. Helge Adam Møller klart ja.

Jeg har behov for at vide, hvad hr. Helge Adam Møller støtter sine vurderinger på. Er der internationale vurderinger, der understøtter hr. Helge Adam Møllers vurderinger, eller er det vurderinger efter rejsen i Irak, som derfor kun kan deles af dem, der har deltaget i rejsen?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg støtter dem på de argumenter, jeg fremførte klart og tydeligt i min tale, hvor jeg kaldte Saddam Hussein og det regime, han stod for i næsten tre årtier, for et statsterrorregime. Og det mener jeg det er. Hans regime var ansvarligt for tusinder – hundred tusinder blev det tilsammen til – dræbte. Hvis man accepterer, at han var statsterrorist – og det mener jeg helt klart at han var – så er argumentet herfor, at det jo altså er terrorisme at angribe et andet land, at fyre raketter af mod andre, at henrette sin egen befolkning, ved hjælp af giftgas at henrette kurderne i den nordlige del af Irak; at henrette folk uden dom og ret er statsterrorisme.

Så jeg må konstatere, at i løbet af det antal år, bare de sidste 10 år, var det jo altså ufattelig mange flere mennesker i Irak, der blev henrettet eller slået ihjel ved hjælp af denne statsterrorisme, end vi har set er faldet – desværre – for terroreren i det sidste halvandet år.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg vil lige gentage, hvad forespørgslens tekst er: Er regeringen af den opfattelse, at krigen mod

Irak har formindsket eller har udsigt til at formindske terrortruslen?

Der kan man selvfølgelig vælge at fortolke situationen i Irak snævert, sådan som hr. Helge Adam Møller gør det. Jeg deler jo helt den opfattelse, at det var en forbrydelse at holde Saddam Hussein i live så lang tid, som man gjorde, bl.a. ved at forlænge sanktionerne. Derfor foreslog jeg dem ophævet i 1997, hvor hr. Helge Adam Møller holdt en stærk tale imod at ophæve sanktionerne. Det tror jeg godt hr. Helge Adam Møller kan huske.

Men spørgsmålet er i forhold til international terror: Mener hr. Helge Adam Møller virkelig, at krigen mod Irak har været med til at formindske den internationale terror? Og hvor henter hr. Helge Adam Møller sine argumenter fra ud fra hr. Helge Adam Møllers egen vurdering?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det er jo svært at svare på, når hr. Villy Søvnal sådan helt åbent og blankt siger dette. Jeg, der kan se ham henedefra, kan jo se, at han nok tror på, hvad han selv siger, nemlig at jeg holdt en stærk tale i 1997 om afskaffelse af sanktioner. Nej, jeg holdt ikke nogen stærk tale om afskaffelse af sanktioner, for jeg var overhovedet ikke på talerstolen ved den lejlighed. Jeg havde overhovedet intet med udenrigspolitik at gøre dengang, jeg sad ikke engang i Forsvarsudvalget. Så det har jeg ikke holdt nogen stærke taler om.

Men jeg mener helt klart, at krigen mod terror i Irak, i Afghanistan og andre steder på lang sigt medvirker til at formindske terroreren i verden, for hvad er alternativet? Skulle vi give op over for terroreren, hvad enten det er i Mellemøsten eller i Irak? Skulle vi lade terroristerne nå deres mål og knægte ytringsfriheden og indsætte diktatorer, og bøje os for det? Det ville da kun føre til endnu mere terror og i hvert fald føre til, at ufattelig mange millioner, for ikke at sige milliarder mennesker kom til at leve under forhold, som jeg ikke engang ville ønske for hr. Villy Søvnal – og det er velment.

Kl. 11.40

Formanden:

Tak til hr. Helge Adam Møller. Næste ordfører er hr. Niels Helveg Petersen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Her til morgen kunne man høre i medierne, at opinionsmålinger i USA og Storbritannien nu

viser et klart flertal i de to landes befolkninger for modstanden mod den måde, krigen blev startet på i Irak, og modstanden mod den måde, Irak er blevet håndteret på. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg personligt opfatter den måde, krigen blev startet på, for at være en fantastisk fejl, og jeg tror også, at den måde, det skete på, varigt vil virke skadeligt i det internationale samfund.

Jeg tror også, at den måde, det er håndteret på i Irak, har øget risikoen for terrorisme, har givet terrorister et arbejdsfelt, som de ellers ikke ville have haft. Vi ser flere angreb på civile, på sikkerhedsstyrker, på politifolk, på amerikanske styrker især, end vi har set før, og vi ser en tiltagende voldsomhed i angrebene og en tiltagende sophistication i anvendelse af våben.

Men nu drejer det sig om valg her i slutningen af januar. Valgene i Irak den 30. januar er jo en overordentlig vanskelig proces. På den ene side er det nødvendigt at holde valgene, det er nødvendigt af hensyn til det shiamuslimske flertal og den kurdiske befolkning, som har fået valgene stillet i udsigt, og som ser frem til disse valg, fordi det jo så vil give disse grupper mulighed for at gøre sig gældende i landets styre.

Hvis man ikke holdt disse valg, ville det være en stor skuffelse for disse 80 pct. af den irakiske befolkning, som ønsker valg. På den anden side er det oplagt, at der er dele af Irak, hvor valgene ikke vil kunne gennemføres, i hvert fald ikke på nogen måde, der svarer til en blot nogenlunde almindelig opfattelse af ordentlige valg.

Den amerikanske øverstkommanderende har meddelt, at i 4 ud af 18 provinser vil det være svært eller måske umuligt at holde valgene. Der er i hvert fald en voldsom risiko for at holde valgene i store dele af Irak, og risikoen er jo ikke kun, at valgene så ikke har tilstrækkelig deltagelse, men også at den regering, det parlament, der kommer ud af valgene, vil savne den legitimitet, som vi ønsker os.

Valgene er et skarpt hjørne. Efter valget skal der dannes en ny regering. Vi må gå ud fra, at den regering, der vil fremstå efter valgene, vil have et stærkt shiamuslimsk islæt. Spidskandidaten på den shiamuslimske liste, hr. al-Hakim, er en mand med gode relationer til præstestyret i Iran, og med indsættelse af en ny regering domineret af helt andre politiske kræfter end dem, der dominerer den nuværende regering, går udviklingen i Irak ind i en ny fase.

Meget af det, der vil ske i Irak i fremtiden, vil afhænge af, hvordan en sådan ny regering vil

håndtere relationerne til mindretal i landet og håndtere forholdene til de styrker, især amerikanske, som befinder sig i Irak.

Der kan man håbe det bedste og frygte det værste. Jeg ser i dag, at den nye polske øverstkommanderende for de polske styrker dernede meget pessimistisk anslår, at valgene jo ikke er afslutningen på ufredelige tilstande i Irak, men at vi kan forvente nok ganske mange anslag også efter valgenes afholdelse.

Men forebyggelse af terror er jo mange ting, og det er bl.a. og måske først og fremmest støtte til fredsprocessen i Mellemøsten. Jeg ser sådan på det, at hvis ikke man får sat ny gang i fredsprocessen i Mellemøsten, vil enhver forestilling om på længere sigt at bekæmpe international terrorisme være helt illusorisk. Hvis ikke der sker fremskridt her, vil der heller ikke ske fremskridt i bekæmpelsen af international terror. Derfor er det nu helt nødvendigt, at man gør sig de yderste anstrengelser for at udnytte de nye muligheder, der er for at få en ny start på fredsprocessen i Mellemøsten. Det anser jeg for at være hovedopgaven i bekæmpelsen af international terrorisme, som det tegner sig nu.

Kl. 11.45

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg har to spørgsmål til hr. Helveg Petersen. Det første er et, jeg også stillede til hr. Jeppe Kofod, om, hvorvidt den fællesudtalelse, som vi nu ser fra bl.a. De Radikale og regeringen, indebærer, at uenighederne med regeringen fra Det Radikale Venstres side er af rent historisk karakter.

Det andet, jeg godt vil spørge hr. Helveg Petersen om, er, om hr. Helveg Petersen ligesom jeg beklager, at besættelsesmagten ikke lyttede til Kofi Annan, da han advarede mod angrebet mod Falluja, for han sagde, at hvis man gennemførte det angreb, ville det umuliggøre et valg, der kunne få legitimitet, fordi store grupper ville boykotte det. Det var det, Kofi Annan skrev i et brev til besættelsesmagten. Det var en direkte opfordring også til den danske regering.

Vi diskuterede det dengang, og det var klart, at det ønskede man ikke at lytte til. Jeg vil gerne høre Det Radikale Venstres holdning til det spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

En uenighed om det historiske er jo noget meget fundamentalt her. Jeg har den opfattelse, at be-

slutningen om, at vi skulle gå i krig i Irak, da den oprindelig blev truffet, med al ønskelig tydelighed viser, at udenrigspolitik er for vigtigt et anliggende at overlade til et flertal bestående af Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti. Det er en historisk betragtning, men det har jo virkningen for fremtiden. Man skal ikke negligere den historiske betydning af den slags beslutninger.

I dag er Danmark jo i samme situation som en række andre lande, som også var imod krigsudbruddet, men som også som opfølgning på FN's vedtagelser bidrager til forsøg på at stabilisere udviklingen i Irak. Så meget om det.

Med hensyn til Falluja: Jeg mener, at beslutningen om at bryde ind i Falluja, som man gjorde det militært, igen viser en overdreven tro på, at man med militære midler kan skabe grundlag for en demokratisk udvikling.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det sidste er jeg fuldstændig enig i. Det viser sig jo også, at man ikke har rensset Falluja. Mange af problemerne i Falluja er jo ved at genopstå nu, og store dele af byen kan amerikanerne ikke komme i, så det har jo været en total katastrofe med det angreb, som Kofi Annan advarede bl.a. den danske regering om. Men der blev ikke lyttet.

Hr. Helveg Petersen taler om historien, der har betydning for fremtiden. Jeg vil i den sammenhæng sige, at nu står vi jo over for et valg, og der skal sammensættes et Folketing, der bl.a. skal tage stilling til, om de danske tropper skal blive i Irak, og der synes jeg, at vælgerne må have krav på at få klar besked fra de forskellige politiske partier.

Vi ved, at regeringen vil plædere for fortsat tilstedeværelse i Irak. Hvad er Det Radikale Venstres bud? Vil De Radikale gå til valg på at få de danske soldater trukket hjem, eller vil man gå til valg på, at de danske soldater skal blive der? Så kan man godt bruge formuleringen, »så længe der er uro«, altså dvs. uendeligt.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Som jeg sagde i mit indlæg, opfatter vi valgene den 30. januar som et meget skarpt hjørne i udviklingen i Irak. En ny regering vil komme til efter disse valg, og en ny regering må så tilrettelægge sit arbejde og definere sit eget forhold

også til de tropper, der er i Irak på et FN-mandat.

Hvordan det falder ud, er jeg i dag ikke i stand til at vurdere. Det vil Det Radikale Venstre meget nøje vurdere i løbet af de kommende måneder, og ud fra det må vi så drage en konklusion om, hvorledes vor holdning skal være til fortsat tilstedeværelse. Men meget sandsynligt må vi regne med, at en ny regering vil begynde med at sætte en dato for fremmede troppers tilstedeværelse. Det er i hvert fald en almindelig forventning i den amerikanske debat, hvor man nu også er begyndt for alvor at diskutere en amerikansk tilbagetrækning.

Kl. 11.50

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg synes, hr. Niels Helveg Petersen holdt en langt mere afbalanceret tale end dem, der i øvrigt står bag vedtagelsen. Bl.a. pegede hr. Niels Helveg Petersen på, at måske kan der ikke afholdes valg i alle provinser, måske er det i helt op til fire af provinserne, hvor det ikke kan lade sig gøre. Jeg tror, at hr. Niels Helveg Petersen anvendte udtrykket: Vi håber det bedste, men vi frygter det værste. Jeg tror, at hr. Niels Helveg Petersen ligeledes pegede på, at valget ikke er afslutningen på ufreden, desværre. Tværtimod kan et illegitimt valg måske være starten på noget, der er endnu værre end det, vi ser i øjeblikket.

Derfor vil jeg spørge: Hvis de tre forudsætninger, som hr. Niels Helveg Petersen selv nævnte, holder stik – at valget ikke kan afholdes alle steder, at det bliver værre, og at valget ikke er afslutningen på ufreden – hvad vil Det Radikale Venstres holdning så være til en forlængelse af en dansk militær tilstedeværelse?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg tror under ingen omstændigheder, at situationen bliver værre. Den regering, der er i øjeblikket, er midlertidig og er jo en udpeget regering, ikke en regering, der har noget grundlag i en valghandling, den henter ikke nogen legitimitet fra en direkte valghandling. En kommende regering, selv med de mangler, der uden tvivl vil være i selve valghandlingerne, vil trods alt have et ganske anderledes folkeligt mandat end den regering, der sidder i øjeblikket. Og det er sådan set, tror jeg, en meget vigtig udvikling i Irak, at

vi altså kan vente os en regering med et betydeligt folkeligt mandat.

Jeg gør igen opmærksom på, at det jo netop er shiamuslimerne, de 60 pct. af befolkningen i Irak, og kurderne, andre 20 pct., som stærkt ønsker et valg for netop for første gang i øvrigt i årtier at få deres andel i ledelsen af landet. Til gengæld får vi så nok en regering, som vil have gode forbindelser til præstestyret. Det er vist ikke lige hr. Krarups kop te ifølge det, vi hørte for lidt siden, men sådan er det.

Formanden:

Tak til hr. Niels Helveg Petersen. Så er den næste ordfører hr. Søren Søndergaard.

Søren Søndergaard (EL):

Forespørgslen handler om, hvorvidt besættelsen af Irak, krigen mod Irak har formindsket terrortruslen.

Man kunne også stille et andet spørgsmål: Har Israels besættelse af Palæstina formindsket terrortruslen eller øget terrortruslen? Svaret er jo åbenlyst. Det har naturligvis øget terrortruslen, at man holder et andet land besat. Det har øget det, uanset hvor mange terrorister man slår ihjel. Og grunden til, at det har øget det, er, at der er en fundamental urimelighed, som folk reagerer på. Nogle reagerer på det med demonstrationer og strejker, andre bruger måske væbnet kamp mod soldater, og atter andre tyer til terror. Det sidste er selvfølgelig fuldstændig uacceptabelt, når det går ud over uskyldige civile.

Men hvis vi skal gå længere ind i denne her diskussion, er det efter vores opfattelse nødvendigt at forstå, hvorfor vi er kommet i en situation, hvor ikke alene terrorismen, men også den legitime modstand i Irak mod besættelsen er vokset så dramatisk som det, vi har set.

Der er ét område, som jeg vil bringe frem her, som jeg synes ikke har spillet en tilstrækkelig rolle i debatten, og det er spørgsmålet om det systematiske forsøg på at gøre Irak ude af stand til selv at bestemme over sin økonomi.

Man kan jo sige, at Irak har været prøveklud for amerikansk udenrigspolitik. I det her udenrigspolitiske laboratorium har USA sat sig for at lave en form for nation building. Opgaven, sådan som den tilsyneladende er blevet formuleret i de højreorienterede tænketanke i USA, er: Hvordan genopbygger vi Irak og får vores egne økonomiske interesser tilgodeset maksimalt? Og det svar har jo vist sig ved en omfattende liberalisering, et liberalistisk eksperiment krydret med

politisk styring, der sikrer amerikanske virksomheders interesser før andres.

For USA har det ikke bare gjaldt om at liberalisere økonomien, men også om at sikre, at det er USA, der får ordrene. Metoderne har været mangfoldige, og jeg skal prøve at nævne nogle af dem.

Kl. 11.55

USA har f.eks. placeret hundredvis af økonomiske rådgivere i alle irakiske ministerier, der har med økonomi at gøre, hvor de systematisk fremmer den politik, som den amerikanske regering vil gennemføre i Irak.

USA har sikret, at forudsætningerne for en omfattende privatisering af statsejede virksomheder er på plads. Endnu udestår der den rent praktiske fase, men man har sørget for forberedelserne og har bl.a. i oktober bevilget et amerikansk konsulentfirma et større millionbeløb for at få sat gang i processen.

Jeg synes, det er lidt tankevækkende, så lidt vi diskuterer den tidligere statholder Bremers dekret nr. 39, som han udsendte efter at være kommet til, og hvoraf bl.a. følgende fremgik: 1) krav om privatisering af Iraks 200 statsejede virksomheder, 2) tilladelse til 100 pct. ejerskab af irakiske virksomheder, 3) forbud mod, at der var præferencer for lokale interesser i forretningsanliggender frem for udenlandske interesser.

USA har fjernet told på stort set alle varer, også varer, der produceres i Irak. Det er ved at give alvorlige problemer for irakiske småproducenter og har samtidig skabt forudsætning for et større udenlandsk engagement i landbrugssektoren, hvilket svækker det lokale engagement.

Sidst, men ikke mindst, har USA sikret, at deres folk sidder på centrale poster i den midlertidige regering. Det er jo ikke for ingenting, at USA mig bekendt har den største ambassade i Irak.

Den midlertidige finansminister har allerede luftet planer om at privatisere det irakiske olieselskab. På et møde i Washington sagde han i december, at det var en aftale, som ikke mindst ville vække stor interesse blandt amerikanske olieselskaber.

USA har siden besættelsens første dag bevæget sig ind i den irakiske oliesektor med en række støtte- og uddannelsesprogrammer og er for længst havnet i en favorabel position, der kan bruges den dag, oliens fremtid for alvor skal afgøres.

Besættelsen af Irak har varet i cirka halvandet år, og det er gået stærkt med at lægge planer for

Iraks fremtidige økonomi og med at sætte dem i værk. Derfor er opfattelsen af, at der har været sådan nærmest stilstand, mens man ventede på, at demokratiet kunne overtage i Irak, ikke rigtig. USA har sat sig på den irakiske økonomiske politik og er ved at sætte sig på Iraks økonomi.

Så kan man spørge, hvad udfaldet af det vil være.

Absolut intet tyder på, at besættelsesmagten har fundet en formel, der kan skabe økonomisk fremgang og velfærd i Irak. Der er underernæring, tre ud af ti irakiske børn er kronisk underernærede, og der er en stor arbejdsløshed på omkring 50 pct. Der er kort sagt ikke gang i de økonomiske hjul.

Inden den blev nedlagt, nåede besættelsesmyndigheden at blive kendt for dårlig brug af økonomiske midler og for at fordele kontrakter til amerikanske selskaber i ét væk, og med den proces forsvandt mange millioner dollars, hvilket bl.a. FN for nylig har påtalt i en meget kritisk rapport.

Resultatet nu, på mellemlang sigt og på lang sigt, er, at den almindelige iraker får mere grund til at vende besættelsesmagten ryggen og engagere sig i en legitim modstand. Og det er også det, der er baggrunden for, at modstanden er vokset og desværre også terrortruslen. Det har været en fejltagelse.

Formanden:

Tak til hr. Søren Søndergaard. Så er det hr. Jann Sjursen som ordfører.

Jann Sjursen (KD):

Forespørgerne har i deres formulering af forespørgslen til statsministeren og udenrigsministeren udtrykt to spørgsmål, som jeg også gerne på Kristendemokraternes vegne vil besvare.

Det første spørgsmål går på, om krigen i Irak har formindsket eller har udsigt til at formindskede terrortruslen. Kristendemokraternes svar på det spørgsmål er nej.

Det andet spørgsmål til regeringen er, om man overvejer andre strategier i kampen mod terror. Der vil jeg blot svare – ikke på regeringens vegne, for det kan jeg selv sagt ikke – at vi med tilfredshed har noteret os, at regeringen her i dag også har tilkendegivet, at man efter et forhåbentlig veloverstået valg den 30. januar 2005 nøje vil analysere situationen og også vurdere, om man kan justere det danske engagement i Irak til fordel for et mere civilt præget engagement, hvilket vi vil hilse meget velkommen.

Lad mig sige, at vi jo ved flere lejligheder har drøftet situationen i Irak, og jeg har også haft lejlighed til at redegøre for Kristendemokraternes synspunkt om krigen imod Irak. Kristendemokraterne var imod fra begyndelsen af. Vort ønske var, at Danmark skulle følge FN's spor i stedet for USA's spor, og det har efter vores opfattelse været katastrofalt både for stabiliseringsindsatsen i Irak, for genopbygningsindsatsen og også irakiseringen, at det var USA, der satte sig i spidsen for krigen i stedet for at vente på verdenssamfundet. Men efterfølgende har vi taget medansvar for det danske militære bidrag til de multinationale sikringsstyrker, som nu også opererer på et FN-mandat.

Kl. 12.00

Det har udgjort en pæn del af debatten i dag, hvorvidt det er formålstjenligt at rejse til Irak eller ej. Lad mig som en af dem, der selv deltog i rejsen i sidste uge, melde mig på banen, ikke til fordel for udsagnet om, at man, hvis man ikke har været der, ikke kan sige noget, men med nogle indtryk herfra.

Jeg vil først og fremmest sige, at det gjorde utrolig stort indtryk på mig at opleve det arbejde, som danske soldater udfører i Irak. Jeg har fået endnu større respekt, end jeg havde på forhånd, for den indsats baseret på en professionalisme, der er enorm, og også på solid menneskekundskab, som soldaterne udfører i Irak for Iraks folk.

Men jeg vil også sige, at jeg med hensyn til den mere overordnede udvikling i Irak sådan set ikke er blevet mere optimistisk af at have været i Irak. Tværtimod er jeg nok blevet mere pessimistisk, efter hvad jeg har oplevet på rejsen i sidste uge.

Jeg tror, at vi i den danske debat bruger alt for florumvundne vendinger om, hvad der egentlig er udsigt til i Irak. Vi taler om et moderne Irak, et demokratisk Irak. Forget it, vil jeg næsten sige. Det har lange udsigter, inden vi når noget, der bare kunne ligne et demokrati, slet ikke efter dansk målestok, men heller ikke i forhold til, hvad vi ellers opfatter som demokratiske værdier.

Dermed ikke være sagt, at der ikke er en positiv udvikling i gang. Det er der på visse områder og især i den region, som de danske soldater opererer i. Men hvis man ser på situationen i Irak som helhed, skal man altså være meget lalleglad, hvis man skal være optimistisk på det irakiske folks vegne.

Jeg håber selvfølgelig det bedste for valget den 30. januar, men frygter også – som andre har sagt – det værste. Skulle man komme positivt over den hurdle, der udgøres af valget den 30. januar, melder der sig jo endnu et valg, en folkeafstemning til efteråret om en kommende forfatning. Det er næste store hurdle, og derefter kommer der endnu et valg, før man overhovedet er på vej ind i noget, der kan ligne en proces mod at have noget, man kan begynde at tale om som værende demokratiske byggestene i et nyt Irak.

Derfor er det min opfattelse, at vi må gøre os klart, at irakerne, for så vidt også de danske soldater, står over for en overordentlig vanskelig situation, ikke bare her mod slutningen af januar måned, hvor terrorangrebene måske vil tage til i styrke for at sabotere valget, men også senere på året og ikke mindst til efteråret, når det virkelig afgørende valg om en ny forfatning forhåbentlig kan finde sted.

Vi skal være nøgterne, og derfor er det altså også, at jeg hilser med tilfredshed, at regeringen nu kan bruge nogle af månederne her i foråret til nøje at analysere situationen og forhåbentlig også kan komme til en konklusion om, at man eventuelt justerer et dansk bidrag til irakiseringen, sådan at det civile træder mere tydeligt frem.

Det store problem er for mig at se, at den danske indsats i Basraregionen, ikke kan ses uafhængigt af, hvad der sker i Irak i øvrigt. Vi opererer i en region, hvor der efter omstændighederne er forholdsvis roligt. Amerikanske soldater opererer andre steder i Irak, og de gør det ikke selv specielt roligt. Det er, synes jeg, et af hovedproblemerne, som går tilbage til den skade, der skete helt fra begyndelsen af, da Danmark tilsluttede sig USA's krig mod Irak.

Lad mig her til sidst sige, at vi selvfølgelig slutter op om det forslag til vedtagelse, som vi er medforslagsstillere til, og som også har et bredere perspektiv, end det er lykkedes mig her i løbet af min ordførertale at tilkendegive. Jeg synes, at det bredere perspektiv, Danmarks muligheder med hensyn til FN's Sikkerhedsråds antiterror-komité, de nye perspektiver med hensyn til situationen i Mellemøsten, fuldt ud må have vores bevågenhed, også set i lyset af de muligheder, vi har som medlem af FN's Sikkerhedsråd i de kommende år.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet til kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 3

på dagsordenen: Spørgsmål til ministrene. Og så fortsætter vi forespørgslen, når spørgsmålene til ministrene er udtømte.

Mødet udsat kl. 12.05

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik først til dagsordenens punkt 3, som var:
3) Spørgsmål til ministrene.

Spørgetiden

Spm. nr. S 1806

1) Til statsministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Er statsministeren enig i, at katastrofebistanden er en ekstra indsats, og at midlerne hertil skal fremkomme ved nye bevillinger og ikke gennem omprioriteringer af eller nedskæringer i ulandsbistand eller miljøbistand?«

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne indlede med at byde statsministeren velkommen tilbage til spørgetiden, som statsministeren givetvis har savnet, og så understrege, at det her spørgsmål tager udgangspunkt i det, statsministeren sagde efter den forfærdelige katastrofe, nemlig at vi, hvis der blev brug for flere penge til katastrofebistand, ville forhøje rammen. Så ville vi altså ikke tage pengene fra nogle andre, der er i nød, eller fra mennesker, som er fattige, gennem yderligere nedskæringer i eller omprioriteringer af ulandsbistanden.

Det her spørgsmål er meget aktuelt, for det viser sig desværre, når man går tallene nærmere efter i sømmene med hensyn til regeringens aktuelle bevillinger på 420 mio. kr., at det er penge, der i vidt omfang er taget fra andre mennesker, som enten er i nød eller er fattige, og det er jo meget uheldigt, især set i lyset af det løfte, statsministeren selv gav. Så det håber jeg meget statsministeren kan give en tilfredsstillende forklaring på her i spørgetiden.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg kan bekræfte over for hr. Keld Albrechtsen, at jeg har set meget frem til igen at møde hr. Keld Albrechtsen her jævnt hen onsdag eftermiddag her i Folketingssalen, og vil så på hr. Keld Albrechtsens spørgsmål svare klart og tydeligt, at der ikke er noget som helst om det, hr. Keld Albrechtsen siger eller frygter.

Penge til den danske indsats til katastrofefrene i Sydøstasien vil ikke blive taget fra nødlidende i Afrika eller andre steder. Det er der ikke tale om på den måde, vi har grebet det an.

Vi har som bekendt bevilget 420 mio. kr. til nødhjælp og genopbygningsarbejde. De 200 mio. kr. tages fra en katastrofekasse, der er afsat til det formål. De 100 mio. kr. er tidligere ubrugte midler. De tages altså heller ikke fra nogen; det er penge, som simpelt hen ikke er blevet brugt tidligere. Så er der 120 mio. kr., som i forståelse med de involverede regeringer er blevet fremrykket til en særlig indsats for at skaffe rent vand og bedre sanitet. Det er nogle miljøpenge, og man må da sige, at det i høj grad netop er et miljøformål at sikre rent vand og bedre sanitet. Så der tages ikke fra nogen nødlidende.

Keld Albrechtsen (EL):

Nu er jeg altså bange for, at vi står i den situation, at statsministeren må være blevet ført bag lyset af udenrigsministeren. Jeg går ud fra, at det er der, han har fået sine oplysninger fra. De er i hvert fald ikke korrekte, og det synes jeg er et meget stort problem i den her alvorlige situation.

For hvad er der så med de 100 mio. kr., der ikke var brugt? Er det ikke korrekt, at det var nogle penge, som skulle have været brugt bl.a. i Irak, i Palæstina og i Bolivia? Jeg ved ikke, hvilke forsømmelser der har bevirket, at de ikke er blevet brugt, men statsministeren kan da ikke have den opfattelse, at det ikke var nødvendigt at bruge dem.

Jeg troede, at netop genopbygning i Irak var noget, statsministeren mente der skulle gøres meget ved, og at irakerne var fattige og nødlidende mennesker, men de skal så åbenbart ikke have de penge. Eller skal de penge så fremskaffes på anden vis?

Statsministeren henviser til lande, der har accepteret, at man har taget bistanden og overført den, Malaysia f.eks. Jo, men Malaysia fik et tilbud, som man ikke kunne afslå. Man bliver spurgt af Danmark: Vil I ikke godt acceptere, at vi i den her katastrofesituation overflytter 20

mio. kr.? Malaysia kunne dårligt sige andet end ja, men det var da at tage penge fra mennesker i Malaysia, som er både fattige og nødlidende.

Jeg håber, statsministeren vil svare lidt mere grundigt og detaljeret på det her spørgsmål, for jeg synes, det første svar, vi fik, var vildledende.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Hr. Keld Albrechtsen er jo aldrig tilfreds med de svar, jeg giver, og som hr. Keld Albrechtsen ved, bliver jeg også først urolig den dag, hvor hr. Keld Albrechtsen erklærer, at han er tilfreds med de svar, jeg giver. Så alt er, som det har været, også før jul.

Malaysia er ikke et uland, og derfor gives der ikke udviklingsbistand til Malaysia, men vi har et miljø samarbejde med Malaysia, og efter aftale med regeringen i Malaysia er nogle penge, der var afsat til miljøformål i Malaysia, blevet brugt til øjeblikkelig katastrofeindsats i Indonesien.

Kl. 13.05

Som hr. Keld Albrechtsen ved, sker det jævnt hen, at de bevillinger, der gives på udviklingsområdet i et år, ikke altid bliver brugt helt op, og det kan der være mange gode grunde til. Der kan være tekniske forhold, som gør, at man simpelt hen ikke har kunnet komme så langt med projekterne, som man havde regnet med, og så bruger man ikke alle pengene. Så synes jeg da, det er meget fornuftigt, at man så nyttiggør de penge ved en øjeblikkelig katastrofeindsats.

Og lad mig så sige til hr. Keld Albrechtsen, at skulle der så i løbet af i år f.eks. opstå behov for en ekstraordinær katastrofeindsats, så er regeringen – og jeg har forstået bakket op af et bredt flertal her i Folketinget – parat til at forhøje bevillingen til den særlige katastrofekasse.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil bare gerne spørge statsministeren, som nu bekræfter, at man har taget penge fra Malaysia, fra Palæstina, fra Bolivia, fra Irak og fra Thailand selv, som blev ramt af katastrofen, men hvor der omdirigeres penge: Kan det være rimeligt, at de mennesker, som havde set frem til dansk bistand, hvad enten det er til genopbygning i Palæstina eller miljøbistand i Sydøstasien, skal undgælde, fordi der har været en katastrofe? Det er da ikke rimeligt, så derfor vil jeg godt stille statsministeren et spørgsmål til, og så vil jeg endda, jeg ved ikke, om man kan sige true statsministeren med, at statsministeren jo kunne risikere, at jeg gik hen og blev tilfreds med svaret. Det er den risiko, han løber, hvis han vil be-

kræfte over for mig, at de penge, man har fjernet, de 100 mio. kr. til bl.a. Irak, Palæstina og Bolivia, igen vil blive afsat, for det kan ikke være rimeligt, at de mennesker skal undgælde og betale den regning, som vi alle sammen troede at statsministeren havde sagt skulle dækkes ekstra. Det er bare det, jeg beder om.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Nu er vi tilbage ved det gamle problem, hvor hr. Albrechtsen overtræder taletiden.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det er jo sådan, at der er afsat nye bevillinger. Nu må jeg tage det forbehold, at jeg ikke lige står her med bevillingsoversigterne, men mig bekendt er der her i 2005 på ny afsat bevillinger til både Irak, det palæstinensiske område og Bolivia. Men det ses faktisk hvert år, at man ikke lige nøjagtigt bruger alle pengene op på de enkelte konti. Det betyder ikke, at man har taget noget fra nogen, det betyder bare, man ikke er kommet så langt med projekterne, som man havde regnet med i 2004, og pengene går derfor ikke fra nogen. Men nogle penge, der af en eller anden grund ikke er blevet brugt fuldt ud i 2004, bliver så overført og brugt og nyttiggjort til et absolut godt formål i 2005. Det er mig ubegribeligt, at hr. Keld Albrechtsen ikke synes, at det er meget fornuftigt at få nyttiggjort pengene.

Jørn Jespersen (SF):

Når man nu tænker tilbage på statsministerens nytårstale, hvor der blev udtrykt meget stor medfølelse med ofrene for denne naturkatastrofe, og hvor der på Danmarks vegne blev udvist stor offervilje, tror statsministeren så ikke, at den danske befolkning har fået det indtryk, at der fra regeringens side var tale om en ekstrabevilling til ofrene for katastrofen? Tror statsministeren ikke, at han har givet danskerne det indtryk, at regeringen var parat til at bevilge nogle nye ekstra midler for at hjælpe ofrene for flodbølgen i Sydøstasien?

Eller for at spørge modsat: Tror statsministeren virkelig, at befolkningen har været klar over, at da statsministeren udtrykte medfølelse og offervilje, skulle det give sig udtryk i, at man tog pengene fra det allerede afsatte ulandsbudget for at flytte pengene over til ofrene for flodbølgen? Hvordan er statsministerens opfattelse af den sag?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Hr. Jørn Jespersens fremstilling er også ukorrekt. Se, det er sådan, at der på finansloven er afsat en særlig bevilling til katastrofeindsats – den er i øvrigt på 500 mio. kr. Den er afsat, netop fordi der skal være en adgang til hurtigt at rykke ud med penge til at hjælpe i katastrofesituationer. Derfor har vi en særlig katastrofekasse, og man må da sige, at det er fornuftigt, at det første, man gør, når man er i begyndelsen af året, er at dykke ned i den katastrofekasse, som er afsat til formålet. Det må da være det naturlige. Hvorfor i alverden har man ellers afsat pengene til det? De er afsat til katastrofe, og derfor dykker vi ned i katastrofekassen.

Kl. 13.10

Så har vi føjet til, at hvis der så skulle ske det ulykkelige, at der kommer flere katastrofer i 2005, så katastrofekassen ikke rækker, er vi parate til at forhøje den. Det tror jeg der er bred opbakning til her i Folketinget. Det er den måde, vi griber det an på. Og på den måde er der jo også tale om nye penge. Vi bruger de penge, der er afsat til katastrofeformål, og de andre penge, vi bruger, tages altså ikke fra nogen nødlidende, og det har jeg allerede forklaret hvorfor.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jørn Jespersen, sidste spørgsmål.

Jørn Jespersen (SF):

Statsministeren svarede ikke på mit spørgsmål om, hvilket indtryk han selv mente at have skabt. Det behøver han heller ikke, for jeg er fuldstændig overbevist om, at befolkningen har fået det indtryk, at der ville blive afsat ekstra, yderligere midler for at hjælpe flodbølgens ofre. Det er der altså ikke blevet. Man har taget det af det eksisterende ulandsbudget. Sådan er det.

Så er spørgsmålet: Er der penge dér til at hjælpe yderligere katastrofer? Der taler statsministeren, som om der ikke er andre katastrofer i hele verden. Kender statsministeren ikke alle de katastrofer, der er i gang med det enorme behov for nødhjælp i Afrika? Er statsministeren ikke klar over, at nødhjælpsorganisationerne har udtrykt frygt for, at alle pengene fra donorerne nu går til den ene katastrofe, og at man tømmer kasserne f.eks. for Afrikas vedkommende til det formål og dermed glemmer alle de såkaldt stille katastrofer? Er statsministeren slet ikke klar over det? Tror statsministeren, at der var penge tilovers på katastrofebudgettet sidste år? Eller ved statsministeren overhovedet, hvordan pen-

gene i nødhjælps- og katastrofekassen blev brugt sidste år?

Endelig til sidst: Er statsministeren bekendt med, at man fra Norges side, fra Englands side udtrykkeligt har understreget, at bevillingerne til Sydøstasien er ekstra og nye penge, fordi man ikke ønsker at tage pengene fra katastrofer f.eks. i Afrika?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

For det første vil jeg slå fast: Danmark hører til de allerstørste bidragydere overhovedet. For det andet er det altid sådan, at når Danmark har givet nogle tilsagn om at yde bistand, så yder vi bistanden; så løber vi ikke fra det på et senere tidspunkt. For det tredje: Hvis katastrofekassen bliver brugt op, så bevilger vi flere penge, nye penge, ikke penge, der tages fra det øvrige ulandsbudget.

Og jeg er da enig med hr. Jørn Jespersen i, at man i den her situation ikke må glemme det, som hr. Jørn Jespersen kalder de stille katastrofer, der, hvor der ikke er så meget mediefokus. Det er jeg meget enig i, og derfor har vi også allerede fra starten sagt, at bliver der behov for flere penge i katastrofekassen end det, der nu er efter det træk, vi har foretaget, så bliver der lagt ovenpå med nye penge.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Søren Søndergaard som medspørger.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg skal sådan set ikke anfægte statsministerens forklaring omkring de 200 mio. kr. eller det, der er taget fra katastrofefonden, for det giver jo ræson. Man afsætter jo den katastrofefond netop til, hvis der kommer katastrofer. Når så statsministeren så fuldstændig klart siger, at der vil komme flere penge i, hvis der er behov for det – det er vi så nogle der tror vil ske meget hurtigt, men o.k., lad det nu ligge – så er den diskussion afsluttet.

Men der er jo altså en anden diskussion, og det er de 230 mio. kr., der så mangler, herunder det, der er taget fra genopbygning, hvor statsministeren siger, det ikke er noget, der er taget fra folk i nød.

Jeg stiller mig helt uforstående over for det. Når vi f.eks. ser på Irak, er situationen der jo fuldstændig katastrofal. Tre ud af ti børn er underernærede. Noget af det, man har givet penge til, er blodgasapparater til hospitaler, genopbygningsbistand, så alvorligt syge, kritisk syge pa-

tienter kan få hjælp. Det er den slags projekter, der er blevet udskudt, fordi man ikke af sikkerhedsmæssige grunde har kunnet udføre dem.

Problemet er, at når man så har brugt penge til noget andet, så kan man jo ikke bruge de samme penge til de projekter, de var beregnet til. Derfor må jeg altså fastholde over for statsministeren og vil gerne have statsministeren til at erkende, at de penge, der er taget fra Irak, altså ikke er penge, når man nu har brugt dem, man kan bruge en gang til uden at bevilge nye.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Hvis man vil have detaljeret forklaring på, hvorfor de 100 mio. kr. ikke er blevet brugt i 2004, så må man spørge udviklingsministeren. Det har jeg ikke indsigt i, i hvert fald ikke oplysninger om, hvorfor de ikke er brugt. Jeg har bare fået oplyst, de ikke er brugt i 2004. Og så synes jeg faktisk, at det er meget fornuftigt så at bruge dem til et nyttigt formål, nemlig en hurtig katastrofeindsats.

Kl. 13.15

Så er det næste spørgsmål: Jamen hvad så i 2005 med Irak og det palæstinensiske område og Bolivia? Det, jeg gerne vil forsikre hr. Søren Søndergaard om, er, at regeringen naturligvis er indstillet på at yde den hjælp, der skal ydes i de pågældende områder. Tag nu f.eks. de Palæstinensiske Selvstyreområder. Nu har der været afholdt præsidentvalg, der skulle gerne komme en fredsproces i gang. Her er det da vigtigt, at vi fra dansk side stiller os til rådighed med alle de ressourcer, vi kan for at hjælpe den proces. Og jeg kan forsikre hr. Søren Søndergaard om, at det vil regeringen naturligvis være indstillet på.

Søren Søndergaard (EL):

Med alle de ødelæggelser, som senest krigen har påført det irakiske folk, behøver statsministeren jo ikke at få skrevet ned, at der er behov for genopbygning i Irak. Det er jo også derfor, at det er blevet bevilget både for sidste år, 2004, 2005 og 2006. Og statsministeren behøver jo heller ikke at få at vide af sin udviklingsminister, at en central grund til, at det ikke er lykkedes at komme af med alle pengene, er sikkerhedssituationen. Det er jo rimelig åbenbart, at sikkerhedssituationen i Irak er meget vanskelig.

Men det, jeg så siger, er, at når man så ikke øger bevillingen til Irak i år, 2005, med det, man ikke fik brugt i 2004, og det har man altså ikke gjort endnu, så betyder det, at de projekter, som man skulle have brugt pengene til i 2004, ikke

vil blive gennemført; pengene vil komme til at mangle.

Det er elementær regning, og derfor kan jeg simpelt hen ikke forstå, at statsministeren ikke vil erkende, at vi har et problem her. Statsministeren kan jo løse det ved at sige, at så giver vi mere genopbygningshjælp til Irak i 2005, altså i år.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jo, men det er jo sådan set også det, jeg har stået og sagt, at regeringen vil sikre, at der ikke mangler penge til de formål, vi ønsker at støtte. Og jeg fremhævede, at nu kommer der forhåbentlig en ny, positiv proces i gang mellem Israel og palæstinenserne. Vi må gøre fra dansk side, hvad vi kan for at hjælpe med det, også når det gælder økonomi.

Når det gælder Irak, behøver hr. Søren Søndergaard ikke at bruge lang tid på at overbevise mig om, at også der må vi sætte ind med betydelige ressourcer for at hjælpe med en genopbygning. Og det er naturligvis regeringens politik at sikre, at de penge er til rådighed, som vi med fornuft kan bruge fra dansk side. Det ændrer ikke på noget, at vi nu hurtigt har fundet 420 mio. kr. til en akut katastrofeindsats i Asien.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen for sit sidste spørgsmål.

Keld Albrechtsen (EL):

Statsministeren besvarer simpelt hen ikke spørgsmålet, det afgørende spørgsmål, nemlig om de penge, statsministeren, skal vi så sige har lånt ved en række projekter, som er blevet forsinket uden gyldig grund, det kan være, der er gyldig grund til det, men statsministeren har lånt de penge. Får disse projekter de penge tilbage, således at de lægges oven på de bevillinger, der er for 2005? Eller er de penge, statsministeren snakker om, de penge, som allerede var i budgettet for 2005? For det får man en mistanke om, når man hører statsministerens meget sindrige og uigennemskuelige forklaringer her i salen.

Derfor vil jeg så spørge statsministeren, hvis vi nu ikke kan få et klart svar og derfor stadig væk står i den situation, at vi må antage, at statsministeren har taget disse penge fra nogle nødlidende mennesker – jo, men det gør vi desværre stadig væk, sagt til statsministeren, efter de svar, vi har fået indtil nu, medmindre det sidste svar her kan bringe klarhed over det – om statsmini-

steren så vil bede udenrigsministeren indbyde samtlige partier til en gennemgang af det her, så vi kan få afklaret en gang for alle, om ikke vi har ret i, at statsministeren har taget pengene fra nogle nødlidende.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jo, men der er ikke noget at klarlægge, det er fuldstændig klart.

Jeg må sige, der er to muligheder, når venstre-fløjen fortsætter på den måde her: Enten er det, fordi man ikke kan forstå det her, eller også er det, fordi man har ond vilje. Jeg vælger at tro, at det er det sidste, nemlig at det er ond vilje: Man vil ikke forstå, hvad det er, jeg står og siger.

Det, jeg har understreget flere gange, er jo, at de rimelige behov, der er, og som vi er i stand til at dække fra dansk side, når det gælder genopbygning af Irak, hjælp til en fredelig proces mellem Israel og palæstinenserne, indsatsen i Bolivia, selvfølgelig også vil blive dækket. Og så er den ikke længere.

Kl. 13.20

Det er derfor, at jeg kan fastslå samlet om dette her, at den katastrofeindsats, vi nu yder i Asien, ikke går ud over nødlidende andre steder i verden.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Det næste spørgsmål er også til statsministeren, og jeg henstiller indtrængende, at man overholder taletiderne – det har knebet lidt her ved det første spørgsmål.

Spm. nr. S 1807

2) Til statsministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Er statsministeren enig i, at den store indsats, som skal gøres i forbindelse med katastrofen i Sydøstasien, skal følges op af en tilsvarende styrkelse af indsatsen i andre områder i verden, hvor mennesker er lige så hårdt ramt, bl.a. i Darfur, hvor 70.000 har mistet livet under konflikten, og i Congo, hvor op mod 4 millioner har mistet livet i forbindelse med konflikten de seneste 6 år?«

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, jeg arbejder altid meget energisk på at overholde den målsætning, hr. formand.

Jeg synes, det sidste svar var lidt aggressivt – ond vilje og sådan noget – men vi bliver jo nødt til at få afklaret, hvor de penge er blevet af, men det vil vi så vende tilbage til skriftligt, så vi kan komme til bunds i det.

Her drejer det sig om det spørgsmål, om statsministeren er opmærksom på, at der altså også er kæmpestore katastrofer i gang i Afrika, som det internationale samfund hidtil ikke har taget hånd om, i hvert fald kun meget lidt, og hvor tusinder og atter tusinder af mennesker dør. Bare i Congo dør 1.000 mennesker om dagen på grund af katastrofen i Congo. Vil nu den medfølelse, som har båret og har været hos os alle sammen under denne her katastrofe, nu også komme de mennesker til gavn, som er i den dybeste nød og livsfare også andre steder i verden?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Ja, vi har jo allerede diskuteret, hvad jeg har svaret, men vi kan da godt tage det en gang til. Som jeg sagde før, er jeg jo meget enig i, at andre konflikter og katastrofer, om man vil, jo ikke må glemmes i den her situation. Regeringen er fuldt opmærksom på kriserne i bl.a. Afrika. Det illustreres bl.a. ved, at Danmark sidste år ydede op mod 100 mio. kr. i humanitær bistand til Congo og Darfur.

Keld Albrechtsen (EL):

Nu sagde statsministeren lidt tidligere i spørgetiden, at hvis der skulle ske det ulykkelige, at der kommer nye katastrofer i 2005, ville der om nødvendigt blive åbnet også for en ekstrabevilling på selve katastrofekontoen.

Nu er der jo brugt 200 mio. kr. fra katastrofekontoen i forbindelse med flodbølgen, og der kan meget vel blive brug for flere, og så er det jo altså snart derhenne, hvor katastrofekontoen vil være ved at være opbrugt. Der er en FN-repræsentant, Jan Egeland, der siger på Ritzau i dag:

Det har været et mareridt at dække behovet i Vest- og Centralafrika, fordi man simpelt hen ikke får opmærksomhed.

Var det da ikke en passende opgave for Danmark at gå ind i forhold til f.eks. katastrofen i Congo, hvor der dør 1.000 mennesker om dagen, og sige: Vi anerkender, at det faktisk også er en kæmpekatastrofe, og at der nu bør sættes fuldt ind på at løse den? For vi har jo også set, hvordan befolkningen ønsker det ...

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ja tak. Så er det galt igen. Så er det statsministeren.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Ja, og jeg er nødt til at sige, det jo ikke bliver bedre af, at hr. Keld Albrechtsen bruger så mange ord. Det bliver slet ikke bedre af det.

Men lad mig gentage, hvad jeg allerede har sagt: Der vil være penge til alle de formål, der skal dækkes, og det gælder også indsatsen i Afrika. Men det er klart, at en mere langsigtet dansk indsats i et konfliktområde som dem, vi nu ser i Afrika, jo kræver, at der er en reel vilje til fred.

Det har vi set i det sydlige Sudan, hvor der nu er indgået en fredsaf tale, og her er regeringen rede til at bidrage med soldater til FN's fredsbevarende operation, hvis der kommer sådan en, og med bistandsmidler til støtte for fredsprocessen. Så det er igen eksempler på, at vi naturligvis har meget blik for de kriser, de katastrofer, der er andre steder i verden.

Keld Albrechtsen (EL):

Nu siger FN, at den situation, der er i Congo, hvor 1.000 mennesker dør hver dag, svarer til, at der er en flodbølgekatastrofe hver femte måned år ud og år ind i Congo. Det er altså omfanget af katastrofen i Congo.

Kl. 13.25

I den vestlige verden har det ikke hidtil været anerkendt som en rigtig stor katastrofe, hvilket bl.a. har skyldtes, at der ikke på de internationale tv-kanaler løbende er blevet bragt billeder hjem om disse forhold.

Men vil statsministeren ikke anerkende, at når man faktisk har en katastrofe i Congo, der er af en størrelsesorden svarende til en flodbølgekatastrofe hver femte måned, så bliver vi nødt til i det internationale samfund og også hos den danske regering at anerkende, at det er en katastrofe af et sådant omfang, at den må have krav på samme bistand og opmærksomhed, som vi heldigvis har været enige om at kunne give i forbindelse med flodbølgen?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Hr. Keld Albrechtsen kører i ring, og derfor må jeg svare det samme, som jeg nu har svaret flere gange: Jo, det, at der nu er så meget fokus på katastrofen i Sydøstasien – og det er forståeligt – må ikke betyde, at opmærksomheden fjernes fra

de katastrofer, der er andre steder som f.eks. i Afrika.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Så er det hr. Jørn Jespersen som medspørger.

Jørn Jespersen (SF):

Statsministeren siger, at der vil være penge til alle de formål, der skal dækkes, også i Afrika, og jeg forstår, at det i høj grad gælder den såkaldte katastrofekasse, altså bevillingen til nødhjælp i forbindelse med både menneskeskabte og natur-skabte katastrofer.

Hvis bare vi troede på det tilsagn, så var der jo ikke noget problem, for så kunne vi jo bare vente, til behovet meldte sig i løbet af februar-marts, og så ville der blive fyldt op, hvis man skal tro på statsministeren.

Men for at sige det ligeud: Jeg tror ikke på statsministeren; det gør jeg bare ikke.

Derfor bliver vi nødt til at spørge: Er der noget belæg for statsministerens påstand? Er det sådan historisk, at man i de foregående år har fyldt op i nødhjælpskassen, i katastrofekassen, når der ikke længere var penge nok? Kan statsministeren her i Folketinget sige: Vi har haft penge nok i katastrofe- og nødhjælpskassen de foregående år til at dække de ansøgninger, der er kommet? Eller er det omvendt sådan, at vi har svømmet i ansøgninger fra nødstedte områder, som vi ikke har kunnet dække?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Ja, Danmark yder et betydeligt bidrag, vi er blandt de allerstørste bidragydere i verden, både når det gælder løbende udviklingsbistand, og når det gælder nødhjælp, når det gælder katastrofeindsats. Det er vi, og det skal vi også være – og det skal vi også være i fremtiden.

Jeg kan ikke forbyde hr. Jørn Jespersen ikke at have tiltro til, hvad jeg siger, det er hr. Jørn Jespersens egen sag. Men det, jeg har sagt, det, jeg står ved, det, der er regeringens politik, er, at såfremt katastrofekassen ikke slår til, så bliver den selvfølgelig fyldt op, så bliver der lagt nye bevilgninger oveni af friske penge.

Jørn Jespersen (SF):

Men er denne katastrofekasse blevet fyldt op de foregående år, når behovet har meldt sig? Det må statsministeren jo kunne dokumentere at den er blevet, hvis der skal være bare en antydning af begrundelse for at stole på statsministerens løfte.

Ifølge mine oplysninger er det sådan, at Danmark har modtaget langt, langt, langt flere ansøgninger i forbindelse med katastrofer rundt omkring i verden, end vi har sat penge af til at imødekomme. Sådan vil det formentlig være under alle omstændigheder. Nu er sagen bare, at nu tager vi på forhånd en meget stor del af kassen til én katastrofe, som statsministeren har udtalt sin medfølelse og offervilje i forhold til, og så er pengene ikke længere til rådighed til alle de andre katastrofer, og det vil sige, at vi kan yde endnu mindre, end vi plejer at gøre.

Derfor spørger jeg statsministeren: Har det været sådan, at Danmark tidligere har fyldt op i denne kasse, når den er blevet tømt og vi ikke længere har kunnet imødekomme ansøgningerne? Det vil jeg gerne have statsministeren til at sige meget klart. Har vi fyldt op tidligere, når der ikke har været flere penge, eller har vi bare sagt: Nu er der lukket, vi har ikke flere penge?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Nu er det jo heldigvis ikke ret tit, og vi har ikke oplevet det i vores levetid, at vi kommer ud for en så omfattende naturkatastrofe som den, vi netop har set, og det er jo klart, at det er det, der gør, at der så bliver sådan et ekstraordinært engangstræk på katastrofekassen her ved begyndelsen af året.

Jeg må medgive, at sandsynligheden da taler for, at når der er brugt så mange penge så tidligt på året, vil man være nødt til at forhøje beløbet til katastrofekassen i løbet af 2005.

KL 13.30

Men lad os nu lige holde fast ved, hvad der er systemet, og det er, at man har en katastrofekasse, og det er den, man først dykker ned i, for det er det, man har den til, og så fylder man den op igen, hvis der viser sig et behov senere på året. Der er jeg da enig med hr. Jørn Jespersen i, at hvis man tager udgangspunkt i hidtidige erfaringer, så taler sandsynligheden vel for, at den må fyldes op med friske penge.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Hr. Søren Søndergaard som medspørger.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil sådan set helst undgå en polemik med statsministeren om det her, for jeg synes jo, at den katastrofe, der er sket, burde være en fælles anledning til, at vi alle sammen reflekterede over vores forpligtelser i forhold til resten af ver-

den, hvad vi har bidraget med, og hvordan vi kan gøre nogle ting bedre.

Jeg bemærkede et tal, som statsministeren gav, nemlig at vi sidste år, i 2004, havde givet 100 mio. kr. til Congo og Darfur. Jeg tror, det er rigtigt, at det var 100 mio. kr., statsministeren nævnte. Det er altså herunder til en konflikt i Congo, hvor der med FN's ord foregår en katastrofe af samme omfang som flodbølgen hver femte måned. Flodbølgekatastrofen i Asien har vi mødt ved at give 420 mio. kr. Flot, god ting, altså hvis det er rigtige penge, så er det godt. Men det giver jo et misforhold i forhold til, at vi har givet under en fjerdedel af det til Congo og Darfur, når man tager den katastrofes omfang i betragtning.

Kunne vi ikke, vil jeg gerne spørge statsministeren om, bruge det her som en anledning til at tænke, om der ikke var et behov for at intensivere vores indsats til lige præcis Congo og Darfur ...

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ja tak ...

Søren Søndergaard (EL):

... så det kunne komme op på niveau med det, vi har givet til flodbølgekatastrofen.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det statsministeren for at svare.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det sidste tør jeg da ikke udelukke. Hr. Søren Søndergaard skal også tænke på, at når det hidtil måske har været en lille smule besværligt, så er det, fordi situationen har været præget af en konflikt, en meget dyb, meget alvorlig konflikt, som gør, at hjælpearbejdet er blevet særdeles vanskeliggjort. Der bliver jo noget bedre vilkår for at yde en langsigtet positiv genopbygningsindsats, hvis der bliver skabt fredelige tilstande. Nu er der måske nogle forhåbninger i den retning, og derfor tør jeg da ikke udelukke, at man kan give højere prioritet til det.

Det er jo en del af regeringens politik, at vi i det hele taget skal opprioritere vores indsats i Afrika, som det også fremgår af de udenrigspolitiske prioriteter, som regeringen tidligere har fremlagt.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg skal ikke hænge mig i formuleringer og gøre det her til en udtryksdiskussion, for vi udtryk-

ker os alle sammen forskelligt, men når statsministeren siger, at statsministeren ikke vil udelukke, at der bliver gjort noget mere, så er det i forhold til min ambition lidt for lavt.

Jeg synes, vi må sige, at det bør være en målsætning, at vi til f.eks. Congo, hvor der er en flodbølgekatastrofe af samme omfang som den i Asien hver femte måned, bidrager med lige så meget, som vi har bidraget med til flodbølgen i Asien. Jeg synes, det må være en målsætning for os, og det samme i forhold til Darfur – en målsætning. Så kan der komme ting i vejen, der forhindrer, at vi når den målsætning, men jeg synes, det skal formuleres klart, at vi ikke har en opfattelse af, at flodbølgekatastrofen i Asien fik særlig meget, bl.a. fordi den var i tv, hvorimod Darfur og Congo på en eller anden måde er underprioriteret.

Så jeg synes, vi skal have det som en fælles målsætning for hele Folketinget at sørge for, at ofrene i Darfur og Congo får den samme hjælp fra Danmark, som flodbølgeofrene i Asien har fået.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Hr. Søren Søndergaard behøver ikke et øjeblik at tvivle på regeringens hensigter, når det gælder indsatsen i Afrika. Vi ønsker at være aktivt med til at skabe bedre udviklingsmuligheder, til at bevare fred og skabe fred.

Jeg kan oplyse, at ved fastlæggelsen af de udviklingspolitiske prioriteter for 2005-2009 har vi afsat 500 mio. kr. til at støtte fredsprocessen i Sudan. En del af den indsats vil gå til den langsigtede indsats med genopbygning af f.eks. skoler, hospitaler, veje og anden infrastruktur. Det er afgørende forudsætninger for, at der også på lang sigt kan skabes vækst og fremgang i det sydlige Sudan.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må minde statsministeren om, at når vi ser på Afrika og dansk bistand, så er vi endnu ikke kommet tilbage på det niveau, hvor den her regering startede, for den startede med at skære voldsomt ned på hjælpen til Afrika, og vi er altså stadig væk ikke nået op på niveau igen.

KI. 13.35

Men hvis det, statsministeren siger, skal forstås sådan, at der nu virkelig skal sættes ind for at hjælpe det fattige Afrika og afhjælpe de katastrofer, der er i Afrika, så er jeg glad for det. Jeg må bare sige, at med de beløb, statsministeren har nævnt i dag: 100 mio. kr. om året til Sudan

fremover, sådan forstod jeg svaret, 100 mio. kr. sidste år i katastrofebistand, så er det altså ganske små penge også sammenholdt med den bistand, som gives i forbindelse med flodbølgen. Og så må man sige, at så er det stadig væk ikke godt nok; det er det virkelig ikke.

Derfor vil jeg gentage mit spørgsmål, om ikke tiden er inde til, at statsministeren og udenrigsministeren skulle indbyde os andre, alle partierne, til et møde, så vi fik sat konkrete tal på: Hvad er det for penge, man har lånt i forbindelse med flodbølgebistanden, hvem er de taget fra, og hvad er det for nye penge, som skal til for at hjælpe på katastroferne i Afrika?

Det synes jeg vi har brug for sådan et møde om, og det håber jeg statsministeren kan give tilsagn om, for de svar, han har givet i dag, er ikke gode og konkrete nok.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):
Nej, men hr. Keld Albrechtsen ved jo godt, at det er ligegyldigt, hvor mange gange vi prøver at svare, så vil hr. Keld Albrechtsen aldrig synes, at svarene er gode nok.

Jeg må afvise påstanden om, at vi skulle have skåret brutalt ned på bistanden til Afrika. Regeringen har lagt en strategi frem, hvor vi vil give høj prioritet til Afrika, og jeg tror, hvis ikke jeg husker meget galt, at vi nu er oppe på, at omkring to tredjedele af den samlede bilaterale udviklingsbistand går til Afrika.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1810

3) Til statsministeren af:

Søren Søndergaard (EL):
»Hvilke initiativer vil regeringen tage for at få de fattige landes gældsbyrde fjernet og dermed forbedre disse landes muligheder for at kunne imødegå kommende naturkatastrofer?«

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Dette spørgsmål er ligeledes til statsministeren, og det er stillet af hr. Søren Søndergaard, som får ordet til begrundelse.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil ikke undlade at sige, at når afrikabistanden i regeringens plan topper i 2008, så når den i programsamarbejdslandene op på et niveau, der er 0,5 mia. kr. lavere, end da regeringen overtog

magten, så det, statsministeren sagde, var altså faktisk forkert.

Men det spørgsmål, der rejser sig nu, er spørgsmålet om gældsslettelse, fordi et af problemerne for mange af de fattige lande, der kan blive ramt af den her slags katastrofer, er jo, at deres økonomi er dårlig og de er utrolig hårdt spændt for, sådan at de ikke har mulighed for at opbygge en infrastruktur, en hospitalssektor, et varslingsssystem osv., der gør, at de, når flodbølgerne, orkanerne, oversvømmelserne eller jordskælvene kommer, ikke bliver hårdt ramt. De bliver altså ekstra hårdt ramt, fordi der er tale om fattigere lande.

En af de ting, der holder mange af disse lande i fattigdom, er netop den meget store gæld. Derfor synes jeg, at det i forhold til det møde, der foregår i dag i den såkaldte Parisklub, hvor altså de lande, der har penge til gode, mødes, ville være godt, hvis vi kunne få et tilsagn fra regeringen om, at man vil arbejde for at eftergive gælden til de fattige lande.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):
Som hr. Søren Søndergaard siger, bliver spørgsmålet om gældsproblemerne drøftet i den såkaldte Parisklub. Det er muligt, at der vil blive enighed om en midlertidig pause for betaling af afdrag på landenes gæld, og Danmark vil i så fald støtte et sådant forslag, som kan være velbegrunderet i denne helt ekstraordinære situation.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forstår bare ikke, hvorfor der skal være tale om et *midlertidigt* stop for betalingen af gælden; der er jo netop tale om en meget langsigtet opgave. Jeg forstår sådan set heller ikke, hvorfor det kun er de berørte lande. Der er jo mange andre lande i verden, fattige lande, der udsættes for naturkatastrofer, og der er jo ikke nogen grund til, at vi sidder tilbagelænet og venter på, at naturkatastrofen rammer, og så kommer vi rendende med nødhjælp.

Det var dog meget bedre, hvis vi fik gjort det på den måde, at de lande var i stand til at opbygge et naturkatastrofeberedskab, der gjorde, at når naturkatastrofen rammer dem, hvad enten det er oversvømmelser, orkaner, flodbølger, jordskælv, jordskred eller nogle af de andre ting, så er deres infrastruktur og deres modstandskraft af en sådan karakter, at færre bliver slået ihjel, færre af dem, der bor der og også færre turister, danskere, der tilfældigvis er i området.

Det handler jo om generelt at øge beredskabet, og det er derfor, spørgsmålet er stillet.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg tror, at der, hvor gældslettelse især kan have en positiv virkning, er for de allerfattigste udviklingslande, hvis det så samtidig bliver kombineret med en langsigtet økonomisk politik fra landets regering, som er sund og fornuftig. Og Danmark deltager jævnt hen i gældsletter for de fattigste udviklingslande.

Kl. 13.40

Men jeg må så også sige, at selv om vi altså godt kan støtte et sådant forslag, også i den aktuelle situation for de katastroferamte lande, så må man jo retfærdigvis føje til, at det at lave gældslettelse ikke nødvendigvis er det mest effektive middel til at hjælpe målrettet i katastrofeområder, for det at lette rentebetalingerne eller afdragene for et helt land giver jo ingen garanti for, at det pågældende lands regering så bruger den lettelse målrettet til at hjælpe de steder, hvor der er sket en naturkatastrofe.

Det er derfor, at når det gælder at hjælpe ved naturkatastrofer, så foretrækker vi direkte nødhjælp og genopbygningsbistand til de pågældende områder.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg er sådan set fuldstændig enig i, at det her initiativ om gældslettelse ikke kan erstatte nødhjælp, for nødhjælp skal jo hjælpe her og nu.

Det, vi snakker om, er at bruge denne her katastrofe til at tænke langsigtet og forberede situationen i forhold til kommende naturkatastrofer. Statsministeren har da ret i, at vi har deltaget i gældssaneringsinitiativer, de har bare ikke hjulpet særlig meget.

Lad os tage Bolivia, som er et af landene og i øvrigt også et af de lande, som vi har taget penge fra for at give til Asien: Der svarer de årlige tilbagebetalinger til 28 pct. af eksportindtægterne. Det, Bolivia bruger til tilbagebetalinger, svarer til alt det, de bruger på deres uddannelsessystem. Det samme gælder Sri Lanka; der er det faktisk endnu værre: Det, man betaler tilbage i Sri Lanka, svarer til alt det, som staten bruger på uddannelse og sundhed.

Det viser jo, hvilken katastrofal løkke det er om halsen på de lande, og det forklarer jo godt, hvorfor de lande ikke har mulighed for at gå ind og forberede beredskab i forhold til kommende naturkatastrofer.

Det, jeg derfor spørger statsministeren om, er det langsigtede, det at kigge fremad, de kommende katastrofer, og hvordan vi undgår de værste effekter af dem.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg må endnu en gang henstille til hr. Søndergaard, at man overholder taletiderne. Vi er i gang med spørgsmål nr. 3, og der er gået tre kvarter. Der er tale om stærke overskridelser af taletiden, og det må jeg påtale.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Ja, og det kører også i ring; der er ikke noget nyt. Og derfor er jeg også kun i stand til at svare det samme, som jeg allerede har sagt, nemlig at gældslettelse er jeg tilhænger af der, hvor det virkelig kan hjælpe et land økonomisk på fode. Det gælder hovedsagelig de allerfattigste udviklingslande og i kombination med, at det pågældende land så lægger et program for en fornuftig økonomisk politik – da er der perspektiv i det.

Man kan så også sige, at det indirekte kan hjælpe katastroferamte lande, men jeg tror, at direkte katastrofehjælp er at foretrække til de områder, der er berørt.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Keld Albrechtsen som medspørger.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne bede statsministeren forklare, hvorfor det kun skal være en midlertidig hjælp til de lande, og hvorfor det kun skal være de lande, som i den her omgang har været berørt af den her katastrofe. Ville det ikke være rigtigere, at man nu benytter den situation og den debat, der er opstået internationalt, til at sige, at nu må vi se på, hvilke lande der simpelt hen ikke kan bære den gæld, hvor der er tale om en møllesten om halsen på dem?

Er statsministeren ikke enig i, at hvis man bare udskyder gælden i nogle få år, så den ligger som en tikkende bombe under de pågældende landes økonomi, ja, så har man jo nærmest planlagt et økonomisk sammenbrud i de lande på et senere tidspunkt? Og er statsministeren ikke enig i, at en gældsafskrivning, -afvikling, en fuldstændig fjernelse af gælden for de fattigste lande er den eneste sunde løsning?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Som jeg sagde før, er Danmark af den opfattelse, at den bedste måde, vi kan hjælpe de katastroferamte lande på, er med direkte nødhjælp og genopbygningsindsats i de direkte berørte naturområder. Det tror vi er den mest målrettede indsats.

Så er der fra en kreds af lande rejst det forslag, at man kunne lave en sådan midlertidig pause for betaling af afdrag på landenes gæld. Så hr. Keld Albrechtsen må rette sit spørgsmål til de lande, der har stillet forslaget. Jeg har bare tilkendegivet her, at kommer det op og kan der blive bred enighed om det, så vil Danmark støtte sådan et forslag. Men det er altså andre, der er kommet med det.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen, sidste spørgsmål.

Kl. 13.45

Keld Albrechtsen (EL):

Men nu er jeg jo nødt til at rette spørgsmålet til den statsminister, som jeg har adgang til at stille spørgsmål til. Sådan er det. Og vi kan jo have gensidig glæde og fornøjelse af, at det er sådan.

Jeg vil godt spørge statsministeren: Glæder det i virkeligheden ikke statsministeren, at den diskussion nu er fremkommet på den internationale scene, således at Danmark kan få mulighed for at gå ind og påvirke den diskussion og præge den i retning af at få slettet gælden for de fattigste lande? For nu er det, som om statsministeren lægger lidt afstand til det og siger, at det er nogle andre lande, der har stillet et forslag.

Jeg ville meget hellere have, hvis vi havde en statsminister, der sagde: Det er et rigtig godt forslag at bygge videre på, men det skal gøres bedre, det skal være en gældssletning, og det skal også være for de andre fattige lande.

Glæder det ikke statsministeren, at den diskussion er kommet op, og at vi får mulighed for at komme ind på banen internationalt?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jo, men det, mødet drejer sig om, er jo altså: Hvad kan man gøre i forhold til de lande, der er blevet ramt af naturkatastrofen? Og det er jo derfor, det er det, der bliver diskuteret. Og som sagt kan vi støtte forslaget. Hvis der i øvrigt kan blive bred enighed om det, så er vi med på det.

Når det gælder gældslettelser generelt, er regeringens holdning den, som jeg nu har redegjort for i flere omgange, at der kan være fornuft

i at gå ind med egentlige gældslettelser for de fattigste udviklingslande, hvis man kombinerer det med en fornuftig økonomisk politik i de pågældende lande; så er der et langsigtet perspektiv i det. Og det deltager Danmark jævnt hen i. Det ved hr. Keld Albrechtsen også.

Så tror jeg i tillæg til det også, at det er fornuftigt, at sådan nogle ting foregår efter et internationalt regelsæt, sådan at det er de samme principper, der så vidt muligt bliver fulgt hele vejen rundt.

Søren Søndergaard (EL):

Når tingene bevæger sig i ring, kan det jo være, fordi folk, der får gode svar, bliver ved med at stille de samme spørgsmål; der kan jo også være en anden årsag: at folk, der stiller spørgsmål, ikke får nogle særlig gode svar og derfor bliver nødt til at gentage spørgsmålene.

Lad os nu f.eks. tage spørgsmålet om Indonesien, som er et af de lande, der er berørt. 25 pct. af Indonesiens eksportindtægter, det, Indonesien får ved at sælge til udlandet, går til at afdrage på gælden. Det svarer til syv gange så meget, som Indonesien samlet bruger på sin uddannelsessektor. Det er jo helt åbenlyst, at for det land, er det en møllesten om halsen.

Derfor handler det jo ikke om at sige, at i et år eller to eller tre skal de ikke betale afdrag på gælden; det er måske fint nok i forhold til den aktuelle katastrofe, men i forhold til at gøre landet i stand til at imødegå kommende katastrofer er der jo behov for en permanent ordning.

Jeg tror ikke, man kan karakterisere Indonesien som et af de allerfattigste ulande. Hvad er grunden til, at statsministeren ikke vil være med til at arbejde for, at netop f.eks. Indonesien og andre lignende lande får en permanent ordning, hvor man laver en aftale om, at de bruger det, de sparer, til noget mere fornuftigt?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Nu tror jeg rolig, man kan sige, at der er andre lande, som har flere penge i klemme i forhold til Indonesien, end Danmark har, og det er vel naturligt nok, at de, der har flest penge på højkant, også er dem, der er mest optagede af, hvordan sådan en ordning bliver lavet.

Jeg kender ikke de pågældende landes overvejelser, det vil jeg slet ikke gå ind i, men fuldstændig uden sammenhæng med det her vil jeg bare sige, at det, jeg selv kunne tænke mig til, er jo, at hvis man sådan generelt siger, at nu går man bare ud sådan og sletter gæld, så kan det jo

efterhånden blive svært at få ydet lån til landene, for hvis långiver hele tiden går rundt med en frygt for, at på et eller andet tidspunkt så sletter man bare gælden og man får ikke pengene betalt tilbage, så kan det til syvende og sidst ramme udviklingslande og andre, for så kan det aldrig lade sig gøre for dem at få kreditter. Jeg nævner bare en betragtning, som man måske kunne høre blive ført frem i debatten, jeg ved ikke, om det er sådan nogle synspunkter, der gør sig gældende.

Jeg vil bare fastslå, at fra dansk side er vi parate til at støtte det forslag, der er lagt på bordet, hvis det i øvrigt kan opnå bred enighed.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1812

4) Til statsministeren af:

Søren Søndergaard (EL):

»Hvad kan statsministeren oplyse om tidsrammen for udarbejdelse af regeringens evaluering af sin håndtering af problemerne i forbindelse med flodbølgekatastrofen i Asien?«

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Dette spørgsmål er ligeledes til statsministeren og også denne gang af hr. Søren Søndergaard. Der er ingen begrundelse, statsministeren svarer direkte.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det var hr. Søren Søndergaards spørgsmål nr. S 1812?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ja.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

I spørgsmål nr. S 1812 spørger hr. Søren Søndergaard om tidsrammen for udarbejdelse af regeringens evaluering af håndteringen af problemerne i forbindelse med flodbølgekatastrofen i Asien.

Kl. 13.50

Det, jeg kan oplyse, er, at evalueringen vil blive ledet af Udenrigsministeriet, og den vil blive iværksat, så snart løsningen af de akutte opgaver tillader det, og det er forventningen fra Udenrigsministeriets side, at evalueringsarbejdet kan gennemføres inden for en tidsramme af 4-5 måneder.

Søren Søndergaard (EL):

Det er helt klart – og det kan jeg fuldstændig forstå og acceptere og tilslutte mig – at aktuelle opgaver i forhold til denne her katastrofe selvfølgelig ikke skal sættes til side for at lave en undersøgelse; de må klares først, og så må undersøgelsen komme bagefter.

Men når der så derudover er en tidsramme, der jo reelt hedder efter sommerferien, og hvis det så er sådan, at der er en følelse af, at den her undersøgelse ikke er grundig nok, er det så ikke vanskeligt at begynde på det tidspunkt at foretage en uvildig undersøgelse? Så vil der være gået et halvt år, fra situationen var aktuel. Det er lang tid, når man skal lave den slags undersøgelser. Jeg synes, den tidsramme er meget lang.

Når man nu har den tidsramme, hvad er så baggrunden for, at man ikke med det samme beder nogle folk udefra om at lave en uvildig undersøgelse, så der kan samles bred opbakning til, at en sådan undersøgelse virkelig er uvildig og gennemgående, sådan at vi fremover kan undgå de problemer, som der måtte have været?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

For det første vil jeg gerne sige, at regeringen ingen som helst interesse har i, at den undersøgelse tager længere tid end højst nødvendigt, og jeg kan ikke få det til, at det så først skulle blive efter sommerferien. Det, jeg har fået oplyst, er 4-5 måneder, og det er i hvert fald en færdiggørelse af undersøgelsen inden sommerferien. Det vil også være min klare forventning og mit klare ønske at det er sådan.

Dernæst vil jeg sige til hr. Søren Søndergaard, at jeg synes, det er meget naturligt, at det nu er Udenrigsministeriet, der har stået for koordinationen af det her, som sørger for at få samlet erfaringerne sammen i fællesskab med de parter, der har været involveret: andre offentlige myndigheder, private aktører på området og de nødstedte, der har været berørt af det her. Det skal også være en undersøgelse af, hvordan samarbejdet har fungeret ud af landet, i de nordiske lande og andre lande.

Og så synes jeg, at når den undersøgelse foreligger, så kan hr. Søren Søndergaard tage stilling til, om han synes, den er god nok.

Søren Søndergaard (EL):

Det er jo åbenlyst, at Udenrigsministeriet skal lave en evaluering, det siger sig selv, men der er jo ikke noget som helst problem i, at der sideløbende blev foretaget en uvildig undersøgelse,

især ikke fordi det her ellers kan komme til at trække meget langt ud.

Jeg ved ikke, hvordan statsministerens generelle opfattelse af det er, men min erfaring, begrænsede erfaring, er, at hvis der er nogen, der har lavet noget, hvor der bliver sat spørgsmålstegn ved, om det er godt nok, så er det godt at få nogle udefra til at se på det. I Enhedslisten er det f.eks. ikke vores egen kasserer; som reviderer regnskabet; man har nogle udefra, der kommer og ser på det for at se: Er det her gjort på den rigtige måde? For har man selv været for meget involveret i en ting, så kan man godt blive en lille smule præget af den involvering, ikke nødvendigvis forstået sådan, at man vil skjule noget, men bare forstået på den måde, at der er nogle ting, man måske ikke lige lægger mærke til.

Derfor synes jeg, det er længe at vente på at lave en uvildig undersøgelse.

Jeg vil godt høre, om statsministeren er klar over, hvordan man gør det i de øvrige nordiske lande på det her område.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg ved ærlig talt ikke, hvad det er, hr. Søren Søndergaard er ude på, men jeg aner en tone af, at der sådan skulle være noget lusket i den her sag, altså en antydning af, at folk ikke har gjort deres bedste i den her situation, og jeg må sige, at det tager jeg klart afstand fra.

Jeg tror, at alle involverede virkelig har gjort alt, hvad de kunne, virkelig har gjort deres bedste, men det har jo været en så usædvanlig katastrofesituation, at det er helt naturligt, at man oven på den prøver at drage alle de erfaringer, man kan, i samarbejde med alle de parter, der har været involveret i det her. Og der tror jeg, at jeg kan forsikre hr. Søren Søndergaard, at med så mange, der bliver inddraget i at kortlægge og vurdere forløbet, vil alt altså komme på bordet; det tror jeg at hr. Søren Søndergaard kan være fuldstændig rolig for.

Kl. 13.55

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forstår ikke helt, hvorfor statsministeren skal antyde, at jeg skulle have lagt op til, at nogle ikke havde gjort deres bedste. Jeg tror, at alle har gjort deres absolut bedste, og mange har sikkert gjort en del mere, både i Udenrigsministeriet og ude på stedet og rejseguider og folk, der er blevet sendt derud, folk ude i Kastrup Lufthavn, der har taget imod, kriseberedskab. Jeg har in-

gen grund til overhovedet at antyde, at folk ikke har gjort deres bedste.

Men der kan jo være nogle strukturelle fejl i den måde, man har grebet tingene an på. Det kunne jo f.eks. være, at man fremover automatisk skulle have et centraliseret kriseberedskab, hvor det ikke var Udenrigsministeriet, der sad for bordenden med deres specielle erfaringer, men at der med det samme indgik folk med andre erfaringer. Det har jo ikke noget at gøre med, om folk har gjort deres bedste. Det er et spørgsmål om at lære af det her, sådan at hvis der sker noget en anden gang, at vi så kan gøre det forhåbentlig lidt bedre.

Det er derfor, at jeg spørger statsministeren: Hvorfor ikke få nogle folk udefra til at komme og se på det, som jeg i hvert fald har forstået at man i visse andre nordiske lande gør?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det forslag eller den betragtning, som hr. Søren Søndergaard her fremkommer med, mener jeg da helt, helt naturligt skal inddrages i den her evaluering. Det er da et spørgsmål, alle må stille sig, og det går jeg da også ud fra vil blive bedømt af alle de parter, der skal være involveret i det her: Er der en anden og bedre måde, man kan stille kriseberedskabet op på i Danmark? Det synes jeg sådan set er det centrale formål med den her evaluering.

Men helt ærligt, det behøver man altså ikke stille et dyrt og bekosteligt apparat op for at undersøge. Der synes jeg faktisk, at det er meget bedre, at man netop sætter de parter, som har været direkte involveret, til at evaluere forløbet, give deres bedømmelse af det. Jeg tror, det giver det bedste resultat.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen som medspørger.

Keld Albrechtsen (EL):

Statsministeren understreger, at alle har gjort deres bedste, og det tror jeg også på man har gjort udeomkring og i ministeriet osv., men det kan jo være, at man ikke har været godt nok forberedt på det, der skete. Det kan være, der er ministre, der har forsømt at få vedtaget beredskabsplaner. Der er i hvert fald oplysninger i pressen om, at der kom forslag om, at der skulle laves beredskabsplaner allerede for et par år siden, men at udenrigsministeren havde afvist det. Derfor synes jeg, at der er god grund til, at nogle andre kigger på det. Det må da også være

i statsministerens og udenrigsministerens egen interesse, at de erfaringer, der kan gøres, bliver draget.

Så siger statsministeren, at Udenrigsministeriet egentlig har dårlig tid til at lave det på nuværende tidspunkt. Det har jeg respekt for, for der er ting, der skal gøres. Det er jo i virkeligheden det, statsministeren siger, at Udenrigsministeriet faktisk ikke har tid til det, og det er da endnu et stærkt argument for, at nogle andre så bliver sat på det.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det viser jo bare, at hr. Keld Albrechtsen ikke har tænkt det her ordentligt igennem. Skulle vi nu sætte, at vi fulgte hr. Keld Albrechtsens råd om at lade sådan en eller anden undersøgelsesgruppe uden for Udenrigsministeriet undersøge alt det her, hvordan skulle de så undersøge det? Det skulle de så gøre ved, at de skulle ind og afhøre eller i hvert fald tale med alle disse involverede mennesker, og de sidder i øjeblikket med hænderne fyldt for at håndtere opfølgningen af problemer fra den her naturkatastrofe.

Det hjælper da ikke noget, at man sætter noget uden for ministeriet til at undersøge det, for de skal have fat i dem i ministeriet og alle andre involverede parter for at undersøge det. Det vilde blive et frygteligt bureaukrati og dyrt, og man får ikke noget ud af det.

Jeg synes, det er tankevækkende, at et par juridiske eksperter ved nogle af vores universiteter her for nylig udtalte, at de syntes, den her måde at gribe det an på, som regeringen har foreslået, er den rigtige. Og så kan hr. Keld Albrechtsen jo lave alle de undersøgelser, han vil, hvis han ikke er tilfreds med den evalueringsrapport, der kommer ud af det.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Keld Albrechtsen, sidste spørgsmål.

Keld Albrechtsen (EL):

Det, som vi gerne vil sikre, er jo også, at der drages erfaringer af det her, for at man får det bedst tænkelige forløb, hvis det ulykkelige skulle ske, at der igen sker en tilsvarende naturkatastrofe, så vi øjeblikkeligt er så godt klædt på, som overhovedet muligt. For at man kan indhøste de erfaringer, er det jo nødvendigt, at man får noteret de ting, der er sket, mens det stadig væk huskes klart.

Kl. 14.00

Og så er jeg da sikker på, at en sådan uvildig undersøgelse kan gennemføres overordentlig nænsomt over for de løbende arbejdsopgaver. Det er selvfølgelig nødvendigt at ansætte dygtige folk til at lave den, det er jeg enig med statsministeren i, men jeg synes ikke, statsministerens argument holder. Jeg vil spørge statsministeren: Er der ikke en risiko for, at når der går så mange måneder, vil der være væsentlig information, som går tabt undervejs?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Al erfaring viser, at når man laver såkaldte eksperter undersøgelser, tager det meget, meget, meget længere tid, ok, det tager mange flere måneder. Så det vinder hr. Keld Albrechtsen ikke noget som helst ved.

I øvrigt kan jeg sige, at jeg jo er enig med hr. Keld Albrechtsen i, at det, det handler om her, er, at man drager erfaringer af det, der er sket, for at være så godt som muligt klædt på, hvis noget lignende eller noget næsten lignende skulle ske i fremtiden. Det er det, det handler om. I det ønske har vi fuldstændig fælles hensigt, og derfor må jeg sige, at hr. Keld Albrechtsen prøver altså her at skabe konflikt om noget, som jeg ikke synes der behøver at være konflikt om, i en situation, hvor jeg egentlig synes, at vi burde stå sammen om at få løst denne her opgave så godt som muligt.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Spørgsmålet er sluttet. Nej, hr. Søndergaard har haft tre bemærkninger, der er ikke flere bemærkninger.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1813

5) Til statsministeren af:

Aage Frandsen (SF):

»Hvordan vil statsministeren forklare sammenhængen mellem statsministerens udtalelser som oppositionsleder om kammerateri, vernetjenester, magtfordrejning og magtarrogance i sin grundlovstale i 2001 og den praksis, som den nuværende regering og dens ministre anvender ved udnævnelse til bestyrelser m.v.«

Skriftlig begrundelse

I sin grundlovstale 2001 udtalte Venstres formand og leder af den daværende opposition, Anders Fogh Rasmussen, bl.a. om Socialdemokraterne, at »de baserer magten på kammerateri, vennetjenester og magtfordrejning«, og at den daværende regerings ministre led af en »magtarogance« uden sidestykke. Af finansministerens svar på spørgsmål nr. S 2803-07 i folketingsåret 2003-04 til spørgeren og af artikler i Information den 28., 29. og 30. december 2004 fremgår det, at den nuværende regering ved udpegning til bestyrelser m.v. åbenbart benytter sig af en metode, som den daværende oppositionsleder Anders Fogh Rasmussen kritiserede den daværende regering og specielt Socialdemokraterne for at benytte sig af.

Efter spørgerens opfattelse er der en klar modsætning mellem det, som den nuværende statsminister tillader som leder af regeringen, og det, som han som leder af den daværende opposition kritiserede den daværende regering og dens ministre for. Men spørgeren kan naturligvis ikke udelukke, at statsministeren har en god og logisk forklaring på denne modsætning. En sådan forklaring har spørgeren endnu ikke set. Derfor forekommer det spørgeren relevant, at statsministeren får mulighed for over for Folketinget at forklare sig, hvorefter Folketinget og offentligheden kan vurdere, om statsministeren har en god og logisk forklaring, eller om forklaringen er, at man siger et som opposition og gør noget andet som regering.

Aage Frandsen (SF):

Som det fremgår af spørgsmålet og begrundelsen for spørgsmålet, har jeg svært ved at se den logiske sammenhæng imellem det, statsministeren sagde den 5. juni 2001, og det, som jeg i hvert fald kendte til den daværende regerings praksis, og så det, som er den nuværende regerings praksis. Det synes jeg at statsministeren skal have lejlighed til at uddybe for Folketinget, for det var jo stærke ord, statsministeren som oppositionsleder anvendte den 5. juni 2001 med ord som vennetjeneste og kammerateri og det, der var endnu værre i den forbindelse: magtfordrejning – det er jo en meget alvorlig beskyldning.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Regeringen besætter hverv ud fra en samlet vurdering af kandidaternes faglige og personlige

egenskaber set i forhold til de krav, der stilles til stillingerne, og derfor er der en god sammenhæng mellem mine udtalelser fra 2001 og så regeringens linje på det her område.

Aage Frandsen (SF):

Man kan jo prøve på at gøre det på den måde. Det kan godt være, det ikke lykkes.

Hvad var det så, statsministeren som oppositionsleder mente kunne begrunde en beskyldning mod den daværende regering, som jeg ellers ikke skal tage i forsvar? Det er bare det: Hvad var det for nogle ting, som kunne berettige til ordene vennetjeneste, kammerateri og magtfordrejning? Det var beskyldningen mod den daværende regerings praksis. Hvad var det for nogle eksempler, der var?

Sådan som jeg ser det, er der en praksis for, at regeringer har en tilbøjelighed til at synes, at deres egne partifæller er bedre end de andres. Jeg har lidt svært ved at forstå, at det altid kan være sådan, men man kan jo være så selvsikker, at man synes, at ens egne og dem, man er politisk enig med, altid er de klogeste. Jeg er ikke sikker på, det altid holder, men det er en praksis, som jeg har set anvendt tidligere. Derfor ser jeg ikke, at der er nogen forskel, og hvis man måler det kvantitativt, vil jeg endda sige, at det er mere udpræget nu med udpegning af personer, som kommer fra samme parti eller samme partiorientering som regeringen og de to regeringspartier.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

To ting. Den første er, at jeg ikke føler nogen trang til at føje yderligere til den tale, jeg holdt i 2001 ikke som statsminister, men som oppositionsleder. Jeg synes, den står klart og tydeligt for sig selv og ikke behøver yderligere kommentarer.

Den anden, og jeg vil gerne understrege det, er, at det, der er regeringens klare udgangspunkt for udpegninger til forskellige hverv, er de pågældendes faglige og personlige kvalifikationer i forhold til den stilling, der skal besættes.

Aage Frandsen (SF):

Nu vil jeg ikke nævne navne, for det synes jeg ikke man skal i Folketinget. Vi skal respektere, at når det er mennesker, der ikke er til stede, så nævner man dem ikke ved navn, og det vil sige, at jeg ikke vil gå ind i den måde, som regeringen udpeger på, men jeg vil tage fat i det, som stats-

ministeren siger han ikke vil kommentere, nemlig talen i 2001.

Der er ikke på et eneste tidspunkt fra den daværende oppositionsleder, den nuværende statsminister, givet et eneste eksempel på begrundelse for det. Hvad var det, der var udtryk for f.eks. magtfordrejning?

Kl. 14.05

Det, der er så ubehageligt i den politiske verden, er, at man siger et som opposition og gør noget andet som regering. Det er ikke det, der skaber tillid hos folk til, hvordan en politiker skal være. Statsministeren har på intet tidspunkt kunnet dokumentere, sandsynliggøre, at det, den daværende regering gjorde, var magtfordrejning eller vennetjeneste eller kammerateri og anderledes end den nuværende regering. Det er det, der er så dybt pinligt også for statsministeren, at han aldrig ville indrømme, at det var nu nok lidt overdrevent for at sige det på jysk, det, der blev sagt 5. juni 2001.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg vil sige til hr. Aage Frandsen, at jeg har som svar på et skriftligt § 20-spørgsmål her i Folketingssalen sendt en omfattende oversigt til Folketinget over alle ministrenes udpegninger til bestyrelser, råd, nævn, udvalg m.v., siden denne regering trådte til. Der vil hr. Aage Frandsen kunne se, at de lister tæller, tror jeg, mennesker med alle mulige holdninger og alle mulige politiske afskygninger. Jeg kunne ikke vide det præcist, for de er ikke blevet spurgt om deres politiske holdninger og partitilhørsforhold ved udnævnelserne, som er sket med udgangspunkt i deres faglige og personlige kvalifikationer i forhold til de stillinger, der skulle besættes.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Keld Albrechtsen som medspørger.

Keld Albrechtsen (EL):

Det var statsministerens udtalelse om, at han helt og holdent stod ved det, han havde sagt som oppositionsleder om den tidligere regerings kammerateri, vennetjenester, magtfordrejning og magtarrogance. Det var i grundlovstalen i 2001.

Statsministeren satte dengang en meget høj standard, i virkeligheden et krav om, at alt dette kammerateri skulle holde op, og vi ser så den periode, hvor statsministeren nu har været statsminister i mere end 3 år, og hvor hans regering begyndte med at få oprettet et institut, hvor man

fik Bjørn Lomborg ansat som direktør. Det var faktisk det, man begyndte med, og jeg tør godt nævne konkrete navne også her i Folketingssalen. Så har vi set en lang række vennetjenester senere hen på en række ministerområder, og det er så normal praksis.

Sådan har det været under den tidligere regering, sådan er det under den nuværende regering. Det vil statsministeren stå sig ved at ...

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Tiden er gået, hr. Albrechtsen. Det er statsministeren, der svarer. Man må overholde de taletider. Jeg har påtalt det tre gange.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg kan fuldstændig afvise hr. Keld Albrechtsens beskyldninger.

Når nu der drages konkrete navne frem, så vil jeg sige, at mig bekendt har hr. Bjørn Lomborg ikke på nogen som helst måde partitilhørsforhold hos nogen af de nuværende regeringspartier. Det tror jeg jeg kan sige med ret stor sikkerhed. Og det er jo netop et eksempel på, at det, regeringen gør, er at tage udgangspunkt i menneskers faglige og personlige kvalifikationer til de stillinger, der skal besættes. Det er ikke partitilhørsforholdet, der er udgangspunktet.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Albrechtsen, sidste spørgsmål. Maks. 1 minut, hr. Albrechtsen.

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen jeg ville bare opfordre statsministeren til at erkende, at da han i sin tid kom med den udtalelse, satte han en standard, som vi ikke har set nogen dansk regering i historisk tid, så længe nogen kan huske tilbage, være i stand til at leve op til. Og vi må bare konstatere, at det har ministrene i den her regering heller ikke været i stand til. Man kan måske slet ikke forestille sig en regering, der er i stand til det. Det ved jeg ikke, men vi har i hvert fald ikke set nogen endnu og heller ikke den nuværende. Derfor burde statsministeren bare have den ydmyghed over for realiteterne og se i øjnene, at sådan er det, og det har hans egen regering heller ikke magtet.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg synes ikke, der er ret meget at føje til, hvad jeg nu har svaret i flere omgange, for der bliver ikke føjet nyt til i spørgsmålene. Det, jeg må gentage, er, at når denne regering udpeger personer

til forskellige poster og hverv osv., så er det med udgangspunkt i de pågældende personers faglige kvalifikationer, deres personlige egenskaber alt i forhold til den stilling, der skal besættes. Sådan er det, og der er fuldstændig rene linjer på det punkt.

Kl. 14.10

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ønsker hr. Søren Søndergaard ordet? Værsgo, som medspørger.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg synes jo bare, at hvis ikke statsministeren vil tilføje mere, så efterlader det den konklusion, at socialdemokratisk kammerateri er blevet erstattet med borgerligt bengnaveri.

Der var jo en opgørelse i Information, som viste, at blandt de folk, der havde fået de store ben, de store poster med de mange penge, var der en massiv overvægt af dem, der havde tilkendegivet politisk holdning – det er der folk der ikke har, det skal de have lov til at lade være med – der tilhørte statsministerens parti eller omegnen af det.

Det, der er interessant, er jo, at det er poster, som skatteyderne skal betale, og hvor der for de flestes vedkommende netop var tale om, at man skulle have en faglig baggrund.

Derfor har jeg stillet et skriftligt spørgsmål til statsministeren, og jeg vil godt gentage det her: Var det ikke en idé, at vi nedsatte et udvalg, der prøvede at kigge på, om vi ikke kunne finde en model for de udpegninger, der gjorde, at vi kom lidt væk fra det partipolitiske og fik nogle folk med forstand på forskellige ting til i hvert fald at komme med indstillingerne, sådan at det ikke bliver så politisk præget, som det var under den tidligere regering, og som det jo helt åbenlyst også er under den nuværende regering?

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

For det første må jeg gentage, at det altså er personernes faglige og personlige kvalifikationer, der er afgørende for udpegningen til poster og hverv. Og som jeg også har svaret hr. Aage Frandsen, så har jeg til Folketinget oversendt en fuldstændig liste over alle de udpegninger, der er foregået i denne regerings tid. Deri vil man kunne se, at der også er foretaget udpegninger af personer, som har tilkendegivet politisk tilhørsforhold et andet sted end der, hvor de nuværende regeringspartier står.

Og så synes jeg ærlig talt, at det måske var mere frugtbart at diskutere, om de, der er blevet udpeget, er gode til deres poster. Jeg har ikke hørt nogen komme med kritik af de pågældendes kvalifikationer til at bestride de poster, de har. Men det lyder, som om det for hr. Søren Søndergaard og for andre er et problem, hvis de tilfældigvis har et partitilhørsforhold, der ligger i omegnen af de nuværende regeringspartier.

Jeg synes, det er stærkt diskriminerende, at det at nogle, der i øvrigt er kvalificerede til at bestride posterne, ikke må få dem, fordi de tilfældigvis har tilkendegivet politiske holdninger, der ligger tæt på de nuværende regeringspartiers. Det synes jeg er diskrimination. Det er i øvrigt usagligt at besætte poster på den måde.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Søren Søndergaard for sit sidste spørgsmål.

Søren Søndergaard (EL):

Hvis nu det viste sig, at samtlige højesteretsdommere i Danmark var medlemmer af partiet Venstre, så ville jeg anse det for at være et problem. Hvorfor? Fordi de ikke kan være højesteretsdommere og lave deres job udmærket som medlemmer af Venstre? Nej, det kan de sikkert godt. Men fordi der jo er situationer, hvor tingene ikke bare skal være objektive, de skal også synes objektive. Befolkningen skal synes, at det her er fair og rimeligt.

Derfor er det helt klart, at hvis man får en politisk slagside, hvor det store flertal af dem, der bliver udpeget, tilhører en bestemt politisk fløj, så kan der rejses tvivl, om det synes at være objektivt. Og det synes jeg vi skal undgå. Det er jo skatteyderne penge, der bliver brugt, det er jo skatteyderne, der skal finansiere det.

Det er derfor, jeg igen vil opfordre statsministeren til at overveje sit svar, om vi ikke i fællesskab skulle finde en eller anden model, hvor vi lagde det lidt ud fra det rent partipolitiske og f.eks. lod folk, der arbejdede inden for områderne, kendte til områderne, komme med nogle indstillinger.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg tror ærlig talt ikke, vi behøver at gøre det så indviklet. Det, regeringen lægger til grund, er de pågældende menneskers faglige kvalifikationer, personlige egenskaber i forhold til de stillinger, der skal besættes. Det er det, der er det afgørende.

Og så må jeg ærlig talt sige, at jeg synes, venstrefløjen nu er ude på et skråplan ved at begynde at gøre spørgsmålet om besættelse af forskellige hverv netop til et partipolitisk slagsmål. Hvor regeringens udgangspunkt er, at man ser på, hvad folks faglige, personlige kvalifikationer er, så begynder venstrefløjen nu at diskutere de partipolitiske tilhørsforhold, som jo er et usagligt kriterium at lægge ind ved udpegninger.

Derfor synes jeg, at en mere saglig fremgangsmåde jo er at give en vurdering af, om man synes, de pågældende er i stand til at bestride deres hverv, eller de ikke er. Jeg har ikke hørt nogen, der klager over, at de, der er udnævnt til formandsposter eller forskellige hverv, ikke passer deres arbejde.

Og derfor må jeg gentage: Regeringens linje er meget ren og meget klar, nemlig at det er kvalifikationerne, der er afgørende for udpegninger.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Aage Frandsen for sit sidste spørgsmål til statsministeren.

Aage Frandsen (SF):

Det er vistnok fremgået af, hvad jeg har sagt, at det egentlig ikke er, om folk tilhører det ene eller det andet parti, men det er modsigelsen i det, statsministeren sagde som oppositionsleder og det, som er praksis nu.

Kl. 14.15

Jeg er fuldstændig sikker på, at den daværende statsminister havde sagt nøjagtig det samme, som den nuværende statsminister siger, nemlig at udnævnelser sker ud fra saglige grunde. Men det, der står tilbage, er statsministerens ord grundlovsdag 2001 om vennetjenester, kammerateri og magtfordrejning.

Praksis dengang og nu er, i hvert fald sådan groft sagt, den samme, det er bare metoden i politik, som jeg anfægter, nemlig at når man er i opposition, siger man, at modparten laver noget, som man kalder magtfordrejning, som er meget alvorligt, og så praktiserer man sådan set det samme, og det synes jeg er sølle for folkestyret. Jeg synes da også, det er trist, at man ikke bare fra statsministerens side vil sige – og jeg ved godt, at statsministeren ikke kan gøre det: Jamen jeg overdrev også lidt ved den lejlighed. For det gjorde statsministeren jo som oppositionsleder, og det håber jeg han selv er klar over.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg må tage kraftigt afstand fra en påstand om, at regeringen skulle foretage magtfordrejning, hvis det var det, der lå i hr. Aage Frandsens indlæg her. Jeg må tage kraftigt afstand fra en sådan påstand, men det var måske i virkeligheden heller ikke det, hr. Aage Frandsen sagde.

Må jeg så sige om det her: Jeg synes, det er vigtigt, at der er fuld åbenhed om hele det her område, og for at sikre fuldstændig åbenhed på området vil jeg tage initiativ til, at der udarbejdes retningslinjer om, at ministeriernes hjemmesider indeholder oplysninger om bestyrelser, råd, nævn, udvalg m.v., herunder oplysninger om udpegninger, således at det er fuldstændig åbent og fuldstændig klart for alle, hvem der er udpeget til hvad.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1809

6) Til økonomi- og erhvervsministeren af:

Line Barfod (EL):

»Er ministeren enig i, at dankortets store fordel for samfundet – for borgerne, butikkerne og bankerne – hænger sammen med dets udbredelse, hvor i praksis alle butikker og alle borgere kan klare sig med dette ene kort?«

Line Barfod (EL):

Jeg vil gerne høre, om ministeren er enig i, at når dankortet er en stor fordel for samfundet, både for borgerne og for bankerne og for butikkerne, så er det, fordi dankortet har så stor udbredelse, at vi kan klare os med kun ét kort, altså om ministeren er enig i, at vi i Danmark har verdens bedste betalingskort, fordi vi har ét kort, som er udbredt overalt?

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Det er jo ikke så tit, jeg er enig i de kommentarer, der kommer fra Enhedslisten. Men her må jeg jo sige, at jeg er fuldstændig enig. Vi har jo et unikt betalingssystem, dankortet, der er meget udbredt, og det vidner om, at danskerne også har taget kortet til sig; det har været en stor fordel for alle.

Når jeg siger alle, så er det både for brugerne og detailhandlerne, og det er også bankerne. Det har været afgørende for mig, at vi bevarer det her unikke danske betalingssystem, og jeg er

glad for, at der i dag er så stor opbakning til kortet.

Line Barfod (EL):

Jeg kan forstå, at ministeren er helt enig i, at succesen bygger på, at der er ét kort med så stor udbredelse. Man kunne også sige det på en anden måde: Vi har et monopol med dankortet.

Vi har et monopol, der er så stort, at bankerne, der i øjeblikket ejer kortet, har kunnet fastsætte gebyrerne, som de vil, kan skovle penge ind ud over alt det, de allerede har sparet på at nedlægge filialer osv., og hvor vi har kunnet se ministeren pænt gå hen til bankdirektørerne og spørge, om de ikke godt ville lade være med at opkræve bankgebyrerne, og da bankdirektør Straarup så havde sagt nej, så måtte ministeren sige, at der alligevel ikke kunne ske noget.

Er ministeren også enig i, at det er en beskrivelse af situationen i dag, at vi har et kort, som er et monopol, men som man altså lader en bankdirektør bestemme over, og som ministeren bare forsigtigt kan gå hen og spørge, om bankdirektøren ikke nok vil være sød at ophæve gebyret, hvorefter ministeren kommer tilbage igen og siger: Nej, desværre, bankdirektøren ville ikke gøre det, som jeg sådan pænt spurgte om han ikke nok ville?

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Det er jo nemt at fordreje tingene, når man ikke har været til stede. Enhedslisten har jo glimret ved sit fravær, da ansvarlige partier vedtog den lovgivning, der var nødvendig som baggrund for et forlig mellem Forbrugerrådet, detailhandelen og bankerne.

Hvad var så årsagen til, at den aftale blev indgået? Det var jo netop, at bankerne var begyndt at markedsføre deres egne betalingskort. Det vidste vi godt alle sammen. Det var Maestro, og det var Visa Electron osv. osv. Så blev der indgået en aftale, det er der lavet lovgivning om.

Kl. 14.20

Når jeg rettede henvendelse i går, så var det jo netop, fordi der har været nogle børnesygdomme – hvis der er tid til at forklare det, kan jeg også forklare, hvor de ligger henne, nemlig at bankerne ønskede at suspendere aftalen. Men jeg kan altså ikke suspendere det, der er dansk lov, og dansk lov er jo netop, at forliget har givet mulighed for det, der er sket.

Line Barfod (EL):

Jeg kan forstå, at ministeren mener, at man tilhører et ansvarligt parti, hvis man lader bankerne i Danmark få lov til at opkræve milliarder i gebyrer. Man er vældig ansvarlig, hvis man synes, at borgerne i Danmark skal betale for, at det er bankerne, der sidder på det monopol med dankortet. Jeg går ud fra, at det er sådan, man skal forstå det her med ansvarlige partier.

Men det betyder så også, at ministeren altså mener, at vi skal fortsætte den nuværende situation, hvor det, hvis man vil have nogle ændringer og ikke ønsker, at der skal opkræves gebyrer, så er et spørgsmål, som er overladt til bankdirektører, og ikke noget, som en minister mener at have nogen indflydelse på. Er det noget, man sådan har tænkt sig lade brede sig til andre dele af samfundet, at der også er andre, der skal have sådan en vektor i forhold til, hvordan vi regulerer væsentlige samfundsansliggender?

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Dankortet er jo netop nok verdens billigste betalingskort. Alle de internationale betalingskort, der udstedes på markedet, har jo en anden pris. Det så vi med Visa Electron, det har vi set med Maestro, og med et dansk internationalt kreditkort udstedt i Danmark koster det i størrelsesordenen 7,50 kr. at hæve 1.000 kr. Derfor er det, spørgeren lægger op til, jo ren og skær fordrejning af sagens tilstand.

Sagens tilstand er jo netop, at detailhandelen har stor glæde af, at der er et dankort, at forbrugerne har glæde af at have et dankort, og bankerne har haft det. De har så indgået en aftale om at holde sammen om et kort på et tidspunkt, hvor man var ved at sprede sig over det hele, for bankerne ønskede jo ikke at udvikle et dankort, der var på vej i graven, et kort, hvor magnetstriben i løbet af en vis årrække ville blive udfaset. Det var der ingen der ville. Det var der ingen banker der ville, for det tjente de ingen penge på, og så ville de ikke udvikle det.

Fjerde næstformand (Aage Frandsen):

Så er det som medspørgere først hr. Poul Henrik Hedeboe og efterfølgende hr. Søren Søndergaard.

Poul Henrik Hedeboe (SF):

Jeg er enig med ministeren i, at dankortet er en fordel for banker, for butikker og også for forbrugere. Og ministeren bekræfter også, at det er

meget udbredt og vel også unikt udbredt i Danmark. Vi kan vel også sige, at der er en slags bankmonopol på det, og i denne her sammenhæng ikke et ondt ord om det.

Men når vi har denne her unikke situation, kan ministeren så ikke finde det interessant, at vi også får bankernes oplysninger om, hvad deres omkostninger ved det er? Og samtidig: Hvad er der rent faktisk sparet i rationalisering ved at indføre det her på bankside, på butiksside? Er ministeren ikke interesseret i at få de tal frem?

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Det kan vi sætte mange undersøgelser i gang med. Det, jeg må sige, er jo, at den foreløbige undersøgelse, som Konkurrencestyrelsen har afleveret til mig, viste, at omkostningerne var større end det, der kom ind. Det har jeg sagt at jeg gerne vil have et spadestik dybere. Det var netop det, jeg tilkendegav over for de partier, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, Kristendemokraterne, Venstre, Konservative, Dansk Folkeparti, i går, at vi går i gang med at grave et spadestik dybere på denne her omkostnings-side.

Jeg har også sagt, at vi vil have Konkurrencestyrelsen til at se på, om der er aftaler, som der er nogle der har antydnet der skulle være, i detailhandelen om, at det blot skal overvælttes på forbrugeren, at det ikke er et konkurrenceparameter, om der er aftaler mellem bankerne om, at man blot tager det beløb, der nu er maksimalt jf. den aftale, man indgik med detailhandelen og Forbrugerrådet. Det er jo nogle af de elementer, som vi nu går ind og undersøger, og som vi kommer tilbage til.

Poul Henrik Hedeboe (SF):

Kan jeg forstå det sådan, at det spadestik, vi skal ned, også skal være et, som kan kontrolleres? Og skal jeg forstå det sådan, hvad jeg håber, at det vil være et præcist krav til bankerne om at få en undersøgelse, som efterfølgende kan tåle en revision på de to områder, som lige præcis er omkostningsbaggrunden og rationaliseringen, som også har været i det kort her?

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Det er en undersøgelse, der vil afdække både transmissionsomkostningerne og udviklingsomkostningerne. Det er det, den vil undersøge.

Det er den undersøgelse, som jeg håber på at kunne levere jf. de meldinger, jeg har fået fra Konkurrencestyrelsen, allerede omkring den 1. marts.

Kl. 14.25

Jeg kan sige om det med effektiviseringsomkostningerne, at det jo er effektiviseringer, der er både i detailhandelen og i bankerne. Det regnestykke kan alle mennesker vist stille op og forsvare, som man har lyst til.

Det her er en aftale, der er indgået private parter imellem, fordi vi alle sammen er enige om, at dankortet er unikt, og derfor er tilkendegivelsen fra mig i går, at vi skal have det her til at fungere så hurtigt som muligt.

Fjerde næstformand (Aage Frandsen):

Da hr. Søren Søndergaard har afvaldet ordet, er det fru Line Barfod for sin sidste bemærkning.

Line Barfod (EL):

Jeg kan forstå, at ministeren stadig holder fast i, at det er en fordel, at vi har ét kort, altså at vi har et monopol. Derfor vil jeg gerne igen høre, om ministeren mener, det er rimeligt, at det monopol, vi reelt har på betalingskort i Danmark, betyder, at en bankdirektør kan sidde og bestemme og sige ja eller nej efter forgodtbefindende, en bankdirektør for nogle banker, der har tjent 16 mia. kr. på gebyrer sidste år, som synes, at de skal lægge gebyrer selv på de indbetalinger, folk i øjeblikket kommer med, til katastrofeofrene i Asien. Det er banker, som har tjent store penge på at nedlægge filialer, kunne fyre medarbejdere osv.

Mener ministeren, at det er rimeligt, at monopollet på det her område er der en bankdirektør der bestemmer over, og at det er ministeren, der, som vi kunne se på fjernsynet i går, går med hatten i hånden til bankdirektøren og skal spørge, om man ikke nok vil lade være med at opkræve gebyr? Så får ministeren bare et nej, og så vil ministeren ikke foretage sig yderligere.

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Jeg vil blot sige til fru Line Barfod, at hvis fru Line Barfod havde fulgt bare en lille smule med i den debat i går, så var der jo et politisk ønske om, at vi suspenderer det for nærværende, fordi man ikke føler, at det kører, som det skal. Der er børnesygdomme. Vi har indkaldt PBS, vi har indkaldt Forbrugerrådet, vi har indkaldt detailhandelen, vi har indkaldt banker for at få de

transmissionsbørnesygdomme afklaret for nærværende.

Men jeg kan jo ikke suspendere lovgivningen, jeg kan jo ikke suspendere dansk lov. Det er jo det, fru Line Barfod beder mig om. Hvis man ikke kan suspendere dansk lovgivning fra den ene dag til den anden, så foregår sådan noget ved frivillige aftaler.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 1811

7) Til økonomi- og erhvervsministeren af:

Line Barfod (EL):

»Har regeringen på noget tidspunkt overvejet muligheden for at lade Nationalbanken stå for dankortet i naturlig forlængelse af, at Nationalbanken står for mønter og sedler?«

Line Barfod (EL):

Jeg synes, det er lidt utroligt, hvis en minister ikke er klar over, at man kan ændre lovgivningen. Jeg håber, at ministeren er klar over, at hvis der er et flertal, så er det muligt at ændre lovgivningen, hvis man ønsker det.

Jeg vil sige, at med hensyn til dankortet er vi sådan set i Enhedslisten enige med Jyllands-Posten, der forleden på lederplads kaldte hele den her dankortsag for en farce, men problemet er, at de ender forkert, for de vil lave flere kort, have mere fri konkurrence, mens vores forslag til et alternativ er at lade Nationalbanken stå for at udstede dankortet på samme måde, som det jo er Nationalbanken, der udsteder mønter og pengesedler, i stedet for at man også gav det fri.

Derfor vil jeg gerne høre, om ministeren og regeringen på noget tidspunkt i hele det her forløb har overvejet at lade Nationalbanken udstede dankort, på samme måde som den udsteder mønter og sedler.

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Nej, Nationalbanken er bankernes bank. Vi har jo netop sagt, at det, der var årsagen sidste år, hvor bankerne var ved at markedsføre betalingskort, der var dyrere for den enkelte, var, at der indgik nogle forhandlinger mellem Forbrugerrådet, detailhandelen og bankerne, og så endte det med det resultat, der ligger. Det, vi så undersøger nu, er konkurrencen på området.

Nej, vi har ikke tænkt os, at Nationalbanken skal til at udøve almindelig bankvirksomhed i Danmark.

Line Barfod (EL):

Jeg snakker slet ikke om, at Nationalbanken skal lave almindelig bankvirksomhed. Det gør den jo heller ikke, når den udsteder mønter og sedler. Det er der jo ikke noget som helst almindelig bankvirksomhed i. Det, jeg bare spørger til, er, om regeringen har overvejet, at når vi nu i Danmark har den unikke situation, som ministeren selv nævner, at vi har et betalingskort, som reelt er et monopol, som alle bruger, så har det lige så stor udbredelse som pengesedler og mønter, og derfor ville det være naturligt, at det også var Nationalbanken, der stod for det. Så slap vi for hele problemet med gebyret, og ministeren slap for at gå med hatten i hånden til direktøren for Danske Bank, men kunne i stedet sikre, at alle danske borgere havde adgang til et betalingskort.

Det er sådan set bare det, jeg spørger til, og finansieringen af det kunne jo så ske ved, at man får pengene ind over Nationalbanken og derved får en rentefordel.

Kl. 14.30

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Det er jo en gammel travet. Vi skal tilbage til november 2002, hvor Enhedslisten fremsatte forslag om, at Nationalbanken skulle udbyde betalingskort i lighed med dankort. Regeringen kunne ikke støtte forslaget dengang. Det kan vi heller ikke i dag, så det er der ikke noget nyt i.

Hvis Nationalbanken skal til at udstede betalingskort, så vil det kræve, at Nationalbanken skal til at drive bankvirksomhed, som et almindeligt pengeinstitut gør.

Line Barfod (EL):

Jeg synes, at det er en meget snæver tænkning af ministeren, at han mener, at hvis man skal udstede et dankort, så skal man også drive bankvirksomhed. Det er slet ikke det, vi foreslår. Det, vi foreslår, er, at Nationalbanken alene skal stå for kortet på samme måde, som den udsteder pengesedler og mønter. Det er bare det, vi foreslår som et alternativ til, at det i dag er bankerne, der sidder på monopol.

Jeg kan ikke helt forstå, at ministeren synes, det er en ønskesituation, vi har i dag, hvor der er et monopol på et kort, hvor det er en direktør i

Danske Bank, der bestemmer, og hvor ministeren skal stå med hatten i hånden og reelt ikke kan ændre noget som helst ifølge ministerens egen opfattelse.

Det må da være en bedre situation for en regering, hvis den ønsker at have indflydelse på samfundet, at det er et nationalt betalingskort udstedt af Nationalbanken på samme måde som pengesedler og mønter.

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Vi kommer jo ikke det her nærmere. Regeringen ønsker ikke, at Nationalbanken skal udstede betalingskort. Det er jo den her sang, at bare man fortæller det hele flere gange, så er det nok rigtigt.

Jeg må konstatere, at der er indgået en aftale mellem nogle private parter. Det er den, man så ønsker at suspendere fra den ene dag til den anden. Fru Line Barfod ved godt, at der er noget, der hedder første behandling, anden behandling og tredje behandling her i Folketinget. Det var jo derfor, jeg tog telefonen i går og spurgte.

Så lang tid der er private folk bag denne her aftale, så mener jeg faktisk, man skal bakke op om den private aftale, sådan som et bredt flertal i Folketinget har gjort.

Fjerde næstformand (Aage Frandsen):

Inden fru Line Barfod får sit sidste spørgsmål, er der to medspørgere, først hr. Poul Henrik Hedeboe og efterfølgende hr. Søren Søndergaard.

Poul Henrik Hedeboe (SF):

Kan ministeren bekræfte, at denne her aftale er så bred, at den er monopollignende? I denne situation er der en aftale bag, som har givet mulighed for at tage et maksimumsbeløb på 50 øre, og vi har så set, at hele rammen er blevet udnyttet. Den aftale går så frem til 2010, hvor det gives frit.

Hvad er ministeren parat til at gøre for at styre det her monopol, når ministeren ikke er parat til at gå det skridt længere, nemlig en direkte statslig styring? Hvad er ministerens idé om at styre det her monopol, og hvordan kan det gøres?

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Som jeg sagde i et tidligere indlæg, har jeg også ligesom spørgeren konstateret, at bankerne ud-

nytter hele rammen. Det er baggrunden for, at jeg i sidste uge har sat Konkurrencestyrelsen på. Det var det, vi talte om for blot lidt siden, at grave et spadestik dybere og samtidig konstatere, om der, som nogle har antydnet, er indgået en aftale om, at detailhandelen overvælter det hele, om der er indgået aftale bankerne imellem om, at vi tager de 50 øre.

Det er jo det, jeg har sat Konkurrencestyrelsen i gang med, og Konkurrencestyrelsen melder tilbage om det den 1. marts.

Poul Henrik Hedeboe (SF):

Tak for en del af svaret. Ministeren svarede ikke på, hvad der skal ske efter 2010. Den aftale, der er nu, går frem til 2010. Hvad vil der ske derefter, og hvordan skal det styres?

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Så må man jo finde ud af, om man stadig væk ønsker at fortsætte med det her kort. Ønsker man, at bankerne skal komme med deres egne betalingskort? Skal man indgå nye aftaler? En aftale udløber jo, og der har vi valgt 2010, eller rettere sagt det var det, parterne var enige om.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg kunne godt tænke mig, hvis økonomi- og erhvervsministeren kunne sige, hvorfor det ikke er en god idé, at Nationalbanken skal overtage dankortet. Altså ministeren siger bare, at det ikke er en god idé, og han sagde også allerede i 2002, at Nationalbanken ikke skal drive bankvirksomhed. Jamen hvorfor?

Når det er relevant at stille spørgsmålet igen, så er det jo, fordi der lige præcis er en meget stor forskel fra 2002 og så til i dag. Hvad er den store forskel? Den store forskel er, at i 2002 havde vi et gratis betalingskort. Det har vi ikke i dag. I dag skal man betale 50 øre, hver gang man laver en transaktion, og det vil sige, at folk altså nu begynder at gå med penge på lommen. Det kan give problemer med overfald og hvad som helst. Der bliver mange problemer ud af det her.

Det er da en afgørende forskel, at det dengang var gratis, og at det ikke er det nu. Derfor synes jeg, at økonomi- og erhvervsministeren må grave et spadestik dybere og forklare, hvorfor det er en dårlig idé, at Nationalbanken overtager denne her opgave.

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Nu vil jeg lige sige til hr. Søren Søndergaard, at det, vi bl.a. undersøger i øjeblikket, er: Hvorfor er det ikke blevet et konkurrenceparameter butikkerne imellem? Jeg glæder mig jo over, at Forbrugerrådets barometer, som omhandler virksomheder, der ikke kræver gebyret af kunderne, stiger, og i går steg det time for time.

Jeg havde også gerne set, at der var nogle detailhandelsforretninger, der gik om bord i Forbrugerrådets liste. Det tror jeg vi alle sammen gerne havde. Der er 80.000 forretningssteder i Danmark, der er undtaget fra det her gebyr. Dem skriver vi til nu. Dem tager vi kontakt med for at sige, at de ikke behøver at tage det her gebyr, for de skal ikke aflevere det.

Tilbage til spørgsmålet: Det er jo netop, fordi vi ikke mener, at Nationalbankens opgave i Danmark er at drive almindelig bankvirksomhed. Det var svaret i 2002; det er svaret i 2005.

Søren Søndergaard (EL):

Nu lige først om de 80.000 forretninger skal det jo siges, at det jo er de mindste forretninger. Altså folk betaler jo pr. gang, de bruger dankortet, og det er jo klart, at det har noget at gøre med, hvor mange gange man bruger det.

Jeg kunne godt tænke mig at bede om en uddybning af det med Nationalbanken. Det næste spørgsmål til økonomi- og erhvervsministeren er: Hvorfor vil man ikke have, at Nationalbanken driver bankvirksomhed, i den udstrækning man kan kalde det bankvirksomhed at køre et dankort? Der må da være en begrundelse. Altså er begrundelsen, at det er, fordi det er dårligt for forbrugerne, eller at det er dårligt for samfundet? Jeg kan ikke forestille mig, at den eneste begrundelse er, at det er dårligt for bankernes indtjening. Der må vel være en anden begrundelse, end at det er dårligt for bankernes indtjening, og der vil jeg så bare høre: Hvad er den begrundelse?

Hvis økonomi- og erhvervsministeren kommer med en god begrundelse og forklarer, hvordan det er dårligt for forbrugerne, at vi får et Nationalbankens dankort, ligesom vi har Nationalbankens penge, jamen så kan det da godt være, at vi kan blive overbevist, men ellers er det jo svært at blive overbevist, når man hver gang skal betale 50 øre for at bruge et dankort.

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Jeg tror ikke, at vi kommer det her spørgsmål ret meget nærmere, må jeg sige til hr. Søren Søndergaard. Det, vi har sagt, er, at vi har en Nationalbank, der varetager de opgaver, som en nationalbank nu engang har. Det er bankernes bank. Vi ønsker ikke, at Nationalbanken skal drive almindelig bankvirksomhed.

Jeg har jo netop sat Konkurrencestyrelsen til at afdække, hvad transaktionsomkostningerne er, hvad udviklingsomkostningerne er ved det nye dankort med det antal transaktioner, man kan forvente der kommer, i forhold til afskrivning osv., og det får hr. Søren Søndergaard jo et svar på. Selv om han ikke deltager i forliget om aftalen, så skal jeg sørge for, at hr. Søren Søndergaard også får de oplysninger.

Fjerde næstformand (Aage Frandsen):

Tak, og den sidste spørger er fru Line Barfod.

Line Barfod (EL):

Man kan sige, at det er godt, at den her regering ikke var ved magten dengang for 1.000 år siden, da man indførte møntvæsenet. Så kunne det være, at man også dengang havde sagt, at nej, man skulle ikke begynde på det her med at have én mønt. Det var bedre, at man fortsat brugte guld af forskellig slags, som forskellige smede kunne tjene penge på at lave i forskellige udformninger.

Nogle gange er man nødt til at erkende, at verden udvikler sig, og i dag har verden altså udviklet sig sådan, at vi har et betalingskort. Der har vi i Danmark været så forudseende og så heldige, at vi er i den unikke situation at have ét kort, som er et monopol.

Der er vores forslag, at det monopol skal vi sikre ikke bliver brugt til at trække en masse penge ud af folk til nogle banker, der i forvejen har milliardoverskud, som ikke ser sig for gode til at opkræve gebyrer på indsamlinger osv., og som med Jyllands-Postens ord er så kreative til gebyropkrævning, at tidligere tiders skatteministre er rene diletanter i sammenligning.

Vi vil nu genfremsætte vores beslutningsforslag fra 2002 om at lade Nationalbanken udstede dankortet, på samme måde som den udsteder sedler, og så håber jeg, at regeringen i mellemtiden vil overveje, om ikke man kunne tage og følge en lille smule med tiden og ikke gå helt tilbage til dengang, hvor man skulle gå rundt med

forskellige guldsmykker på sig for at betale for, hvad man nu gerne ville købe.

Kl. 14.40

Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen):

Skal man følge Enhedslistens tankegang, indimellem kan det være lidt svært, så må der også snart komme et beslutningsforslag om, at vi skal til at nationalisere vores forsikringselskaber, revisionsforretninger og lignende, og det kan vi så se frem til.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Man genoptog herefter behandlingen af dagsordenens punkt 1, som var:

1) Forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

»Er regeringen af den opfattelse, at krigen mod Irak har formindsket eller har udsigt til at formindske terrortruslen, og vil regeringen redde kampen for overvejelser om andre strategier i kampen imod terror?«

Af Villy Søvndal (SF), Aage Frandsen (SF) og Holger K. Nielsen (SF).

(Forespørgslen anmeldt 7/10 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 20/10 2004).

Forhandlingen genoptoges

Fjerde næstformand (Aage Frandsen):

Vi har været igennem ordførerrunden, og det er nu udenrigsministeren, der svarer.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg vil takke for debatten og også takke for den brede tilslutning, der er til den vedtagelse, som samler hele Folketinget minus SF og Enhedslisten. De to skal man nok heller aldrig nogen sinde regne med at få med, når det drejer sig om at tage internationalt ansvar.

Jeg vil godt takke hr. Villy Søvndal for de venlige ord om de beslutninger, vi har truffet, og som hr. Søvndal er enig i. Det er jeg glad for. Der er disse ting om sikring, om, at man kan stemme i Danmark, og også enigheden om nødvendigheden af en tostatsløsning. Jeg er glad for, at vi,

på trods af at vi ikke er enige om vedtagelsen, er enige om disse ting.

Så spørger hr. Søvndal, om vi har været informeret om den artikel om dødspatroljerne. Altså det har vi selvfølgelig for det første ikke været informeret om, og for det andet er der jo heller ikke truffet nogen beslutning.

Jeg har nu gjort mig bekendt med artiklen, og det er klart, at vi ikke skal have kompromitteret vore værdier. Jeg konstaterer også i den samme artikel, at det præcis også er udsagnet fra den amerikanske hær, at man ikke vil have kompromitteret den etik, som den amerikanske hær skal arbejde efter.

Så vil jeg gå videre til spørgsmålet om Allawi, der har sagt, at valget ikke kan afholdes alle steder. Det er han også citeret for i dag i Herald Tribune. Det er jo en realistisk betragtning, for jeg tror, at langt over 80 pct. af den irakiske befolkning ifølge meningsmålinger har sagt, at de vil stemme, men vi ligger jo også, jeg tror i de samme meningsmålinger, på lidt over 30 pct., som siger, at er det livsfarligt, så kommer de ikke og stemmer.

Det vil sige, at det altså nu drejer sig om for disse islamister og sunniekstremister at skræmme vælgerne så meget, at skulle der endelig komme valg, så mister det den legitimitet, vi alle ønsker, ved ikke at have en rimelig høj stemmeprocent. Men man kan jo godt komme i den situation, at det simpelt hen ikke er muligt at afholde valg i nogle områder.

Så er det spørgsmålet, om ekstremisterne skal have lov til at standse valget for alle de andre. Skal sunniekstremisterne i trekant, de fire provinser, der maksimalt er blevet talt om, have lov til at tage de 14 andre og hele landet som gidsel?

Hvad er alternativet til valg? Er der et bedre alternativ? Ja, det skulle jo så være at udsætte det. Men det bliver jo ikke bedre af det, for de, der ikke vil have valg, vil jo så også prøve at forhindre afholdelsen af det udsatte valg. Så konsekvensen af at udsætte og udsætte og derved hele tiden give terroristerne, som hver gang har vundet en gevinst, line, er at svække den demokratiske udvikling.

Det er rigtigt, som flere siger, at valget kan forværre situationen. Det siger Scawocroft, og jeg tror også, hr. Niels Helveg Petersen nævnte, at valgene ikke er afslutningen på volden. Hr. Jann Sjørnsen var inde på det samme, nemlig at når forfatningen til sin tid skal vedtages og det nye parlament skal besluttes, så vil der også komme voldshandlinger.

Det er jo også rigtigt, men alternativet til det er jo stadig væk ikke at give dem, hvad de vil have, nemlig at der ingen demokratiseringsproces er, og at der ingen valgproces er. Metoden kan jo kun være at vise dem, at de ikke får noget ud af det, og at blive ved med at følge FN's og den irakiske regerings appel om at stabilisere landet og hjælpe det på fode igen. Giver man efter her, kan man få lov til at give efter hele tiden. Der er ingen tvivl om, at der er vanskelige situationer forude, men at være bange for dem og så ikke turde gøre noget nu er at overlade Irak til ekstremisterne.

Så vil jeg lige sige igen, som også andre har sagt til hr. Søvnald, at Irak ikke er besat, det har en suveræn regering. FN vedtog jo i resolutionen, som hr. Helge Adam Møller nævnte, i juni måned, at besættelsen ophørte ved udgangen af juni måned. Danmark har jo i øvrigt heller aldrig været blandt besættelsesmagterne. Vi har været inde for at stabilisere Irak.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt Irakkri-gen har øget terroren eller ikke har øget terroren, og det er jo et af de spørgsmål, der stilles i forespørgslen. Der sagde hr. Søren Søndergaard, klog som hr. Søren Søndergaard jo altid er, at der er tre svarmuligheder: ja, nej, ved ikke.

Her vælger jeg faktisk svaret »ved ikke«, for det er der ingen der ved. Det er jo ikke sådan, at terroren blev opfundet, efter at man fjernede Saddam Hussein, som på det tidspunkt var en af de største statsterrorister på kloden. Den blev ikke opfundet den dag.

Kl. 14.45

Al-Qaeda-komiteen blev nedsat i FN i 1999. Hvorfor nedsetter man i 1999 en Al-Qaeda-komité? Det er før World Trade Center og Pentagon den 11. september 2001, og det er før Irakkri-gen marts 2003. Der må jo altså have været terror, og terroren må have haft et sådant omfang, at man i FN's Sikkerhedsråd følte, at man var nødt til at lave en komité til at holde styr på det og lave terrorlisterne.

Den næste resolution kommer jo også i Sikkerhedsrådet før krigen, det er 1373. Som en følge af 11. september vedtager FN så 1373. Det var også før Irakkri-gen.

Jeg vil godt gøre opmærksom på, at terroren havde et voksende omfang igennem 1990'erne:

I 1993: Børsen og tre luksushoteller i Bombay i Indien bliver angrebet af terrorister. 317 omkommer, 1.200 kvæstes.

I 1993: Bombeangreb på World Trade Center, 6 omkomne og 1.042 kvæstes.

Nu vil jeg springe frem til 1996: Angreb på militærbase i Saudi-Arabien. 19 omkommer, alle amerikanske soldater, og over 500 kvæstes.

Lad os tage 1998-bombeangrebet ved den amerikanske ambassade i Nairobi, Kenya, den 7. august: 291 omkommer, og mere end 5.000 kvæstes.

Jeg nævnedes bombeangrebet i år 2000 på »USS Cole« i Yemen, 17 omkommer, 39 kvæstes. Og så i 2001: World Trade Center.

I 2002, også før krigen: Bali, 190 omkommer, heraf 3 danskere, og 300 kvæstes.

Så det er jo ikke sådan, at man udløser terroren mod de lande, som er med i Irak. Terroren har jo så sandelig også ramt de lande, som overhovedet ikke er med i Irak. Tag det israelske konsulat i Istanbul, tag angrebene i Saudi-Arabien, og Marokko. Det er jo altså ikke som straf for engagementet i Irak.

Jeg tror, at det kloger er at sige, som vi har prøvet at drøfte det før, at der er to former for terrorisme. Det er også derfor, vedtagelsen er så klog, for den nævner også den anden form for terrorisme.

Der er den territoriale, som er kampen om et territorium. Det er den, vi oplever bl.a. i Palæstina, hvor Saddam Hussein jo betalte penge til familierne til dem, som havde begået selvmordsattentater, for at opmuntre til det. Det er den territoriale. Den må der være politiske løsninger på, for den vil jo holde op i det øjeblik, der findes en politisk løsning, som der er bred enighed om, eller også vil den blive marginaliseret og skabe vrede i befolkningen.

Så er der den ideologiske, den totalitære. Det er den, Al-Qaeda står for. Den har som formål – med hr. Søren Krarups ord – at skabe den konfrontation mellem civilisationer, som gør, at alle i den islamiske verden vender sig imod den vestlige kristne kultur og gør, hvad de kan, for at fortrænge den.

Den vender sig også mod sine egne. Al-Qaeda betragter alle den islamiske verdens ledere som frafaldne, fordi de ikke gennemfører en så totalitær samfundsform, som Al-Qaeda ville gennemføre, gjorde i Afghanistan og prøvede at gøre i Falluja. Derfor angriber man præcis også islamiske lande, både for at skræmme dem væk fra den vestlige kultur og for at tvinge dem tilbage til fundamentalisme.

Mit point er her, at terrorismen faktisk var i vækst hele vejen igennem, fordi den ideologiske terrorisme ønskede at nå sine mål. Det forsvinder heller ikke med en fredeligørelse af Irak,

men det betyder, at store dele af anledningen til terrorisme forsvinder.

Der vil jeg godt sige til hr. Jeppe Kofod, at vi er enige om, at vi efter valget sammen med vores koalitions partnere, den irakiske regering ikke mindst og FN drøfter omfang og karakter af vores bidrag til Irak, og det vil vi selvfølgelig gøre med partierne bag indsatsen og bag denne vedtagelse.

Så er jeg enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at fredsprocessen i Mellemøsten, nu kaldte jeg den konflikt territorial, er en meget væsentlig opgave, og jeg håber ligesom hr. Niels Helveg Petersen, at de skift, der er sket her i området – en regeringsændring i Israel, hvor Peres er kommet med, og de virkelig vellykkede valg i det palæstinensiske område – fører til en reel genoptagelse af forhandlingerne med reel vilje til ad politisk vej at skabe en tostatsløsning. Så er den del af terrorismen taget ud, og så er de ideologiske terroristers anvendelse af Mellemøstkonflikten som argument også taget ud, og det tror jeg er vigtigt.

Kl. 14.50

Så vil jeg sige til hr. Søndergaard, at det ikke er sådan, at Irak uden videre har fulgt dekret 39. Privatiseringen er ikke en hovedprioritet for den midlertidige regering. Det er noget, man har talt om, det er noget, man også har besluttet at gøre gradvis, men ifølge mine oplysninger har man været nødt til at modificere CPA's dekret, og privatiseringen er ikke gennemført på nogen som helst måde, der svarer til, hvad dekret 39 gik ud på.

Til sidst vil jeg sige til hr. Søndergaard og hr. Søvnal, at jeg registrerer og også respekterer, at man også er imod denne vedtagelse, skønt jeg har svært ved at se, at man kan være imod den, men jeg kan ikke se, at man er kommet med alternativer, som overhovedet ville gøre situationen bare nogenlunde bedre.

Fjerde næstformand (Aage Frandsen):

Der er ikke nogen, der har noget til udenrigsministeren. Vi siger tak til udenrigsministeren, og så er vi fremme ved bemærkningerne fra ordføreren for forespørgerne, hr. Villy Søvnal.

Villy Søvnal (SF):

Med undtagelse af de positive bemærkninger, der også kom fra udenrigsministeren, om afholdelse af valg i Danmark for irakere, synes jeg generelt, at det er svært at takke for debatten i dag. Det plejer man ellers at gøre, når man afslutter

en forespørgselsdebat, men jeg synes faktisk ikke, det er så nemt, for mens ritzautelegrammerne tikker ind om nye drab, om nye overgreb, om nye terroraktioner, så vælger det danske Folketings flertal at feje den væsentlige diskussion om terror som følge af Irakkriegen til side.

Jeg vil godt sige, at det forekommer mig efter 10 år i Folketinget at være intellektuel fattigdom af hidtil usete dimensioner at lade det danske folkestyre bruge 25 minutter på at diskutere, hvorvidt jeg har været i Irak eller ej, mens folk ligger og dør i Irak, og mens verden i øvrigt bliver et stadig mere usikkert sted som følge af denne krig.

Hvor er Osama bin Laden? Hvor er arrestationerne af den internationale terrors bagmænd? Hvorfor er vi i krig i Irak på et så åbenlyst løgnagtigt grundlag, når Irak hverken havde lod eller del i international terror? Hvorfor er der kun 20.000 mand i Afghanistan, mens der er 160.000 mand i Irak, når det er Afghanistan, der i årevis har været storleverandør af terrorister? Det er her, regeringen og Dansk Folkeparti har et forklaringsproblem.

Det forekommer mig at være en foragt for alvoren i situationen i Irak, der kan få regeringen og Dansk Folkeparti til at bruge tiden på at diskutere, om jeg har været i Irak eller ej. Det er en hån mod den situation, som koalitionen har ansvar for i Irak, med ifølge The Lancet 100.000 civile dræbte, med 400.000 børn med kronisk diarré, med fejlernæring, med vitaminmangel – dobbelt så mange som under sanktionerne før krigen – og med 200.000 organiserede modstandsfolk.

Jeg kan konstatere, at Det Radikale Venstre med sit forslag til vedtagelse har evnet at samle fra Socialdemokratiet til Dansk Folkeparti. Derfor virker statsministeren glad i dag. Den måske vigtigste og mest fatale udenrigspolitiske beslutning siden parlamentarismens indførelse er i dag blevet gjort til et ikketema takket været enighed om vedtagelsen.

Så skal jeg kvittere for udenrigsministerens svar omkring dødspatrujlerne. Udenrigsministerens svar var, at den danske regering ikke er informeret, at der endnu ikke er truffet beslutning, at det er en beslutning, der er på det foreløbige leje.

Kl. 14.55

Nu ved jeg, at Danmark har gjort det til et vigtigt princip at tage beslutninger i tide. Jeg vil godt spørge udenrigsministeren, om man vil rette henvendelse til den amerikanske regering og

bede om at få en bekræftelse på, at man ikke kan forestille sig, at den slags midler bliver taget i anvendelse i Irakkrigen. Det er helt afgørende, at koalitionsparterne på det tidspunkt, hvor det er muligt at påvirke beslutninger, påvirker beslutninger. Det er jo ikke nogen helt fremmed tanke. Vi har tidligere i El Salvador set dødspartruljerne, som jeg også tror udenrigsministeren er bekendt med, og derfor vil jeg godt have et svar fra udenrigsministeren på det direkte spørgsmål: Vil den danske regering tage direkte kontakt til den amerikanske regering og bede om, at man ikke tager den slags midler i anvendelse i krigen? Det er et meget let spørgsmål, så jeg antager, at udenrigsministeren kommer op og svarer, at den danske regering på det her punkt vil sørge for at tage beslutninger i tide.

Så vil jeg bare til slut konstatere, at vi, når vi skal stemme om forslag til vedtagelse i morgen, ikke har lyst til at stå skulder ved skulder med Dansk Folkeparti, med hr. Krarup, hvilket andre har valgt at gøre i dag.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg ønsker bare at komme med den bemærkning til hr. Søvnald, at hvis hr. Søvnald havde ønsket at få andre end sit eget partis og Enhedslistens stemmer til sit forslag til vedtagelse, havde man jo ikke skrevet, at man nu pålagde, at vi skulle trække os ud af den USA-ledede koalition. Det er ikke mere end godt og vel en måned siden, at Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet stemte for at forlænge de danske styrkers ophold dernede under henvisning til, at der skulle holdes dette vigtige valg, så hr. Søvnalds forundring over, at vi ikke kan stemme for hans forslag til vedtagelse, giver jeg ikke meget for.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det var nu ikke en forundring over, at man ikke kunne stemme for vores forslag til vedtagelse. Der var jeg helt opmærksom på, at Det Radikale Venstre har tilsluttet sig regeringens politik på Irakområdet, men det var mere en forundring over, at man laver et forslag til vedtagelse, der er i stand til at samle så bredt, at man her fra huset kommer til at postulere, at der er enighed om

dansk irakpolitik strækkende sig fra Det Radikale Venstre til Dansk Folkeparti. Det var sådan set af humanitære årsager, af hensyn til Det Radikale Venstre, at jeg syntes, at det var en alliance, der godt kunne give problemer for et parti ikke alene med De Radikales tradition, men også med hele dets syn på Irakkrigen.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Er hr. Søvnald slet ikke opmærksom på, at det var de samme, der stemte for, at de danske troppers ophold i Irak skulle forlænges? Det var det samme flertal, som gjorde sig gældende i december, som gør sig gældende nu. Hvad nyt er der i det? Hvorfor denne forundring?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Fordi jeg tror, det bliver mere og mere påfaldende for det store flertal af danskerne, der synes, at krigen var forkert. Jeg tror, det var hr. Helveg Petersen, der under sit ordførerskab indledte med at gøre opmærksom på, at modstanden både i USA og England i dag er absolut og voksende, og at modstanderne udgør over 50 pct. i begge lande. Det samme er tilfældet i Danmark, og min forundring skyldes såmænd alene, at vi i andre lande ser en dramatisk kamp om, hvorvidt det var rigtigt at gøre det, og vi ser en kamp for at trække tropper ud i en række lande: i går i Ukraine, tidligere i Norge og Spanien osv., osv. Der undrer det mig, at Det Radikale Venstre har valgt at placere sig et sted, hvor jeg synes, Det Radikale Venstre ser rigtig skidt ud med hensyn til, hvad der foregår i Irak, og med hensyn til, hvad jeg tror De Radikale egentlig gerne vil udenrigspolitisk. Det var såmænd alene den forundring, jeg gav udtryk for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Fjerde næstformand (Aage Frandsen):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om de forslag til vedtagelse, der er fremsat, blive foretaget i mødet i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 14:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

»Hvad kan statsministeren og udenrigsministeren oplyse om forhandlingerne om et nyt nationalt kompromis i tilknytning til forslaget om en EU-forfatningstraktat?«

Af Keld Albrechtsen (EL), Line Barfod (EL), Pia Boisen (EL) og Pernille Rosenkrantz-Theil (EL). (Forespørgslen anmeldt 28/10 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 5/11 2004).

Begrundelse

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak til statsministeren og udenrigsministeren, fordi det lykkedes at få koordineret de to ministres kalendere så meget, at det endelig kunne lykkes at få den her debat. Vi havde ganske vist gerne set, at debatten havde fundet sted tættere på det tidspunkt i november, hvor aftalen om det nye nationale kompromis blev indgået.

Kl. 15.00

Efter vores opfattelse er den aftale i alt for høj grad kommet til veje bag lukkede døre, og uden at der har været den tilstrækkelige folkelige inddragelse i debatten. Der har været en betydelig, kan man kalde det, folkelig inddragelse af SF's medlemmer, som har haft en urafstemning om sagen. Men vi finder i Enhedslisten, at aftalen mellem de fem partier, det nye nationale kompromis, i langt højere grad burde have afventet en offentlig debat og i alt for høj grad er foregået bag lukkede døre. Derfor har vi ønsket at få den her debat om indholdet i den aftale.

Vi mener, at Unionstraktaten, forfatningstraktaten, som skal til folkeafstemning i 2006 – har statsministeren vist sagt – både er centralistisk og udtryk for militarisering og nyliberalistisk, konservativ politik.

Derfor er det naturligvis også med betydelig forundring, at vi har noteret os, at et flertal af medlemmerne i SF har valgt at sige ja til forfatningstraktaten, ikke mindst på baggrund af at der nu er lavet en aftale mellem fem partier her i Folketinget, som kun gør ondt værre, som oven i alle de problemer, som er i selve forfatningstraktaten, ydermere tilføjer det problem, at en række beslutninger, der tidligere skulle have været truffet af den danske befolkning ved folkeafstemninger, nu i realiteten, hvis forfatningstrak-

taten vedtages, kan træffes bag lukkede døre i et forhandlingsudvalg mellem disse fem partier, således at den beføjelse, som hele befolkningen og samtlige vælgere i dette land havde, flyttes over til en sådan kreds af partirepræsentanter, der så sidder og forhandler om, inden for hvilke områder i EU vetoretten i fremtiden skal ophæves.

Det synes vi er stærkt utilfredsstillende, og det håber vi at vi nu kan få en omfattende offentlig debat om i de måneder, der ligger inden folkeafstemningen. Det er såmænd i al sin enkelhed årsagen til, at vi har bedt om at få den her debat i dag og om en redegørelse fra de to ministre om den aftale, som de har indgået med SF, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre.

Besvarelse

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Den politiske aftale om Danmark i det udvidede EU blev indgået den 2. november sidste år. Aftalen blev indgået mellem regeringspartierne, Socialdemokraterne, Det Radikale Venstre og SF. Aftalen blev efterfølgende bekræftet ved urafstemningen i SF om den nye EU-traktat, hvor et meget stort flertal af SF's medlemmer anbefalede et ja.

Hensigten med aftalen er at skabe en så bred enighed som muligt blandt Folketingets partier om nogle overordnede rammer for den fremtidige europapolitik på grundlag af den nye traktat. Samtidig fastlægger aftalen, hvordan partierne bag aftalen vil forholde sig til nogle af de centrale elementer i den nye traktat.

Jeg vil godt sige, at der er tale om en historisk aftale, som på mange måder udgør en milepæl i dansk Europapolitik. Og det er der særlig tre gode grunde til.

For det første er aftalen fremadrettet. Den indeholder ikke nye forbehold. Den rummer vigtige, positive målsætninger om, hvor vi gerne vil have at EU skal bevæge sig hen både generelt og konkret. Det ændrer naturligvis ikke ved, at aftalepartierne fortsat vil være politisk uenige på mange punkter, når det kommer til den konkrete politik. Her vil vi selvfølgelig dele os efter anskuelser, som vi gør det i den øvrige daglige politik her på Christiansborg. Det efterlader aftalen rigelig plads til.

Kl. 15.05

Men aftalepartierne er enige om, at den nye traktat er en bedre ramme om det fremtidige